

NORDLANDSFORSKNING
NORDLAND RESEARCH INSTITUTE

Fra undring til endring

Evaluering av TIMS-teamet
i Fauske kommune

Ann Kristin Eide
Therese Andrews
Clara Luckner Strømsvik

NF rapport nr.: 15/2017
ISBN (trykt) nr: 978-82-7321-730-1
ISBN (pdf) nr: 978-82-7321-731-8
ISSN nr: 0805-4460

NORDLANDSFORSKNING
NORDLAND RESEARCH INSTITUTE

Fra undring til endring

Evaluering av TIMS-teamet i Fauske kommune

Ann Kristin Eide
Therese Andrews
Clara Luckner Strømsvik

NF rapport nr: 15/2017
ISBN (trykt) nr: 978-82-7321-730-1
ISBN (pdf) nr: 978-82-7321-731-8
ISSN-nr: 0805-4460

NORDLANDSFORSKNING
NORDLAND RESEARCH INSTITUTE

Rapport

TITTEL: Fra undring til endring. Evaluering av TIMS-teamet i Fauske kommune	OFF.TILGJENGELIG: JA	NF-RAPPORT NR: 15/2017
FORFATTER(E): Ann Kristin Eide Therese Andrews Clara Luckner Strømsvik	PROSJEKTANSVARLIG (SIGN): Ann Kristin Eide	FORSKNINGSLEDER: Ragnhild Holmen Waldahl
PROSJEKT: Evaluering av TIMS-Fauske	OPPDRAGSGIVER: Fauske kommune	OPPDRAGSGIVERS REFERANSE: Irene Larssen
SAMMENDRAG: Denne rapporten presenterer en evaluering av TIMS-teamet i Fauske kommune. TIMS står for «tidlig intervensjon – målrettet samhandling», og er en modell som inngår i Fauskes satsning på foreldrestøtte. Ved bruk av kvalitative metoder har vi fanget opp erfaringer fra et bredt spekter av personer som er involvert i, eller berørt av, satsningen. Ut fra erfaringer foreldre, skoler og barnehager formidler, er det liten tvil om at tilbudet fra TIMS-teamet er verdifullt i kommunen. Innsats fra dette teamet muliggjør både rask og riktig hjelp til personer som bistås. De viktigste oppgavene videre er å koordinere ulike tilbud innenfor dette feltet i Fauske kommune, å avklare hvilke saker som hører hjemme hvor, og å tydeliggjøre hvilke typer saker og problemstillinger som TIMS-teamet i kommunen skal arbeide med.	EMNEORD: Tidlig innsats, tverrfaglig samarbeid, barn	KEYWORDS: Early intervention, interdisciplinary collaboration, children
<i>Andre rapporter innenfor samme forskningsprosjekt/program ved Nordlandsforskning</i>	ANTALL SIDER: 112	SALGSPRIS: 100,00

FORORD

Denne rapporten presenterer en evaluering av TIMS-teamet i Fauske kommune og av samhandlingsmodellen som teamet baserer arbeidet på. Nordlandsforskning har utført evalueringen på oppdrag fra kommunen.

Vi vil rette stor takk til samtlige som har stilt opp for oss i evalueringen, både profesjonelle aktører og foreldre. Tusen takk til alle dere som har tatt dere tid til en samtale med oss, og til alle dere som har latt oss være til stede under møter. Og mange takk til TIMS-teamet, som har måttet arbeide med oss som haleheng, og likevel tatt så godt imot oss hver gang når vi kom på besøk til Fauske. Det har vært både interessant og hyggelig å snakke med så mange kunnskaps- og erfaringsrike mennesker, faglig og personlig.

Underveis i prosjektet har vi hatt en referansegruppe med reflekterte og engasjerte mennesker. Gruppen har bestått av folkehelserådgiver Irene Larsen; kommunalsjef for oppvekst og kultur, Terje Valla; leder for barne- og familieenheten, Ulf Flønes; foreldrestøttekoordinator Lena Holmstrøm; og etter hvert Tom Erik Holteng, enhetsleder for barnehage. Tusen takk til dere, for bistand og innspill. Det er sjeldent å ha referansegruppemøter man så udelt gleder seg til.

Bodø 18.desember 2017

INNHold

FORORD	1
SAMMENDRAG	4
1 INTRODUKSJON	10
1.1 KORT OM RAPPORTEN.....	10
1.2 TIMS-FAUSKE.....	10
1.2.1 <i>Bakgrunn</i>	10
1.2.2 <i>Tidlig innsats som politisk mål</i>	10
1.2.3 <i>Mandat og arbeidsoppgaver</i>	11
1.2.4 <i>Organisering og forankring</i>	13
1.2.5 <i>Ressurser og ressursfordeling</i>	14
1.3 SPØRSMÅL SOM BESVARES I EVALUERINGEN	15
2 EVALUERINGSDESIGN OG DATAMATERIALE	16
2.1 FØLGEEVALUERING.....	16
2.2 DATAPRODUKSJON.....	16
2.2.1 <i>Observasjon</i>	16
2.2.2 <i>Intervjuer</i>	16
2.3 ETISKE ASPEKTER.....	18
2.4 NOEN METODISKE BETRAKTNINGER	18
3 TIMS I PRAKSIS	20
3.1 UTVIKLING FRA «SCRATCH»	20
3.2 ARBEIDET I TIMS.....	20
3.2.1 <i>TIMS-dagen</i>	20
3.2.2 <i>TIMS-møter</i>	21
3.2.3 <i>Observasjon</i>	22
3.2.4 <i>Oppfølging av saker</i>	22
3.2.5 <i>Dokumentasjon og Stafettlogg</i>	23
3.2.6 <i>Med kontekstmodellen i bakhodet</i>	23
3.3 HVORDAN SAKER KOMMER INN TIL TIMS	24
3.4 TYPE PROBLEMER OG TYPE BISTAND.....	25
3.5 TRE EKSEMPLER PÅ TIMS-MØTER	26
3.5.1 <i>Møte 1</i>	26
3.5.2 <i>Møte 2</i>	30
3.5.3 <i>Møte 3</i>	33
4 FORELDRES ERFARINGER	39
4.1 EKSEMPEL: «BEATE».....	39
4.2 EKSEMPEL: «NINA»	42
4.3 FLERE ERFARINGER	46
4.3.1 <i>Veier inn til TIMS</i>	46
4.3.2 <i>Om TIMS-møtene</i>	48
4.3.3 <i>Virkninger av TIMS</i>	49
4.3.4 <i>Skulle noe vært annerledes med TIMS?</i>	52
4.3.5 <i>Det viktigste med TIMS</i>	53
5 BARNEHAGER OG SKOLERS ERFARINGER	56
5.1 BRUKEN AV TIMS.....	56
5.2 TYPE TEMA OG SAKER	57
5.3 DET BESTE MED TIMS	58
5.4 ANONYME SAKER.....	60
5.5 SKULLE NOE VÆRT ANNERLEDES?	62
5.6 DEN GYLNE MIDDELVEI?.....	64

6	ULIK PROBLEMFORSTÅELSE	66
6.1	TIMS-TEAMET: OM ULIKE FORSTÅELSER	66
6.2	FORELDRE: OM ULIKE FORSTÅELSER	68
6.3	SKOLER OG BARNEHAGER: OM ULIKE FORSTÅELSER.....	69
7	SAMARBEID PÅ TVERS AV FAG OG TJENESTER	72
7.1	SAMARBEID INTERNT I TIMS.....	72
7.2	OM Å DELE PÅ ANSVARET	73
7.3	«TIMS ER OSS»	74
7.4	TIMS-ARBEID: AVLASTNING ELLER BELASTNING?.....	75
7.5	OVERLAPPENDE TILBUD	77
7.6	Å TRÅ (ELLER IKKE TRÅ) I ANDRES BED	79
7.7	OMROKKERING AV OPPGAVER: ET TAP FOR NOEN, EN FORDEL FOR ANDRE	81
7.8	INFORMASJONSFLYT INTERNT OG PÅ TVERS	83
8	OM TIDLIG INNSATS I TIMS	84
8.1	TILBUD MED LAV TERSKEL OG HØY FLEKSIBILITET	84
8.2	«MED SÅ GODE FOLK»	85
8.3	HAR TILBUDET FOR LAV TERSKEL?.....	86
8.4	ER DET NOE SOM GLIPPER?	88
8.5	MULIGHET FOR LANGSIKTIG VIRKNING.....	89
9	DIALOG SOM VIRKEMIDDEL	91
9.1	ØKT VEKTLEGGING AV DET DIALOGISKE	91
9.2	DIALOG OG SUBTIL STYRING	91
9.3	SUBTIL STYRING, KUNNSKAP OG MAKT.....	92
9.4	BETYDNINGEN AV «DET FRIE, AKTIVE SUBJEKT».....	92
9.5	DIALOG SOM VIRKEMIDDEL I TIMS.....	93
9.6	TIMS-MØTER MED KONFLIKTER MELLOM PARTENE.....	93
10	TIMS SOM «INNOVASJONSPROSESS»	95
10.1	HVA ER NYTT MED TIMS?	95
10.2	«FASER» I PROSESSEN.....	96
10.3	VILKÅR FOR Å LYKKES	97
10.3.1	<i>Støtte fra «toppen»</i>	97
10.3.2	<i>Horisontal samordning og forankring</i>	97
10.3.3	<i>Spillerom og autonomi</i>	99
10.4	RESSURSKREVENDE INNOVASJON.....	100
11	OPPSUMMERING OG DISKUSJON AV HOVEDFUNN	102
11.1	TIMS: ORGANISERING, MANDAT OG HANDLINGSROM.....	102
11.2	RETT TJENESTE TIL RETT TID?	103
11.3	SAMARBEID OG SAMORDNING	104
11.4	UTFORDRINGER	106
11.4.1	<i>Uavklarte tilbud og uklar ansvarsfordeling</i>	106
11.4.2	<i>Konfliktfylte saker</i>	107
11.4.3	<i>Ressursforbruk</i>	108
11.5	AVSLUTTENDE KOMMENTARER	108
	REFERANSER	110

SAMMENDRAG

OM EVALUERINGEN

Denne rapporten presenterer resultater fra evalueringen av TIMS-teamet i Fauske kommune. Nordlandsforskning har utført evalueringen på oppdrag fra kommunen i perioden fra november 2016 til desember 2017. TIMS er forkortelse for «tidlig intervensjon – målrettet samhandling», og inngår i Fauskes satsning på foreldrestøtte. Ved bruk av kvalitative metoder har vi fanget opp erfaringer fra personer som er involvert i, eller berørt av, satsningen. Vi har fulgt TIMS-teamet gjennom vanlige arbeidsdager og har deltatt på møter mellom teamet og personer som ønsker bistand. Vi har også intervjuet deltakerne i TIMS-teamet, personer som har fått bistand fra TIMS-teamet, personer som er ansvarlig for teamet på administrativt nivå og andre samarbeidspartnere. I tillegg har vi arrangert en workshop med relevante aktører midtveis i evalueringen.

TIMS-FAUSKE

TIMS retter seg mot barn i alderen 0-12 år som av ulike årsaker befinner seg «i risiko». Et tverrfaglig team, TIMS-teamet, tilbyr refleksjonsmøter med skoler, barnehager og foreldre, for å sikre helhetlig innsats og sette inn tiltak før mulige problemer får utviklet seg. Teamet kan også koble til andre faggrupper og tjenester ved behov. TIMS er et samarbeid mellom familiesenter, barnevern, PP-tjeneste og skole, og i teamet deltar helsesøster, psykiatrisk sykepleier, familieveileder, PP-rådgiver og skolefaglig rådgiver. Kommunens foreldrestøttekoordinator er både koordinator for teamet og deltaker i teamet. Instansene som samarbeider, avgir fra 20 til 30 prosent av egne stillingsressurser til dette arbeidet, og det er satt av en og en halv dag hver uke til dette arbeidet med familiesenteret som base. I barnehagene har TIMS både faste møter og møter etter behov, mens i skolene tilbys møter ved behov. Som regel tar skoler, barnehager, profesjonelle ved familiesenteret eller i barnevernet kontakt med TIMS på vegne av foreldre, om foreldre har behov for bistand. Det skjer imidlertid at foreldre selv tar direkte kontakt med TIMS.

ARBEIDET I TIMS

TIMS legger vekt på det kontekstuelle framfor individuelle forhold når barns vansker skal forstås og håndteres. I TIMS-møter kan man drøfte generell tematikk eller ta opp konkrete saker eller bekymringer som gjelder enkeltbarn. Konkrete saker kan drøftes med foreldre til stede eller med foreldres samtykke. Saker drøftes imidlertid også anonymt om personalet i en barnehage har behov for det fordi de for eksempel er usikker på om barnet utsettes for omsorgssvikt eller erfarer vold hjemme, eller fordi problemer er avdekket og foreldre takker nei til hjelp. I forbindelse med faste møter i barnehagene er temaer meldt til TIMS-teamet på forhånd, men saker kan også tas opp spontant på møtene. TIMS-teamet kan også komme til skoler, barnehager eller hjem til foreldre for å observere og/eller veilede i konkrete situasjoner. De er fleksible angående tidspunkt og kan utføre observasjoner utenom ordinær arbeidstid.

TIMS-teamet benytter seg av journalsystemet til helsestasjonsvirksomheten, og har tatt i bruk Stafettloggen, en elektronisk loggbok som opprettes med foreldres samtykke. Både foreldre og profesjonelle kan skrive inn i Stafettloggen, oppdatere hverandre og ha fortløpende dialog.

FORELDRES ERFARINGER MED TIMS

Etter deres egne beskrivelser, har foreldre erfart å bli både hørt og sett. Foreldre som deltok i studien, forteller at TIMS-teamet mobiliserte raskt og at utfordringene ble belyst fra ulike perspektiv. Innspill og spørsmål fikk foreldre til å se utfordringer på nye måter, og selv finne løsninger på egne problemer. Foreldrene formidler at de har fått bistand på sine egne premisser. Å slippe en kanosagang i systemet, det å «slippe å sloss» og å måtte gjenta seg til mange ulike instanser, dras fram som betydningsfullt. De har fått hjelp «uten å måtte gjøre seg sliten». At ord følges opp med handling, at det er mulig å få hjemmebesøk på ettermiddag- og kveldstid, og å få hjelp uten at det må være diagnoser eller sykdom inne i bildet, bemerkes av flere som svært verdifullt. Problemer som har vært tatt opp i TIMS, er nå enten løst, eller i prosessen med å bedres. Mens bedringer for noen foreldre har forplantet seg inn i andre deler av livet, ønsker andre seg mer oppfølging. Enkelte uttaler at TIMS burde vært bedre kjent blant kommunens innbyggere. Dette begrunnes med, at for i det hele tatt å søke hjelp, må man vite og ha tro på at det fins noe hjelpetilbud.

De fleste av foreldrene som har deltatt i studien, har erfart skole eller barnehage som støttespillere, men i enkelte saker har de gitt uttrykk for at det er skole eller barnehage som er «problemet».

BARNEHAGERS OG SKOLERS ERFARINGER MED TIMS

De fleste representantene for barnehager og skoler omtaler TIMS i positive vendinger. Å få «flere øyne inn» og å slippe «å sitte alene og gruble» framheves som betydningsfullt. TIMS-teamet gir råd, veiledning og informasjon, og får mobilisert kompetanse som behøves i aktuelle sakene. Representanter for skoler og barnehager forteller at deltakere i TIMS-teamet stiller spørsmål som får dem til å se problemstillinger fra nye vinkler, og å finne løsninger. Det de lærer kan de ta med seg videre og bruke i andre saker. De fremhever at de noen ganger bare trenger bekreftelse på at det er greit det de allerede gjør. TIMS bidrar med så vel uformelle samtaler som informasjon om aktuelle tiltak og til å få riktige tiltak raskt på banen, blir vi fortalt. Problemer kan også «stoppes» før de får utviklet seg. Et fast team med faste arbeidsdager, og en koordinator som kan kontaktes, gjør det enkelt og smidig å få arrangert møter. Det rapporteres at TIMS-teamet kommuniserer godt med både foreldre og profesjonelle, og deltakerne i teamet omtales som oppegående, folkelig, med sosial intelligens, ydmyk og forståelsesfull.

Enkelte er usikre på om de alltid må gå via TIMS først. Vi blir fortalt at foreldre kan miste «piffen» når TIMS går ut av en sak, å holde koken videre kan være vanskelig. Det stilles også spørsmål om hvem som sjekker at barnehagen eller skolen gjør det som skal gjøres når TIMS går ut.

Selv om de fleste ga uttrykk for at de var fornøyd med TIMS-teamets arbeid, og ikke ønsket at noe var annerledes, ytret noen ønske om bedre tid på møtene, og/eller tettere oppfølging og bistand med konkrete planer. En fortalte om en «ovenfra-og-ned-holdning» på TIMS-møtene, mens en annen kommenterte at de snakker så godt sammen at de risikerer «å snakke bort problemet». Det uttrykkes forståelse for at TIMS-teamet gir støtte og ikke vil skremme bort noen, men det betyr også at «mye faller på barnehagen» når de må si fra om forhold som ikke er bra. Samtidig understrekes det at det er viktig å holde fast ved ordningen. At TIMS-teamet kan bistå med observasjon omtales som bra. Enkelte legger imidlertid til at «alle stiller i

finstasen» når de kommer på besøk slik at de ikke får sett det samme som de ansatte i barnehagen.

ULIKE FORSTÅELSER

De fleste uttaler at «TIMS trør forsiktig», at de har «barnets beste» i fokus og håndterer ulike forståelser godt. Det finnes imidlertid saker med konflikter mellom foreldre og skole eller barnehage. Ofte kommer ikke dette fram før i TIMS-møtet. I en slik sak blir vi fortalt at møtet ikke ble opplevd som godt. Flere forhold ble nevnt som mulig grunn for den negative opplevelsen, blant annet at saken neppe skulle vært en TIMS-sak i utgangspunktet. Det ble også pekt på at skolen må forholde seg til formalia og at det er vanskelig å navigere i denne konteksten dersom man ikke «er midt oppi det». Det uttrykkes ønske om mer skolefaglig kompetanse i TIMS.

STYRKER VED TIMS-TEAMET

TIMS-teamet synes svært godt samkjørt, og deltakerne anerkjenner i høy grad hverandres kompetanse. Det omtales som en stor fordel at hver enkelt slipper å sitte alene med vanskelige saker. Det tverrfaglige samarbeidet kan også virke gunstig for dem som mottar tjenestene, fordi man får flere perspektiver på banen og et bredt og kompetent grunnlag for problemløsning.

Den høye kompetansen i TIMS-teamet dras fram av mange som en stor styrke. Det muliggjør også at flere typer tiltak settes inn samtidig. Fauske kommune har ikke bevilget ekstra midler til sitt TIMS-arbeid. Det pekes på at tilbudet er kanskje mer ressurskrevende enn man hadde forutsett, og det uttrykkes bekymring for at personene i TIMS-teamet sliter seg ut. Fra å lete etter arbeidsoppgaver, har situasjonen snudd. Flere sier det er viktig å ta godt vare på de som er i TIMS-teamet.

TIMS-ARBEID: AVLASTNING ELLER BELASTNING?

TIMS-teamet omtales primært i positive ordelag av lederne for tjenestene som har avgitt ressurser til satsningen. Denne satsningen synes imidlertid å virke ulikt inn på det øvrige arbeidet i tjenestene som samarbeider. For noen tjenester letter TIMS arbeidsbyrden, mens andre uttaler at det tverrfaglige arbeidet går på bekostning av andre sentrale oppgaver i egen tjeneste. Graden av fleksibilitet den enkelte i TIMS-teamet kan ha, varierer ut fra de rammebetingelsene de har i sitt øvrige arbeid, men enkelte opplever å være konstant på etterskudd. Arbeidsbelastningen går på bekostning av mulighetene til å reflektere sammen utenom TIMS-møtene, og slik tid sammen er det flere i TIMS-teamet som etterspør. Slik dialog har vært viktig for oppbygningen av TIMS, og er nødvendig for videreføringen av et godt tverrfaglig arbeid.

OVERLAPPENDE TILBUD

Fauske har mange ulike tiltak rettet mot saker som angår barn og unge. Ingen omtaler TIMS som overflødig, men helheten kan bli uoversiktlig. Behov for å koordinere tjenestene i kommunen påpekes, og å sortere hvor saker skal. Hver person i TIMS-teamet har også flere roller i kommunen. Tilbud som gis via TIMS, kunne noen ganger også vært gitt i deres hovedstilling. Flere nevner at grensene mellom hva som hører til hvor av og til kan virke litt uklare.

FOR LAV TERSKEL?

Flere nevner muligheten for at tilbudet har «for lav terskel». De er opptatt av at ansvaret ikke må «tas fra» foreldre eller profesjonelle i skoler og barnehager. Det pekes på at tiltak skal settes inn på laveste nivå, som i skoler, barnehager, via helsesøster eller familieveileder, før saker tas opp i TIMS. Noen lurer på om TIMS-teamet «bare blir en ny konsultasjonstjeneste», de som «skriker om hjelp vil ha noe mer konkret».

TALL FORTELLER IKKE ALT

BUP, PP-tjenesten og barneverntjenesten har ikke merket nedgang i antall saker. Flere endringer har imidlertid skjedd i kommunen parallelt med at TIMS har pågått. For eksempel en PP-tjenesten en rekke henvisninger etter at Barnehuset i Bodø hadde hatt innlegg på en skole i kommunen. Kommunen har også fått nye fagfolk, som kan ha betydning for praksis. Det kan dessuten være tilfeldige svingninger i henvisninger. Flere nevner at TIMS-teamet kan ha bidratt til å avdekke problematiske forhold, slik at de det gjelder, får hjelp tidligere. I slike tilfeller er det «positivt» at barnevernet får flere saker. Barnehagene har også gjennomgått kurs og kompetanseheving knyttet til hva de skal se etter, noe som i seg selv kan føre til at flere barn fanges opp og henvises til ulike instanser.

TIMS SOM «INNOVASJONSPROSESS»

Saker som handler om familier og barn som har problemer, krever ofte tilnærminger fra flere fagmiljø. Det kan være lite hensiktsmessig at hver tjeneste, sektor eller etat prøver å løse problemer ved å øke aktiviteten innenfor egen virksomhet. For å få til samarbeid på tvers i kommuner kreves ofte både ny kunnskap og nye metoder.

TIMS er etablert som en ny tjeneste i kommunen, som en ny organisatorisk enhet og som en ny tilnærming for å sikre tidlig innsats. Modellen er ikke radikalt ny, men den er prøvd ut i en ny kontekst i justert form, og er dermed innovativ i den forstand. Mottakere av TIMS-tilbudet, har imidlertid erfart modellen både som *ny* og *nyttig* – dette er også kriterier som legges til grunn i vurderinger av om noe er innovativt.

Under innovasjonsprosesser skjer mye prøving og feiling, så også i TIMS-teamet hvor arbeidsprosessene fortsatt er under utvikling. Teamet må takle å arbeide i «et kontrastområde», mellom hva ledelsen og hva folk i feltet ønsker: Mandatet er å tilby refleksjon og hjelp til selvhjelp uten at flere ressurser brukes, mens feltet ønsker konkrete tiltaksplaner og tiltak, og flere «hender». Det har vært vanskeligst å selge inn TIMS til skolene. For å ha legitimitet overfor skolen, ble skolefaglig rådgiver innlemmet i teamet. Etter hvert som skoler og barnehager gjorde seg erfaringer med TIMS-teamet, har skepsisen endret seg. Folk kontakter TIMS-teamet igjen, fordi de har opplevd hjelp. TIMS-teamet har også arbeidet med å øke kunnskapen om tilbudet, og inviterer seg selv til skoler og barnehager for å presentere seg.

TIMS-teamet synes å ha lykkes som team og å ha kommet rundt barrierer som ofte ligger til hinder for velfungerende tverrfaglig samarbeid. Hver enkelt virker trygg på sin egen fagkompetanse og uttalte seg rosende om de andre teamdeltakernes kompetanse. Flere i teamet hadde samarbeidet tidligere og hadde derigjennom fått innsikt i hverandres fagkunnskap. TIMS er samordnet og forankret horisontalt i kommunen. Det vil si tjenestene som står bak TIMS, befinner seg på samme nivå i det kommunale organisasjonshierarkiet og

de har avgitt ressurser i samme størrelsesorden. Dette er forhold som har betydning for at slikt samarbeid skal lykkes. Opplevelse av eiendomsforhold og å se nytte i «det nye» for egen tjeneste, er også viktig, men her varierer erfaringer i noen grad mellom tjenestene. Et annet forhold som kan ha hatt betydning for et velfungerende samarbeid, er at koordinatoren for TIMS har sin stilling utenfor de øvrige tjenestene.

For å lykkes med innovasjon, er støtte fra ledelsen og godt samarbeid vesentlig, likeledes er det viktig med handlingsrom til å utføre oppgaver og frihet til å fatte beslutninger. En organisasjonskultur åpen for endringer, har også betydning. Politiske vedtak og ledelse som støttet, var avgjørende for at TIMS-teamet kom seg gjennom en krevende oppstart. Klare, men vide, direktiver, og en koordinator som «holder tråden», pekes også på som viktig for å utvikle og drifte en modell som TIMS. Det trengs klare rutiner for å bygge tillit utad, blir vi fortalt. Mulighet for et fleksibelt tilbud kan også handle om at TIMS-teamet ikke har lovpålagte oppgaver som skal løses med begrenset tid og ressurser. En annen grunn til at både samarbeid og tidlig innsats ser ut til å ha lykkes langt på vei, kan være at det finnes et fast team som er samlet til fast tid.

Forståelse for at teamet trenger tid internt for å reflektere over egen praksis for å kunne forbedre praksis, er viktig. Slik refleksjon handler om å utvikle gode relasjoner, slik at trygghet, åpenhet, ærlighet og ydmykhet kan kultiveres, noe som igjen er en forutsetning for å dra veksler på hverandres kompetanse. Å finne gode strukturer slik at man «får brukt tiden godt», er også betydningsfullt. Det samme gjelder med tanke på å ha folk rundt seg som er innstilt på denne arbeidsmåten og å unngå misnøye fra «den andre jobben som trenger deg».

DIALOG SOM VIRKEMIDDEL

I TIMS står dialogen sentralt, med idealer som lytting, undring og ydmykhet. Arbeidsmåten forutsetter både at samtykke gis fra dem som skal bistås og at bistandssøkeren forteller om utfordringer han/hun opplever. Gjennom felles refleksjonen over disse skjer en kunnskapsutvikling. Det er gjennom denne prosessen at grunnlag for endring legges, hva angår forståelser så vel som handlingsmønstre.

Det kan være en utfordring når partene TIMS-teamet skal hjelpe, befinner seg i en konfliktsituasjon. I slike situasjoner, kan den enes ideer om løsninger være den andres opplevelse av å bli overkjørt, og vice versa. TIMS er et refleksjonsforum, og det gis råd og tilbakemeldinger. Det betyr at TIMS-teamet på et nivå «beveger seg inn i løsningene». I saker uten konflikter kan man bevege seg inn i løsningene *sammen* med den/de som får bistand. I en sak med konflikter er imidlertid risikoen stor for at en av partene kan bli holdt utenfor eller ikke blir involvert i valg av løsning. Det er mulig at saker med et visst konfliktnivå ikke hører hjemme i et forum som TIMS.

KONKLUSJONER OG FORSLAG TIL VEIER VIDERE

Evalueringen viser at Fauskes TIMS-modell kan bidra med rask og riktig hjelp til personer som bistås. Det er derfor grunn til å fortsette arbeidet. Den viktigste oppgaven videre er imidlertid å spisse arbeidet inn mot den type saker som modellen egner seg for, og å avgrense oppgaver slik at arbeidet ikke svulmer over alle grenser. Dette handler også om å finne måter å unngå overbelastning på deltakere i TIMS-teamet, noe som i seg selv er viktig å finne løsninger på.

Klargjøringsprosessen bør inkludere rydding i rekkene av tiltak i Fauske, hvilke saker som skal hvor, og når. I en slik avgrensingsprosess kan det vurderes om TIMS-teamet burde tilby møter på de laveste trinnene i barneskolen tilsvarende tverrfaglige møter i barnehagene som et tillegg til eller i stedet for andre oppgaver. Resultatet av en slik «ryddeprosess» bør deretter kommuniseres ut til de man skal bistå, slik at de vet hvor de skal henvende seg.

Det kan også være nyttig at foreldre får mer informasjon om tilbudet, selv om de primært skal settes i kontakt med TIMS-teamet via blant andre barnehage, skole, helsestasjon og familieveileder. For å søke hjelp må man ha tro på at det fins slik hjelp.

For at arbeidsmetodene skal fungere, er det av betydning at TIMS-teamet verken oppfattes som «riset bak speilet» eller som partiske. Dette er også en grunn til at TIMS-teamet bør være varsom med å trå inn i saker hvor det er tydelig konflikt mellom parter. En samtale med den enkelte i forkant av møter med flere parter, kan være med på å avdekke potensielle konflikter og gi TIMS-teamet mulighet til å forberede seg, eventuelt si nei til enkelte saker. Forsamtaler kan også bidra med forventningsavklaringer og sikre at saker blir tatt tak i når de er på «undringsstadiet».

TIMS-Fauske er en ressurskrevende modell hvor det blant annet utføres mye usynlig arbeid. Folk tar kontakt med enkeltpersoner i TIMS, spesielt koordinatoren, hvorpå en del saker løses uten at det blir et TIMS-møte av det. I praksis er dette et lavterskeltilbud i lavterskeltilbudet. Det er derfor viktig at dette arbeidet blir synliggjort.

1 INTRODUKSJON

1.1 KORT OM RAPPORTEN

Om du vil møte mennesker som lærer deg noe, som lærer deg mye på kort tid, og får deg til å føle deg som et godt menneske, god mor, god fagperson, som ser deg, alle dine styrker på en gang, som samtidig tilfører deg mye refleksjon og kunnskaper, så tar du kontakt med TIMS, for du får alt det. Du får alt det på en time ...

Sitatet over er hentet fra en barnehagelærers beskrivelser av sine erfaringer med arbeidet til TIMS-teamet i Fauske. TIMS inngår i Fauske kommunes satsning på foreldrestøtte, og er en forkortelse for «tidlig intervensjon – målrettet samhandling», en kommunal samhandlingsmodell for systematisk og langsiktig oppfølging av barn «i risiko». Kommunens satsning på modellen er evaluert av et team fra Nordlandsforskning som har fulgt arbeidet gjennom ett helt år. Denne rapporten viser resultater fra studien. Formålet med evalueringen har vært å bidra med forskningsbasert kunnskap som skal kunne brukes i videreføringen av TIMS i Fauske, og være til nytte for andre kommuner i deres folkehelsearbeid og i prosessene med å omsette samhandlingsreformen til praksis.

Forskergruppen har fanget opp erfaringer fra et bredt spekter av personer som er involvert i, eller berørt av, satsningen. Erfaringer som kommer til uttrykk, er sammensatte, men hovedbildet er at TIMS i stor grad er blitt satt ut i praksis på måter som har kommet dem man ønsker å hjelpe, til gode. Rapporten gir et innblikk i kompleksiteten i det praktiske arbeidet og i samhandlingsprosesser knyttet til TIMS. Den viser også hvilken betydning modellen har for dem som får bistand, og hvilke erfaringer profesjonelle på forskjellige nivå, har gjort seg.

1.2 TIMS-FAUSKE

1.2.1 BAKGRUNN

TIMS-modellen er et resultat av regjeringens satsing på barn fra 0-6 år av psykisk syke og rusmisbrukende foreldre som pågikk i tidsrommet 2007-2014. Hensikten med den satsningen var å finne gode modeller for helhetlig og systematisk oppfølging av barn i denne gruppen. I Fauske kommune er modellen utviklet videre for å kunne benyttes i arbeid utover denne målgruppen. Intensjonen er å komme inn på et tidlig tidspunkt før utfordringer får utviklet seg til komplekse problemer. Dette gjør TIMS ved å tilby dialog, støtte og veiledning til ansatte i skoler og barnehager, og til foreldre.

1.2.2 TIDLIG INNSATS SOM POLITISK MÅL

Som pekt på over, er TIMS ett av Fauske kommunes lavterskeltilbud som skal bidra til at barn og familier får hjelp så tidlig som mulig i et problemutviklingsforløp. En slik innretning på arbeidet med barn og unge er i tråd med føringer på nasjonalt nivå. Både innenfor folkehelsefeltet og innenfor oppvekstfeltet har tidlig innsats vært formulert som et sentralt mål i en rekke politiske dokumenter. Innenfor oppvekstfeltet ble dette i særlig grad betont i St. meld. nr. 16 (2006-2007) ... og ingen sto igjen.

Betegnelsen «tidlig innsats» har en dobbel betydning, det vil si at den brukes med referanse både til *tidlig* i barn og unges livsforløp og til *tidlig* intervensjon når problemer har oppstått:

Tidlig innsats må forstås både som innsats på et tidlig tidspunkt i barns liv, og tidlig inngripen når problemer oppstår eller avdekkes i førskolealder, i løpet av grunnopplæringen eller i voksen alder (St. meld. nr. 16 2006-2007:10).

Denne doble betydningen av «tidlig innsats» går også frem av Folkehelsemeldingen (Meld. St. 34, 2012 – 2013). I St. meld. 47 (2008-2009) *Rett behandling - på rett sted - til rett tid* (Samhandlingsreformen) er det imidlertid presisert at målet om «tidlig intervensjon» ikke må ligge til hinder for at de som har behov, får tilbud fra for eksempel spesialisthelsetjenesten.

Tidlig innsats bærer altså bud om at tilbud fra norske velferdstjenester skal være proaktive og forebyggende i stedet for å være reaktive og reparerende. Samtidig legges det mer vekt på kontekstuelle forhold enn på individuelle forhold i forståelsen av enkeltindividets vansker. Alle mennesker lever med bestemte risikofaktorer så vel som med bestemte beskyttelsesfaktorer, inklusive medfødte egenskaper. En risikofaktor kan defineres som «en hvilken som helst faktor hos individet eller i oppvekstmiljøet som kan assosieres med økt sannsynlighet for negativ psykososial utvikling i fremtiden», mens en beskyttelsesfaktor kan defineres som «en hvilken som helst faktor hos individet eller i oppvekstmiljøet som kan assosieres med redusert sannsynlighet for fremtidig negativ psykososial utvikling» (Nordahl *et al.* 2006). Tidlig innsats handler blant annet om hvordan beskyttelsesfaktorer kan bygges opp og hvordan risikofaktorer kan reduseres rundt barnet i oppveksten.

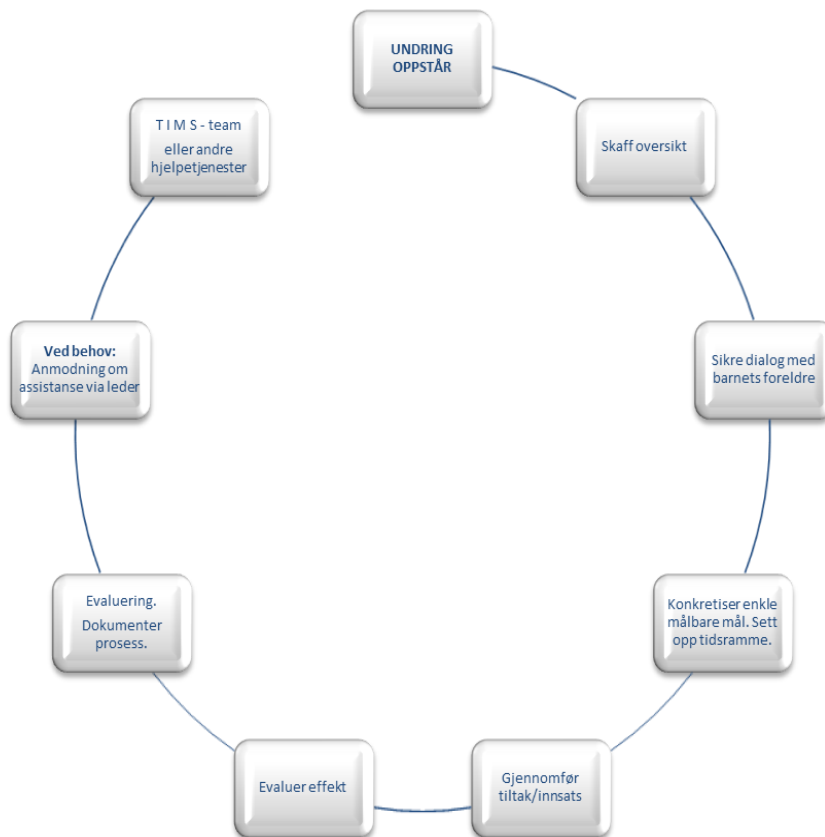
Gunnestad (2002) hevder at: «Foreldrene er, når de fungerer, den viktigste forebyggende kraft i barns liv. Å støtte foreldrene i sin foreldrerolle og å bygge opp om deres foreldrefunksjon vil i mange tilfeller være en effektiv måte å arbeide på» (Gunnestad 2002:328). Foreldrestøttende tiltak inkluderer metoder og programmer som tilbys foreldre og som har som mål å fremme barns helse og psykososiale utvikling gjennom blant annet å endre samspill mellom foreldre og barn.

Tidlig innsats deles ofte inn i flere nivåer, det samme gjelder foreldrestøttende tiltak, det vil si i: universell foreldrestøtte, selektiv foreldrestøtte og indikativ foreldrestøtte. Universell foreldrestøtte er rådgivning og veiledning, og støtte gitt til alle foreldre i befolkningen. Selektiv foreldrestøtte er veiledning og støtte som gis til sårbare barn og foreldre eller «familier i risiko». Indikativ foreldrestøtte er hjelpetiltak og individuell støtte til barn og foreldre med etablerte problemer eller diagnoser som varer over tid både med tanke på individuell oppfølging og behandling.

1.2.3 MANDAT OG ARBEIDSOPPGAVER

I Fauske kommune er det besluttet at TIMS som samhandlingsmodell, skal gjelde for alle barn som av ulike årsaker befinner seg «i risiko», uavhengig av type utfordring og type problematikk. Modellen retter seg i hovedsak mot barn i alderen 0-12 år. Et tverrfaglig team (TIMS-teamet) har som oppgave å sikre refleksjon, se muligheter og sikre helhetlig innsats. Teamets viktigste oppgave er å sikre at barn i Fauske har en trygg og god oppvekst, men teamet har flere funksjoner, og kan koble til andre faggrupper og tjenester ved behov.

TIMS-teamet gir veiledning til ansatte i skoler og barnehager, og arbeider inn mot familien eller klasse og barnehage i enkeltsaker. I samhandlingsplanen for Fauske kommune 2014-19 går det frem at formålet med TIMS-Fauske skal være å fremme undring og refleksjon, oppdage barn «i risiko», tidlig intervensjon (oppdage tidlig, håndtere tidlig), trygge ansatte i å handle, kompetanseheving, kvalitetssikring og systematisert innsats (Fauske kommune 2014). Samhandlingsplanen omtaler TIMS-Fauske som grunnrammen for hvordan foreldrestøttearbeidet skal finne sin vei fra generelle tiltak til indikerte tiltak, via arbeid i tråd med følgende handlingssirkel:

Figur 1 TIMS-Handlingssirkel. Kilde: Fauske kommune 2014¹

Denne handlingssirkelen omtales som en del av «bekymringsikringen», som skal ligge til grunn for all intervensjon, og gjelde hele oppvekstområdet. Den skal også sikre felles praksis i saker hvor det er grunnlag for «undring rundt barn og unge», og involvering av voksne som står barnet eller ungdommen nær, som foreldre, og av hjelpeinstanser som skal sikre at barnet får oppfølging ut fra sitt behov (Fauske kommune 2014:24).

I kommunens omtale av satsningen legges det vekt på at det ikke skal være noen terskel med tanke på hva slags undringer eller bekymringer som kan tas opp med TIMS-teamet (se

¹<http://www.fauske.kommune.no/kapittel-2-tims-handlingssirkel-generell-fremgangsmaate-i-barnehage-og-skole.5937896-400917.html>

Holmstrøm 2017). Følgende eksempler på temaer som kan være grunnlag for felles drøfting, trekkes frem:

- kommunikasjon og samspill
- mestring av foreldrerollen
- utfordringer i samlivet
- barn med utfordringer
- psykisk uhelse hos foreldre

TIMS-teamet arbeider på to hovedarenaer. Den ene arenaen er TIMS-møtet. I denne typen møter vil barn og familier som er fanget opp *av noen*, kunne få hjelp til å vurdere aktuelle bekymringer eller problemer, og, om nødvendig, få hjelp til å løse aktuelle problemer. TIMS-møter fordrer at ansatte ute i feltet, eller foreldre selv, ber om hjelp eller assistanse. Den andre arenaen er faste møter i barnehagene med alle eller noen deltakere fra TIMS-teamet. I disse møtene bidrar teamet blant annet med betraktninger utenfra rundt fenomener, enten det dreier seg om undringer, bekymringer eller utfordringer, som ansatte i barnehagen står overfor. Dette kan føye til nye perspektiver eller forsterke eller svekke barnehageansattes oppfatninger rundt det de står overfor. TIMS-teamet kan bidra til at ansatte trygges i arbeidet sitt gjennom blant annet å bekrefte det som allerede er gjort eller er planlagt. Samlet sett har imidlertid teamet et bredt spekter av oppgaver og ansvarsområder (se Holmstrøm 2017):

- Bistå samtlige 10 barnehager i kommunen i individ-, gruppe- og systemrettet arbeid
- Bistå samtlige seks kommunale skoler i individ-, gruppe- og systemrettet arbeid
- Bistå familiesenteret (helsestasjon) og andre i individ-, gruppe- og systemrettet arbeid
- Arbeide med teamutvikling
- Holde seg faglig oppdatert
- Forberede og evaluere TIMS-møter
- Fungere som tiltak (foreldreveiledning, rådgivning, observatører, støttesamtaler, osv.)
- Journalføring (inkludert å skrive referat fra møter)
- Utvikle TIMS-elementer (verktøykasse, handlingsveileder, handlings sirkel, tiltaksbank/oversikt)

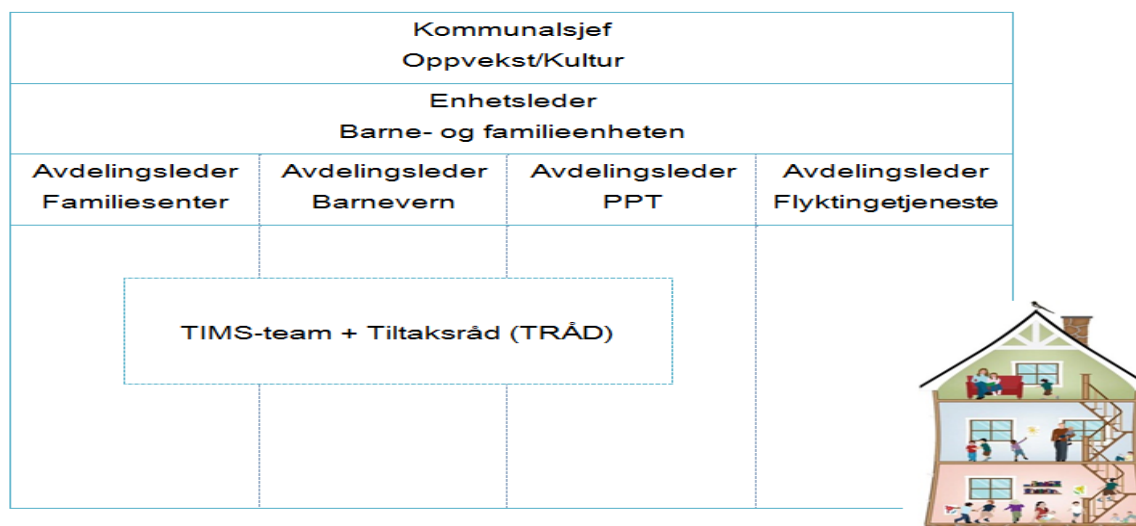
1.2.4 ORGANISERING OG FORANKRING

TIMS er underlagt en styringsgruppe fra Oppvekst og kultur. Styringsgruppen består av enhetsledere fra barnehage, skole, kultur og barn og familie. I tillegg inngår folkehelserådgiver og foreldrestøttekoordinator. Fauskes kommunalsjef for Oppvekst/Kultur leder styringsgruppen i samarbeid med folkehelserådgiver. Styringsgruppen er premissleverandør for TIMS-teamet og beslutter hva teamet skal arbeide med og oppnå. Hver enhetsleder har ansvar for å orientere sin enhet (via avdelingsledere eventuelt i plenum) om de beslutninger som tas i styringsgruppen. Kommunens foreldrestøttekoordinator er både deltaker i TIMS-teamet og medlem av styringsgruppen, og utgjør dermed en direkte kobling mellom disse (Fauske kommune 2014, Holmstrøm 2017).

Styringsgruppen for TIMS skal arbeide for en sammenhengende og helhetlig tjeneste til barn, unge og familier. Arbeidet skal være innovativt og langsiktig. Alle nye prosjekter innen samhandlingsområdet skal godkjennes av styringsgruppen. Styringsgruppen skal ha oversikt

over positive og negative faktorer som kan virke inn på helsen til barn/unge og familier i Fauske kommune. Påvirkningsfaktorene omfatter helsefremmende og forebyggende faktorer så vel som risikofaktorer.

TIMS-teamet består av ansatte hentet fra samhandlingsområdet Oppvekst/Kultur, og organisasjonskartet går frem av figuren nedenfor.

Figur 2 Organisatorisk plassering av TIMS. Kilde: Fauske kommune (2014)²

Fauskes forelderstøttekoordinator koordinerer TIMS-teamet. Stillingen er plassert direkte under leder for barne- og familieenheten. Teamet består ellers av helsesøster, psykiatrisk sykepleier, familieveileder og PP-rådgiver. I tillegg bidrar skole med en ansatt, for tiden skolefaglig rådgiver som er plassert i linje under leder for enhet skole (se tabell 1).

Tabell 1 Deltakere i TIMS-teamet Kilde: Holmstrøm (2017)

Stilling	Tjeneste	Enhet
Psykiatrisk sykepleier	Familiesenteret	Barne- og familie
Familieveileder	Barneverntjeneste/Familiesenteret	Barne- og familie
PP-rådgiver	PPT	Barne- og familie
Helsesøster	Familiesenteret	Barne- og familie
Foreldrestøttekoordinator		Barne- og familie
Skolefaglig rådgiver		Skole

1.2.5 RESSURSER OG RESSURSFORDELING

Ett av formålene med TIMS er å bistå alle kommunens barnehager og skoler, og andre i samhandlingsfeltet, på samtlige nivå (individ, gruppe, system) ut fra en vedtatt modell. Da TIMS-Fauske ble etablert i 2014/15 besluttet styringsgruppen at TIMS-teamet skulle sette av én arbeidsdag i uken til dette arbeidet, og at tjenestene som er involvert, skulle avgi like mye ressurser. Det vil si at én person fra hver av tjenestene skulle bruke 20 prosent av sin stilling til TIMS-arbeid. Da TIMS-teamet overtok arbeidet som tverrfaglige team hadde hatt i barnehagene, ble det for knapt med ressursene som hadde vært til rådighet frem til da. Det

² <http://www.fauske.kommune.no/getfile.php/2809343.1292.rwxrudtbrv/Samhandlingsplan+-+endelig.pdf>

ble derfor bestemt at fire av fagpersonene i teamet som arbeider mest med barnehagene, skulle øke stillingsandelen til TIMS-arbeid fra 20 prosent til 30 prosent (se tabell 2).

Tabell 2 Ressurser avgitt til TIMS etter type stilling. Prosent. Kilde: Holmstrøm (2017)

Stillingskategori	2015-2016	2017
Familieveileder	20	30
Helsesøster	20	30
Spesialpedagog	20	30
Psykiatrisk sykepleier	20	30
Skolefaglig rådgiver	20	20
Foreldrestøttekoordinator	20	20

Koordinatoren for TIMS har underveis i prosessen fått i oppdrag å være «fullverdig» deltaker i teamet og delta i tiltaksarbeid, i motsetning til fra starten av da funksjonen i hovedsak var en koordinator-/sekretærrolle. Dette innebærer at vedkommende både deltar i teamet og koordinerer arbeidet rundt teamet (Holmstrøm 2017).

1.3 SPØRSMÅL SOM BESVARES I EVALUERINGEN

I TIMS-Fauske står samhandling, dialog og kommunikasjon sentralt, både mellom profesjonelle aktører, og mellom profesjonelle aktører og personer som får bistand. I evalueringen har vi undersøkt hvordan samarbeid og dialog foregår i praksis, og hvordan dette erfares fra forskjellige ståsteder. Hvilke rammebetingelser må være på plass for at en modell som TIMS skal kunne etableres og videreføres? Hvilke utfordringer har man støtt på, og hvilke løsninger har man funnet? Hva er suksesskriterier og fallgruver? Hva er viktig å lære for andre kommuner og aktører som ønsker å starte med tilsvarende praksis? Andre temaer vi belyser, er om TIMS når ut til andre eller flere målgrupper enn dem som ellers ville vært mulig å nå, og eventuelt med hvilke implikasjoner. I evalueringen har sett på hvordan TIMS-teamet arbeider rent konkret i dag og løftet fram erfaringer knyttet til framveksten av TIMS. Hva har hatt betydning for den formen TIMS har i dag? I tillegg har vi gransket erfaringer til profesjonelle på forskjellige nivå, og ikke minst, erfaringer til både foreldre og profesjonelle som har fått bistand gjennom TIMS. Opplever personer som trenger bistand, at de får hjelp som hjelper?

TIMS-teamet gir bistand til både profesjonelle og foreldre. Det betyr at teamet skal hjelpe personer som kan ha ulike perspektiver på hva problemet går ut på, og hva løsningene bør bestå av – for ikke å si, ulike perspektiv på hvorvidt noe utgjør et problem i utgangspunktet. Saker vi har sett på i denne evalueringen, handler om alt fra saker hvor det har vært stor grad av enighet mellom foreldrene, og mellom foreldre og profesjonelle, til saker der problemer vever seg inn i konfliktsituasjoner mellom foreldre og profesjonelle. TIMS-teamet må ofte navigere i komplekse farvann. Også dette er fanget opp i evalueringen.

2 EVALUERINGSDESIGN OG DATAMATERIALE

2.1 FØLGEVALUERING

Evalueringen av TIMS-Fauske ble lagt opp som en følgeevaluering over ett år, fra november 2016 til og med november 2017. I løpet av dette året har vi sett på innholdet i, og gjennomføringen av, TIMS. Vi har brukt en kombinasjon av kvalitative metoder, vi har intervjuet, observert og arrangert en workshop med aktører i feltet.

I følgeforskning rettes oppmerksomheten ofte mot prosesser, eller mot *hva* som foregår og *hvordan*, mer enn mot resultater og effekter. Prosessevalueringer kombineres imidlertid ofte med evalueringsdesign som er konsentrert om resultater (Baklien og Skatvedt 2013), det vil si at forskerne studerer både selve prosessen og virkningene av tiltaket, og synliggjør samtidig veiene fram mot målet (Baklien 2004), som vi gjør i denne studien. Forskerne stiller spørsmål ved hva som skjer og hvorfor det skjer, og retter søkelyset mot konteksten og mot virkninger i vid forstand, både tilsiktede og utilsiktede, positive som negative. Gjennom en grundig skildring av det prosessuelle forløpet underveis, synliggjør *prosessevaluering* hvordan og hvorfor endringer skjer, og hvorfor visse resultater produseres.

2.2 DATAPRODUKSJON

Rent konkret har vi fulgt TIMS-teamet rundt gjennom en vanlig arbeidsdag, vært observatør når forskjellige typer møter har vært holdt, og vi har intervjuet personer knyttet til TIMS i ulike roller og på forskjellige administrative nivå. Midtveis i evalueringen arrangerte vi en workshop i Fauske, hvor aktuelle aktører knyttet til TIMS ble invitert inn. Dette ble gjort for å formidle funn og for å få tilbakemeldinger og innspill som kvalitetssikring av datamaterialet vårt.

2.2.1 OBSERVASJON

I observasjonsdelen av evalueringen fulgte vi TIMS-teamet i deres arbeid på ordinære TIMS-arbeidsdager, det vil si på tirsdager. Dette har vi gjort seks ganger. Vi har vært til stede i forbindelse med interaksjon og dialog internt i TIMS-teamet, og på såkalte TIMS-møter, der teamet har møtt personer som har hatt behov for bistand, som ansatte i skoler og barnehager og foreldre. På møtene har forskerne sittet litt i bakgrunnen mens de andre møtedeltakerne har sittet rundt et bord. Gjennom å være til stede på de forskjellige arenaene har vi fått innblikk i måtene TIMS-teamet arbeider på, og dette har vært med på å danne bakgrunnen for hvilke spørsmål vi stilte videre i intervjuer. Under møtene har vi ikke brukt lydopptaker. Det vi skriver derfra er derfor basert på våre notater som ble tatt underveis. Dette betyr at sitatene som presenteres i rapporten fra disse møtene, ikke er ordrette, men innholdet i det som formidles, skal være korrekt.

2.2.2 INTERVJUER

Til sammen har vi foretatt 48 intervjuer, fordelt på personer som har fått bistand via TIMS (foreldre og ansatte i skoler og barnehager), TIMS-teamet, og ledere i forskjellige tjenester og på forskjellige nivå. Noen av intervjuene har vært utført over telefon, andre ansikt til ansikt. Noen intervju har vært med kun en person ad gangen, i andre intervju har vi snakket med flere samtidig. Personene i TIMS-teamet har vært intervjuet både ved oppstart av studien og i

avslutningsfasen. I tillegg har vi snakket med deltakere i TIMS-teamet i forbindelse med at vi fulgte dem i arbeidet. Til sammen utgjør antall *personer* vi har snakket med, også 50 personer.

Generelt innehar gruppeintervju dynamikker aktørene imellom som gjør at tematikk kan spilles videre på måter intervjuer med enkeltpersoner ikke muliggjør i samme grad (Silverman 2000). Intervjuer med enkeltpersoner er imidlertid gunstig for å få fram erfaringer som ikke like lett blir tematisert når det er flere til stede. Deltakere i TIMS-teamet har vi snakket med både enkeltvis og i grupper for å åpne opp for flest mulig aspekter ved arbeidet. Når det gjelder de andre aktørene, har vi prøvd å tilpasse oss det som var praktisk mulig og ønskelig fra deres side. Vi endte opp med primært å snakke med dem en og en, men enkelte skoler og barnehager ønsket å stille med flere personer samtidig. Foreldre har vi også snakket med en og en, men det har i flere tilfeller vært en ektefelle i bakgrunnen som har kommet med kommentarer og innspill under telefonintervjuet.

I intervjuene benyttet vi oss av intervjuguider som vi justerte underveis, ut fra det vi lærte. Intervjuguider er hensiktsmessig for både å sikre at vi får informasjon om tematikk vi i utgangspunktet visste var viktig å vite mer om, og å åpne opp for at de vi snakker med, skulle kunne komme fram med det som er viktig for dem. Under intervjuene brukte vi lydopptaker. I etterkant er materialet blitt transkribert, hvorpå lydopptaket ble slettet.

Personer som er i målgruppen for TIMS:

Personer som er i målgruppen for, og har fått bistand av, TIMS, omfatter både foreldre og ansatte i skoler og barnehager. Vi har rekruttert personer som fikk bistand både i den perioden evalueringen foregikk, og personer som fikk bistand før evalueringen ble påbegynt. Dette handlet om å fange opp aspekter knyttet til endring over tid.

Foreldre som har fått bistand gjennom TIMS, ble rekruttert gjennom TIMS-teamet. Til sammen har vi snakket med foreldre i elleve ulike saker. Disse har vi snakket med enkeltvis. Noen ønsket at vi kom til Fauske for å snakke med dem der, andre foretrakk samtale over telefon. I samtalene tematiserte vi både konkrete forhold som veien inn til TIMS og hva hjelpen har bestått av, og vi åpnet for foreldrenes refleksjoner omkring det som konkret har skjedd, og veien videre. Hva var bra/ikke så bra, og hvorfor? Opplevde de å få hjelp som har hjulpet?

Ansatte i skoler og barnehager ble forsøkt rekruttert direkte via kontaktinformasjon på Internett, primært via en e-post først, hvor informasjonsskriv var vedlagt. Enkelte skoler og barnehager svarte ikke på våre henvendelser, og vi måtte derfor få oppgitt navn på enkeltpersoner fra TIMS-teamet. Noen intervjuer har vært med enkeltpersoner, andre med et par personer til stede, og et par har vært gruppeintervjuer med flere personer. Enkelte barnehager og skoler stilte med både to og tre representanter, mens intervjuene ble utført enkeltvis. Også her tematiserte vi konkrete forhold, og åpnet for refleksjoner omkring det konkrete. På hvilken måte bruker de TIMS? Hva slags bistand får de, og på hvilken måte? Hva er bra/ikke så bra, og hvorfor? Får de hjelp som hjelper?

Profesjonelle aktører:

De profesjonelle aktørene vi har snakket med, omfatter både deltakere i TIMS-teamet og aktører på ulike nivå i systemet rundt som har befatning med, eller betydning for, TIMS. Organisasjonskartene gjengitt tidligere i denne teksten, viser hvilke instanser, nivåer og

aktører vi har vært i kontakt med. De profesjonelle aktørene har vi tatt førstegangskontakt med selv, via telefon og e-post. Intervjuene ble utført enten over telefon eller i forbindelse med feltarbeid i Fauske.

Temaene som ble tatt opp i intervjuene, er blitt tilpasset den befatningen personene vi snakket med, har med TIMS. Vi har lagt vekt på at hver enkelt skulle få komme fram med forhold de mener er viktige. Hvordan de arbeider konkret så vel som refleksjoner de gjør seg omkring arbeidet, har stått sentralt. Gjennom intervjuene rettet mot profesjonelle har vi også stilt spørsmål for å få fram forutsetninger for at TIMS kan fungere, hvilke målgrupper som nås og hvordan, forhold knyttet til samhandling mellom ulike instanser så vel som med foreldre og barn, utviklingsforløpet til TIMS som modell, styrker, svakheter, utfordringer og løsninger. I tillegg har vi tatt opp utfordringer knyttet til organisering og gjennomføring av TIMS.

2.3 ETISKE ASPEKTER

Etiske aspekter inngår i alle faser av en evaluering, fra planlegging, via rekruttering av informanter og dataproduksjon, til utforming av rapport og formidling. Frivillighet har stått sentralt, personer som har fått bistand må ikke oppleve seg presset til å delta, og deltakelsen må ikke volde skade på noe vis. Vi har forsøkt, både via spørsmålene vi stilte og samhandlingen i selve intervjusituasjonen, å ha takhøyde for at dette kan være mennesker i sårbare livssituasjoner. En forutsetning for vår deltakelse har vært samtykke fra personene som deltok i møtene. Vi utformet derfor ulike informasjonsskriv ut fra hvilke aktører vi rettet oss mot, og hvorvidt det var tillatelse til intervjuer eller deltakelse på møter vi ønsket. Felles for disse informasjonsskrivene var imidlertid at hensikten med evalueringen ble presentert, at deltakelse er frivillig, at man kan trekke seg når som helst uten at det skulle få noen konsekvenser, og at dersom det var tema man ikke ønsket å snakke om, så slapp man det. Vi gjorde også klart at vi er en uavhengig aktør. For å sikre informert samtykke fra foreldrene, utformet vi et eget informasjons- og samtykkeskjema til denne bruken. I rapporten har vi anonymisert alle utsagn fra foreldre og ansatte i skoler og barnehager. Vi har også anonymisert utsagn fra TIMS-deltakere og tjenesteledere så langt det har latt seg gjøre. Noen utsagn har vi for sikkerhets skyld sendt til sitatsjekk. Av hensyn til anonymisering er flere detaljer fra observasjonsdelen av studien utelatt eller endret i beskrivelsene, blant annet gjelder dette TIMS-møter.

Prosjektet ble rutinemessig meldt inn til Personvernombudet ved Norsk senter for forskningsdata (NSD), og datainnsamlingen begynte så snart godkjenning forelå.

2.4 NOEN METODISKE BETRAKTNINGER

Som med alle metoder, er det viktig å være seg bevisst hva slags type datamateriale man har å gjøre med, og klargjøre hva man kan, og hva man ikke kan si noe om, ut fra datamaterialets natur. I dette avsnittet vil vi komme med noen betraktninger over muligheter og begrensninger som ligger i denne studiens datamateriale.

Frivillighet har stått sentralt i studien. Det betyr imidlertid også at vi ikke vet hvilke erfaringer de som ikke ønsket å snakke med oss, har. De som ville snakke med oss, og de som ikke ville snakke med oss, kan utgjøre ulike segment med forskjellige erfaringer. Det vil i så fall kunne

gi en skjevhet i datamaterialet vårt. I intervjusituasjonen avhenger det som fortelles, og på hvilken måte det fortelles, av en rekke forhold. Det som kommer fram under et intervju, skapes i et samspill mellom den som intervjuer, og den som blir intervjuet (Riessman 1993, Eide 2008, 2012). Hvilket rom gir intervjueren den intervjuede for å komme fram med sine erfaringer? Det er heller ikke alle erfaringer som like lett kan settes ord på. Den som blir intervjuet, vil dessuten bestandig gjøre valg knyttet til hva som sies, og på hvilken måte det sies. Hvilke ideer den intervjuede har om intervjusituasjonen spiller også en rolle her. Hva tenker den intervjuede at den som intervjuer vil høre? Tanker omkring implikasjoner av intervjuet og studien, for eksempel angående hva evalueringen kan bety for framtiden til TIMS, vil kunne påvirke informantenes fortellinger. Det informanter forteller, vil tilpasses det de opplever står på spill. Ulike personer vil ha ulike erfaringer med, og ulike fortellinger om, de samme hendelsene. Derfor er det viktig å intervju personer med forskjellig ståsted i det sosiale landskapet.

Videre gjør mennesker seg stadig nye erfaringer som gjør det nødvendig å gjenfortolke tidligere erfaringer. Det er heller ikke alt man husker. Folk har også gode og dårlige dager. Den fasen eller tidspunktet informanten blir intervjuet på, har betydning for hva som blir fortalt, og hvordan. Den som evaluerer befinner seg også et sted i det sosiale landskapet som studeres. Hva forskeren fanger opp under observasjon eller i samtaler, handler både om den personen man er, og de «faglige brillene» man ser med. Dette gir både muligheter og begrensninger. Forskerens tilstedeværen under observasjon kan også påvirke det som utspiller seg. Videre er forskeren bare til stede i begrensede tidsperioder, noe som også innebærer begrensninger blant annet med tanke på hva vi har mulighet til å fange opp. Vi må dessuten vise ydmykhet overfor det feltet vi studerer. Personer som inngår i studien, har detaljkunnskap og erfaringskunnskap som kunnskapen vi produserer ikke skal erstatte, men være et supplement til.

3 TIMS I PRAKSIS

Dette kapitlet gir et innblikk arbeidet som inngår i TIMS. For bedre å forstå utformingen av praksisen, er det viktig å ha et blikk på utviklingen av TIMS. Erfaringer man gjorde seg i en tidlig fase av arbeidet med modellen har nemlig betydning for den formen som modell og praksis har antatt. TIMS' historie gir også et utgangspunkt for bedre å forstå TIMS' mandat, og hvor det kommer fra, i møtet med feltet. Med feltet mener vi det sosiale landskapet TIMS-teamet navigerer i, i arbeidet med å gi utadrettet bistand. Vi vil derfor begynne med oppstarten av TIMS før vi beveger oss til en presentasjon av hvordan arbeidet i TIMS arter seg konkret. Deretter gir vi et innblikk i hvordan saker kommer inn til TIMS og hvilke typer saker det arbeides med. Til sist gir vi eksempler på tre TIMS-møter, basert på observasjon under møtene.

3.1 UTVIKLING FRA «SCRATCH»

Koordinatoren i TIMS forteller at de i 2011 startet fra «scratch» med å utvikle det som etter hvert ble TIMS-modellen. De hadde to setninger å arbeide ut fra: å bygge opp tiltaksseksjonen, og å arbeide fram lokale modeller for å ivareta de mest sårbare barna i kommunen. Som prosjektleder for modellkommuneforsøket tok hun del i hele prosessen, og har hatt ulike roller underveis parallelt med at modellen tok form, fram til dagens rolle som koordinator i TIMS-teamet. I begynnelsen ble det arbeidet med «det teoretiske på systemnivå» samtidig som et uformelt samarbeid mellom ulike tjenester ble etablert for å finne ut hvordan de to setningene skulle omsettes i praksis. Koordinator for TIMS møtte ledere for ulike avdelinger, rektorer, helsesøstre og skolekurator en gang i måneden for å drøfte utviklingen. Som resultat av dette arbeidet, ble det første forsøket startet opp. Dette ble kalt for «innsatsteamet». De «frøs» modellbildet i mars 2014, og bestemte at modellen skulle hete «TIMS-Fauske», mens selve teamet skulle hete «innsatsteam». De gikk imidlertid raskt bort fra betegnelsen «innsatsteam» fordi de erfarte at folk ikke skjønnte forskjellen på TIMS-Fauske og innsatsteamet. I stedet valgte de navnet «TIMS-teamet».

Koordinator i TIMS har hatt flere roller underveis i utviklingen av modellen, og hun forklarer at stillingen hennes er og skal være fleksibel, ut fra hva kommunen har behov for. Hun sier at hun til å begynne med var prosjektleder og arbeidet med «det teoretiske på systemnivå». Hun hadde også en rolle som «lobbyist», ideen skulle «selges inn». Siden hun dermed hadde både kunnskap om historien og målet med arbeidet, ble hun senere en selvsagt del av TIMS-teamet, først som sekretær for å informere teamet og formidle informasjon om teamet ut til barnehager og skoler. Etter hvert som hennes stilling gikk fra prosjektstilling til fast stilling, kom forventninger om at hun skulle ha mer kontakt med «klienter». Hun gikk derfor over til å være deltaker i teamet, slik at hun nå kombinerer aktivt TIMS-arbeid med å være koordinator.

3.2 ARBEIDET I TIMS

3.2.1 TIMS-DAGEN

Fire i TIMS-teamet har sin faste arbeidsplass ved familiesenteret i Fauske, mens to er lokalisert andre steder. Tirsdager er såkalt «TIMS-dager», da arbeider TIMS-teamet samlet, og møtes klokken halv ni på familiesenteret. Fra starten av var det kun tirsdager som var beregnet til TIMS-arbeid, men etter hvert ble også halve dagen på onsdager satt av til tverrfaglige møter i

barnehager. Arbeid i etterkant av møter eller saker og observasjon må imidlertid ofte gjøres på andre dager. TIMS-dagene starter med en gjennomgang av plan for dagen, hvilke møter man har hvor, hvem som skal dra hvor og når, og samtale omkring saker og tematikk som skal drøftes i de ulike møtene. Deretter setter teamet i gang med det utadrettede arbeidet. De drar ut til skoler og barnehager, eller tar imot folk på familiesenteret. Noen blir igjen på familiesenteret for å ta seg av kontorarbeidet. Avtalene er gjort på forhånd, og i lokalet som brukes (kontoret til familieveilederen), finnes sofa og gode stoler, og en plansje på veggen som viser timeplanen framover. Etter møtene går teamet gjennom hva som skjedde i møtene, hva som ble sagt, hva som skjer videre, og hvorvidt andre fagpersoner burde komme inn på banen i de ulike sakene. Noen tirsdager omtales som «å gå i ett», andre tirsdager er det mer rom for refleksjon. Nødvendigheten av å arbeide strukturert og utnytte tiden understrekes samtidig som det pekes på at det er viktig å få tid til å reflektere og «stoppe opp og se hva vi holder på med»:

«Vi har behov for å reflektere omkring råd og tiltak vi har anbefalt, at vi har et nett for å sikre kvaliteten på det vi gjør. Det er viktig at vi har noen å spille på lag med når vi kommer tilbake. Det handler også om å høre seg selv. Vi tenker ofte at dette må vi fikse. Men vi må ha fokus på at vi skal ikke være så snare på avtrekkeren, vi må bruke tiden. Har vi ikke nok team-tid i lag blir vi fort rene tiltaksarbeidere som bare ordner, og det er det vi vil bort fra. Folk skal få ordne opp selv. Vi skal ikke frata folk muligheter til å være i prosesser».

3.2.2 TIMS-MØTER

TIMS-teamet yter bistand til tre grupper: Barnehager, skoler og foreldre. I barnehagene tilbys inntil fire faste møter i året, hvor generell tematikk tas opp. I tillegg tar man møter etter behov. Deltakere i TIMS-teamet og ansatte i barnehagene omtaler de faste møtene som «TIMS tverrfaglig team», mens andre møter går under betegnelsen «det ordinære TIMS-teamet». I møter som tas etter behov, kan det være generelle temaer som drøftes, eller konkrete saker. De konkrete sakene kan drøftes med foreldrenes samtykke, helst også med foreldrenes tilstedeværen. Deltakere i TIMS-teamet forteller at de anbefaler at foreldrene er med helt fra starten av, men det er ikke alltid mulig eller hensiktsmessig, blir vi fortalt, selv om TIMS-teamet i utgangspunktet ønsker å snakke *med* folk, ikke *om* folk. Det kan dreie seg om saker hvor ansatte i barnehagene er usikre på om noe ikke er som det skal være hjemme, og ikke helt vet hvordan de skal gripe an problematikken, eller det kan være foreldre som ikke ønsker hjelp, eller mener de ikke trenger hjelp, mens barnehagen opplever de har en utfordring de trenger hjelp til å håndtere. Enkelte saker handler om den profesjonelle og den profesjonelles håndtering, og når det er snakk om veiledning av profesjonelle, vil det «ikke være riktig» å orientere foreldrene, blir vi fortalt. I skolene har TIMS-teamet kun møter etter behov. På samme måte som i barnehagene, kan man her ha møter enten med foreldrene til stede eller uten foreldrene, men med deres samtykke, eller saker kan drøftes anonymt. TIMS-teamet kan også ha møter med foreldre uten at skole eller barnehage nødvendigvis er der eller vet om at møtet holdes. Som regel er foreldrene blitt kanalisert inn i TIMS av barnehagen eller skolen.

Til de faste møtene i barnehagene blir vi fortalt at hele teamet på fire, som har ansvar for barnehagene, drar. De ønsker å stille med stor bredde for å kunne møte det mangfold av temaer som kan dukke opp. Når det gjelder møtene som holdes etter behov, velges to, tre personer fra TIMS-teamet ut fra hva slags type kompetanse man tenker de ulike sakene

trenger. I begynnelsen var imidlertid alle i TIMS-teamet med på alle møtene. Argumenter for at teamet ble splittet var todelt. På den ene siden kunne foreldre oppleve det som overveldende at så mange var til stede, mens på den andre siden reagerte enkelte profesjonelle på ressursbruken.

Temaer og saker er meldt inn før TIMS-møtet avholdes, men i løpet av selve møtet kan andre temaer dukke opp. Konkrete saker kan også bli tatt opp spontant på møtene. Det betyr at TIMS-teamet må praktisere kunsten å håndtere det uforutsette, for da får man ikke forberedt seg slik man ellers prøver å gjøre. Når det gjelder de faste møtene som TIMS har i barnehagene, blir vi fortalt at av og til har TIMS lurt på om møtet skal kanselleres, fordi barnehagene kan streve med å finne tema som skal drøftes. Erfaringer som formidles, er imidlertid at «den tiden de sitter i lag med oss, opplever vi at det skjer noe». Der det kan se ut som om en barnehage ikke har noe å snakke om, viser det seg at de har både viktige tema og saker på hjertet. Selve møtet gir en mulighet til å få det fram. «Det er bare så viktig for å få opp ting», sier en av TIMS-deltakerne. Man har derfor prioritert å avholde de faste møtene uansett, man kansellerer ikke på grunn av tilsynelatende mangel på saker og tema. For mangelen er nettopp det – tilsynelatende – blir vi fortalt. «Og vi vil gjerne tidlig inn, vi er opptatt av å diskutere før det blir stor sak».

3.2.3 OBSERVASJON

TIMS-teamet tilbyr også observasjon. De kan komme til skoler og barnehager og tilbringe tid for å observere barna i samhandlingssituasjoner. Når de observerer kan de være til stede litt «anonymt» i perioder, og mer deltakende i andre perioder, blir vi fortalt. Ungene henvender seg ofte til den som observerer, og da blir dialog og samhandling naturlig. Deltakere i TIMS-teamet kan også komme på hjemmebesøk til familier, og er fleksible hva angår tidspunkt. Noen saker handler for eksempel om barn som ikke vil legge seg, og da kan noen fra TIMS komme i leggetiden for å få en bedre forståelse av hva som skjer. En forelder sier det opplevdes «som å ha kjentfolk på besøk».

3.2.4 OPPFØLGING AV SAKER

Hvor lenge TIMS-teamet er inne i de ulike sakene, varierer. Her har praksis også endret seg over tid. I begynnelsen ble det kun holdt ett møte, hvor foreldre, skole og barnehage fikk ulike oppgaver å arbeide med. Etter hvert begynte man å ha minst ett fast oppfølgingsmøte. I noen saker behøver de som søker bistand, bare å få støtte og bekreftelse på at det de gjør er bra, eller at noe kan gjøres litt annerledes, uten behov for videre assistanse fra verken TIMS eller andre instanser. I andre saker kan det være behov for både observasjon og «grundigere veiledning over tid». I saker hvor TIMS-teamet ser at den bistanden de kan gi ikke er nok, sørger de for at folk får hjelp på andre måter. Eksempler på instanser det kan henvises, til er BUP, PPT, tiltaksråd³, NAV og barneverntjenesten. Helsesøster kan også «kobles på», og TIMS-møtet kan kombineres med andre møteformer, som Familiemøte: «Vi sier at der ikke vi kan hjelpe, vil vi sette i kontakt med noen som kan».

³ «Benyttes i tilfeller av kompleks problematikk eller ved behov for langsiktig oppfølging. Avdelingsledere for barneverntjenesten, familiesenteret og PP-tjenesten er faste deltakere i tiltaksrådet, og har blant annet mandat til å sette inn tiltak som hører inn under den samlede enheten» (<http://www.fauske.kommune.no/tiltaksbank.401182.no.html> - sist besøkt 27.nov.2017)

3.2.5 DOKUMENTASJON OG STAFETTLOGG

TIMS-teamet er opptatt av at sakene tilhører den/de personene de yter bistand til, enten det er skoler, barnehager og/eller foreldre. Med denne ideologien i bakhodet, foretok TIMS i begynnelsen ingen journalføring eller arkivering av saker, og de skrev ikke referat. Men, «det fungerte dårlig, vi husket jo ikke, det ble bare rot». En person i TIMS-teamet kan fortelle at dette med dokumentasjon «var litt kinkig i forhold til hvor dette hører hjemme rent organisatorisk». Noen i TIMS-teamet er helsepersonell og har plikt til å dokumentere det de gjør. Det de nå har valgt å gjøre, er at TIMS bruker journalsystemet til helsestasjonen. Vi blir fortalt at man spør foreldrene, «Høres det greit ut?» Å ha dokumentasjon på hva man har gjort pekes på som viktig:

«Om noen år kommer en familie og sier de har ikke fått noe hjelp. Det er ikke holdbart. Det kan også være vi blir bedt om opplysninger til barneverntjenesten. Vi er offentlig ansatte, vi må vite hva vi gjør».

TIMS har også utviklet en handlingsveileder, og vi blir fortalt at de har mer verktøy å arbeide med nå enn i begynnelsen. I løpet av evalueringen tok TIMS også i bruk noe som omtales som Stafettloggen. Dette er en elektronisk loggbok som opprettes med foreldrenes samtykke, og her beskrives tiltak og samarbeidspartnere, avtaler som gjøres, og områder og mål som skal være i fokus.⁴ Både foreldre og profesjonelle kan skrive inn i Stafettloggen, oppdatere hverandre og ha fortløpende dialog.

3.2.6 MED KONTEKSTMODELLEN I BAKHODET

I 2017 hadde TIMS-teamet et ønske om å benytte seg av den såkalte kontekstmodellen. Denne modellen bygger på en forståelse av at problemer ikke kan forklares som egenskaper ved individet, og at søkelyset derfor må rettes inn mot sammenhengene den uønskede atferden finner sted innen. Tiltak kan settes inn overfor barnet, de voksne rundt barnet, og relasjonene mellom dem (Holland 2015). Kontekstmodellen gir verktøy til visuell framstilling av problem, tiltak og mål. Atferden deles opp i flere nivåer: atferd man bør ha nulltoleranse for; atferd som kan være normal, men som i perioder intensiveres, og krever tiltak slik at det ikke utvikler seg til et problem; og «normalt slitsom atferd». Holland viser hvordan kontekstmodellen gir et grunnlag for å prioritere hvilken atferd man ønsker å arbeide målrettet med. Hovedmål for arbeidet bestemmes og defineres så konkret at man kan svare «ja» eller «nei» på hvorvidt målet er nådd eller ei. Man gjør en systemanalyse: hvilke faktorer opprettholder atferden? Det gjøres deretter en prioritering av hvilke opprettholdende faktorer det skal arbeide med, og det bestemmes delmål som beskriver skrittene mot hovedmålet. Hvorvidt målene nås evalueres i etterkant, og veien videre bestemmes (Holland 2015).

Praksisene kontekstmodellen innebærer, viste seg imidlertid ikke å være så lett å iverksette med de rammebetingelsene TIMS-teamet arbeider innen. Arbeidet TIMS-teamet gjør, baserer seg imidlertid på de samme *forståelsene* som kontekstmodellen bygger på. TIMS har også beholdt noen elementer fra kontekstmodellen, noe som også manifesterer seg fysisk, i form av en trekant i papp som viser de tre ulike nivåene av problematferd. Denne brukes flittig på TIMS-møtene.

⁴ <https://www.fauske.kommune.no/stafettlogg.6004575-399799.html> ,
<https://www.visma.no/unique/sampro/stafettloggen/>

En person i TIMS-teamet kan fortelle at både arbeidet og arbeidsformene fremdeles er i utvikling:

«Vi er ikke ferdig med det enda, det å jobbe oss i lag som team, hvordan gripe ting an rent organisatorisk. Hvordan lede møtene, hvordan gjøre det. De praktiske tingene for å få det til å flyte har vi brukt en del tid på».

3.3 HVORDAN SAKER KOMMER INN TIL TIMS

Det fins ingen samlet oversikt over antall og type saker som kommer inn i TIMS, eller hvordan de kanaliseres inn i TIMS. Informasjonen i dette avsnittet er basert på betraktninger informanter har gjort seg i intervjuene vi har foretatt. Vi blir fortalt at det gjerne er personell ved skolene og barnehagene som tar kontakt med TIMS når de opplever problemer med ett (eller flere) barn, eller har tema de opplever behov for å diskutere. Foreldrene kan også kontakte TIMS direkte, men ofte har de drøftet problemstillingene med barnehage eller skole først, som så har anbefalt TIMS dersom de ikke greier å løse problemet. Derfor er det gjerne skolene eller barnehagene som kontakter TIMS også i disse sakene. Noen ganger skjer det at foreldre kontakter noen i TIMS-teamet for å få bistand, ikke fordi de kjenner til TIMS, men fordi de kjenner til personen de kontakter fra andre arenaer. TIMS-teamet består av flere ulike instanser som foreldrene kan ha vært i kontakt med. Da kan den som kontaktes foreslå et TIMS-møte. Hvorvidt skole/barnehage er til stede på møter med foreldrene varierer, ut fra hva foreldrene ønsker og opplever som hensiktsmessig. Der barnet kun har problemer hjemme, ikke i skole/barnehage, er det gjerne kun foreldrene som stiller i TIMS-møte. Saker kan også komme til TIMS via helsesøster og familieveileder:

«Det er naturlig [at det er skoler og barnehager som tar kontakt med TIMS også på vegne av foreldrene], for vi har en oppbygging i kommunen som skal ivareta foreldrene på andre arenaer, helsestasjon, jordmor, skolehelsesøster, og så tenker jeg det at særlig i barnehagealder er det de barnehageansatte som er primærveileder for foreldrene. Når de vanlige støttetjenestene står litt fast, er det naturlig å ta kontakt. Det er noe vi har drøftet mye. Skal det være slik at foreldrene kommer til oss direkte? Men det er mest naturlig at de bruker sitt nettverk».

Vi blir fortalt at det varierer litt hvorvidt TIMS er første instansen som kontaktes, eller om skolen/barnehagen/foreldrene har vært i kontakt med andre instanser først. En av personene i TIMS-teamet sier det slik:

«Det er ikke så enkelt, tenker jeg, for folk å vite hvem de skal ta kontakt med bestandig. Selv om jeg er i TIMS kan jeg også kjenne litt på det. Vi har skolehelsetjeneste på alle skolene, hvem skal foreldrene ta kontakt med? Dem eller TIMS? Det kan være vanskelig å vite. Mange av sakene vi jobber med i TIMS sitter helsesøstrene alene og jobber med i skolene».

Når det gjelder hvorvidt det er flest skoler eller flest barnehager som benytter TIMS, virker det på svarene som om dette er noe som har variert over tid, men at det kanskje primært er barnehagene som har tatt hyppigst kontakt. I forbindelse med de faste TIMS-møtene i barnehagene kommer det ofte opp konkrete saker. Det er mulig dette bidrar til at TIMS totalt

får flere saker fra barnehagene enn skolene. Et annet forhold som dras fram, er at skolen kanskje får dekket mye behov gjennom andre instanser. I skolene har man blant annet skolehelsesøster, rådgiver og veileder for barn, blir vi fortalt. Da evalueringen startet, var det fremdeles noen skoler som ikke hadde benyttet TIMS, men på tidspunktet denne rapporten skrives, rapporterer deltakere i TIMS-teamet at de nå har vært brukt av alle skolene også. Bildet kan være i endring.

Folk kan kontakte ulike personer i TIMS-teamet når de opplever behov for bistand, men de fleste barnehagene og skolene forteller at det som regel er koordinatoren i TIMS de kontakter. Koordinatoren kontaktes også av personer som bare har behov for å snakke litt med henne på telefon for å rådføre seg, eller få bekreftelser. Ofte løses saker der og da, enten over telefon, eller etter at folk har kommet innom familiesenteret og tatt en liten prat med henne, helt uformelt. Denne praksisen er ikke registrert noe sted, og arbeidet den impliserer er derfor usynlig. Den usynlige praksisen utgjør imidlertid en viktig og omfattende del av det arbeidet TIMS utfører, som et «lavterskeltilbud innen lavterskeltilbudet».

3.4 TYPE PROBLEMER OG TYPE BISTAND

TIMS-teamet anvendes i ulike typer saker. Uro, språkbruk, vandring i klasserommet, utagering og sosiale vansker er eksempler på problemstillinger. I tillegg nevnes normbrytende atferd, barn som biter og er fysisk utagerende. Saker kan også ha utgangspunkt i situasjoner der barn bor i to hjem, med dårlig kommunikasjon mellom mor og far. Da kan barnehagen oppleve seg mellom barken og veden, «Kan vi si dette til far om mor?». Slike spørsmål karakteriseres av deltakere i TIMS-teamet som «nesten juridiske», fordi barnehagen lurer på hva de har lov til og hva de ikke har lov til. Saker kan dreie seg om barn med mye fravær i skolen, og skolen kan være redd for at omsorgen hjemme ikke er god nok. Når foreldre kontakter TIMS, kan det for eksempel dreie seg om småbarn med stadige voldsomme raserianfall og barn som tar nattesøvnen fra familien fordi de ikke vil legge seg. Deltakere i TIMS-teamet sier at foreldrene også kan trenge hjelp med kommunikasjon med skolen eller barnehagen, eller det kan være behov for hjelp på hjemmebane. TIMS-teamet kan fortelle at de i barnehagene i større grad har nådd fram med «tidlig innsats, undring», og at i skolene er det ofte mer alvor når det bes om hjelp. Ansatte i skolen kan til og med ha tenkt at det er på tide å dra inn barnevernet.

Da innsatsteamet ble startet, handlet saker i skolen ofte om barn som var både tretten og fjorten år og eldre, men nå er det flere henvendelser på første- og andreklassinger, blir vi fortalt:

«Det er noe som er i ferd med å snu, at folk ser ting tidligere – det er i alle fall en positiv tanke vi liker å tenke. Det er ikke sånn brannsløkking som det har vært. Den første tiden i innsatsteamet var heftig, det var så alvorlige saker, betente og umulige, men nå får vi de vi tenker vi skal nå på et tidligere stadium».

TIMS-teamet forteller at de i utgangspunktet ikke skal drive tiltaksarbeid, men være en arena for refleksjon. Skoler, barnehager og foreldre kan få råd om hvordan de kan håndtere de ulike utfordringene, og eventuelt få veiledning omkring hvilke instanser de bør kontakte. TIMS-teamet kan også komme til barnehager, skoler eller hjem til foreldre og observere. Det å gi støtte er noe TIMS-teamet framhever som viktig, at personer i barnehager og skoler og

foreldre kan få tilbakemelding om at de har gjort mye bra, og bekreftelser på at de kan fortsette med det de gjør. Av og til er støtte alt som trengs i enkelte saker.

TIMS-møtene kan avholdes på skoler og i barnehager, men også på familiesenteret. Møtene pleier å begynne med at deltakerne i TIMS-teamet presenterer seg og gir informasjon om hva TIMS er og hvorfor de er der. Dernext gis ordet til skolen/barnehagen/foreldrene som får legge fram tematikken eller sakene de ønsker å drøfte. Er både skole/barnehage og foreldre til stede, spør deltakere i TIMS-teamet om foreldrene eller skolen/barnehagen ønsker å starte. Vi blir fortalt at av og til er det greit for foreldre å starte, andre ganger foretrekker foreldre at noen andre begynner.

3.5 TRE EKSEMPLER PÅ TIMS-MØTER

I de neste avsnittene presenterer vi utdrag fra TIMS-møter hvor vi har vært til stede. Vi har valgt ut eksempler på tre forskjellige møtetyper med ulike typer sakskompleks: 1) Et fast tverrfaglig møte i en barnehage, 2) et møte med utgangspunkt i en mobbesak fra en skole, og 3) et møte med foreldre som hadde blitt henvist til TIMS på grunn av problemer med ett av barna. For to av møtene gjengir vi lengre utdrag av dialogen mellom deltakere i TIMS-teamet og ansatte i barnehagen, og mellom TIMS-teamet og foreldre.

3.5.1 MØTE 1

TIMS-møtet som beskrives her, foregikk i en barnehage, og er ett av de faste årlige møtene. Foreldre er ikke til stede. TIMS-teamet har fått opplyst at barnehagen ønsker å ta opp tematikken «barn og biting». Alle presenterer seg, hvorpå styrer i barnehagen introduserer tematikken. Hun snakker om barn med reguleringsutfordringer, og sier de lurer på hva årsaken til dette er, hvorfor skjer det, og hva er «de lure strategier» for å avlære det?

Barnehage: Noen vet alltid hvem de skal gå løs på.

TIMS: Man hakker på de svake, det er noe iboende

Barnehage: Hvordan kan man avlære, og ikke forsterke det, når en ettåring biter noen?

TIMS: Hva forstår ettåringen? Når de er så små, så kan det være en måte å kommunisere på. Noen har behov for å bite. Når de er så små, så gjør de det bare for å gjøre noe. Det er en form for kommunikasjon. De kan bite fordi de er glade!

Barnehage: Kanskje det også kan være et suttebehov?

TIMS: Kanskje det? De kan klø for tenner, det kan være fysiske behov. Og det kan være en måte å ta kontakt, når det er de minste

Barnehage: Om man biter fordi man er glad, og ser det ikke er suksess, så lærer man at man må ikke være så glad! (ler)

Barnehagen forteller videre at de har opplevd at en gutt bet en jente fordi han likte henne, og om barn som slår og biter, for så å ville kose. TIMS stiller igjen spørsmålet om barna forstår

hva det betyr, og snakker om å lære barnet å erstatte bitingen med noe, «det er en grei måte å regulere på, at man får alternativ». Barnehagen svarer at en toåring lærer fort, men om de forstår, er en annen sak.

Barnehage: Når er det normalt med begynnende forståelse? Når kan man forvente noe mer?

TIMS: I alle fall ikke før barnet er tre år gammelt. Hvor empatisk man er kan også variere.

Barnehage: Vi vil starte fra dag en. Barnet kan være sint, få utløp for sinne og bite. Hva er best, trampe med foten, energien kommer uansett.

TIMS: Det er viktig å gi fysisk nærhet når ting skjer, ikke avvis dem, men gi dem gode opplevelser. Ikke aksepter det de har gjort, men fysisk nærhet er viktig.

Barnehage: Noen trekker seg helt unna, de vil ikke.

TIMS: Man er forskjellige, det må man bare akseptere. Så kan man snakke etterpå når det har roet seg ned.

Barnehage: Det er lov å bli sint, det er normalt, men det handler om å prøve å regulere. Kanskje vi skal prøve å finne positive ting, gi mestringsfølelse, og være i forkant på den måten?

TIMS: Språket vi voksne har, smitter - hvilke ord og blikk har vi? Det er alfa og omega. Det å snu ting kan være lurt. Gjør noe helt uventet, overrask ungen, da kan man komme ut av mønsteret

Barnehage: Vi så i Ungdataundersøkelsen at 24 prosent i femte til tiende klasse følte seg ensom. Det starter et sted. De kan ha en atferd som gjør at de blir avvist. Det er de voksnes ansvar at barn har det bra. Det er der det starter. Foreldrene har oppdrageransvar. Tar barnehagen for mye på seg av det som er foreldreansvar?

TIMS snakker om betydningen av å tenke på hva som ligger bak bitingen, har barnet det bra hjemme, er det noen i barnehagen som ikke er ok med barnet, og påpeker at det er farlig å forklare det med at «han er bare slik». Barnehagen og TIMS utveksler refleksjoner omkring det å sette merkelapper på barna, at det kan være vanskelig ikke å danne seg bilder når et barn er i barnehagen i fem år. Videre, at det er en utfordring å skulle like alle like mye. Deretter snakker de om barn som har uakseptabel atferd:

TIMS: Disse barna er i risiko for å bli ensom og mobbet. Samme problematikk går igjen i skolen, du får et bilde på at du er den ingen liker, og så setter mønsteret seg

Barnehage: Hvordan kan man snu det

TIMS: Ofte ser man det dessverre først i skolen, fordi der er reglene annerledes. De blir kastet ut til ulvene i skolen. De skal sitte ved en pult i seks timer.

TIMS: Hvor er ansvaret? Man må plassere foreldreansvar der det skal være. Det blir ofte overlatt i stor grad til barnehagene. Det er viktig å støtte foreldrene på det de gjør som er bra.

Barnehage: De krever ganske mye av barnehagen, det er 10 barn på to, tre voksne. Og så greier ikke foreldrene å sende med julelappen engang.. De forventer mye, vi må synliggjøre det vi gjør.

TIMS: Hvordan er samarbeidet med foreldrene, hvordan håndterer dere det?

Barnehage: Vi har hatt ekstra møter, det ble bedre, vi må prate over tid kontinuerlig.

Barnehagen og TIMS snakker litt om bemanningsnormen, og betydningen det har for hvordan man kan arbeide med barna. TIMS snakker om at for 20-30 år siden var det annerledes i barnehagen, og at det er mer behov for flere voksne nå. Barnehagen sier at barna også tilbringer mer tid i barnehagen. De er enige om at det er mer generell uro, og at dette gjør behovet for voksenkontakt større. Derfra beveger samtalen seg til en annen kategori barn, ikke de som biter, men «de som sitter i en krok og mimikken er fattig»:

TIMS: Vi hadde «se meg»-kurs. De som lager støy får hjelp fort! Mens de som ikke blir lagt merke til ... Vi burde tatt det opp som kurs igjen.

Barnehage: Det kunne vært bra med tilbakemeldinger fra skolen, se hvordan det går med barna, for å oppnå læring. Også om det smeller med barn vi ikke oppdaget noe ved.

TIMS: Det er viktig med konstant bevisstgjøring. (De tar fram trekanten med nivåene for atferd): Hva er normalt, hva er utfordrende, hva er uakseptabelt? Om en femåring biter, hvor på skalaen er han? Når skal man gjøre hva? Det er viktig at dere diskuterer dere imellom, så man ikke problematiserer barn for mye, eller normaliserer det som ikke er ok. Er det noe ett barn gjør, som er problematisk, mens når et annet barn gjør det, så oppfattes det som ok? Atferd kan komme på toppen av alt, derfor er det lurt å sortere. Er det annen atferd som gjør at man opplever det som et større problem? Eller, «han har jo DE foreldrene, det kan ikke være noe problem» - eller motsatt. Det er ok med denne modellen når man jobber med unger. Men at noe er normalt, betyr ikke at man ikke skal jobbe med det! Man må vise at det ikke er ok å bite, selv om barnet er ett år. Man skal ikke overse det.

Barnehagen snakker videre om barn som får rollen som «artigkar», og påpeker at det er mange måter å overleve på. Herfra beveger de seg til å snakke om strategier barn bruker for å overleve, og at barn skal lure på hva det blir til middag, ikke bekymre seg for hvorvidt det blir middag i det hele tatt.

TIMS: det er viktig å undersøke litt ved utfordringer, hva bunner det i? Barn reagerer ut fra situasjonen rundt, og da kan man se at det kanskje er normal atferd.

Barnehage: Foreldre kan si, hvorfor banner ungen, vi gjør det ikke? Jo, vi hører det i garderoben! Hvem lærer ungen å mobbe, holdninger til lærer.

TIMS: Og så fort det setter seg. En sleivete kommentar fra de voksne, og det kan påvirke synet barnet har på seg selv.

Barnehage: Det er jo det samme med oss voksne.

TIMS: Det er viktig å være obs på det språket vi bruker. Det skal bare det bittelille til for at det sprer seg.

TIMS tar trekanten fram igjen og spør, når de biter fra fire pluss år, er det normalt? Barnehagen snakker om barn som opplever at «ingen er vennene mine», fordi atferden er uønsket, han som ødelegger hytta og slikt. De sier også at noen kan oppleve seg alene, selv om de ikke er det: «Vi SER de har venner». TIMS snakker om hvordan problematikken kan forplante seg til skolen, og at resultatene kan bli stort fravær. Barna klarer ikke å knekke de sosiale kodene.

TIMS: Hvordan tilnærmer man seg de som ødelegger hytta?

Barnehage: Noen må ha hjelp..

TIMS: Foreldre trenger å lære.

Barnehage: Vi har også opplevd barn som ikke leker med andre, fordi det ble for barnslig. Det er interessant hvordan barna tar roller i leken, hvordan de tar etter de voksne.

TIMS: Han som er alene, hvem skal ta seg av det når de ikke er i barnehagen lenger? Det er viktig å få foreldre med på laget.

Barnehage: Vi snakker med mor om sosial kompetanse, at barnet må oppsøke andre jevnaldrende, ikke bare storebror og far. Han må få lov til å være femåring.

Barnehage: Det er også voksne som er sære, hvordan ble de slik, men noen må jo være det også!

TIMS: Det er bra med mangfold! Vi tolker avvik ofte litt negativt, vi blir usikre, ikke trygg på det. Men at vi har fargeklatter er kjempeviktig. Unger kan lære mye av andre som er på siden. Hvordan fungerer det i helheten? Om noen ønsker å være usynlig, om de syns det er ok og har valgt det.

Barnehage: Alle skal være så fryktelig «innenfor».

TIMS: Det er ikke alt som er for alle, som å stå foran klassen og så videre. Man forventer at alle skal gjøre det, og det ses på som et problem om du ikke takler det.

Barnehage: Det er noe med å trene seg også.

TIMS: Men man må også akseptere at noen er annerledes

Barnehagen: Man kan gjøre ting på ulike måter, ikke alle er sterke skriftlig, da kan de gjøre det muntlig.

TIMS: Det er det samme med fem-seksåringer som opplever frustrasjon over det de ikke får til. Da er gode opplevelser sentralt.

Barnehage: Når det gjelder ensomhet, så er det forventninger om hvordan ting skal være, men det er ok med tre venner.

TIMS: Hva er å være ensom? Det er ulike fortellinger om det. Lek og vennskap er en basis for å få det til.

Barnehage: For å klare overgangen til skolen må de ha sosial kompetanse i bunnen. Skit i ABC, men det å OMGÅES er viktig! Det er det som opptar tankene, det sosiale. Fungerer ikke det, så får de problemer med å lære.

TIMS: Da frigjøres ikke energi til å lære

Herfra beveger de seg til å snakke om det å vise følelser, barnehagen snakker om at noen bare svelger og kjemper, og «tar ting innover seg»

TIMS: Når det skjer, kan man bli en tikkende bombe

Barnehage: Som sakene i USA, der barn bruker våpen

TIMS: Det kan gå mange år uten at man ser at det er noe galt. Kanskje det ikke har vært noe å se, heller, men man kan også ha oversett. Men det trenger ikke være sånn fra starten av.

Barnehage: Det er unger som gruer seg til friminuttet, eller til å gå hjem.

TIMS snakker om en bok om kontekstmodellen, og sier det er omfattende, men gode prinsipper å gå ut fra - Hva er normalt? Deretter tar noen fra barnehagen opp noe helt annet, nemlig munn og klovsyke. De lurte på om et av barna kan ha det. TIMS forteller om symptomer, og møtet løses opp. De avtaler nytt møte, og finner to alternative datoer de skal komme tilbake til.

3.5.2 MØTE 2

Dette TIMS-møtet ble avholdt på familiesenteret, og handlet om en mobbesak. Til møtet hadde TIMS-teamet invitert lederen for Konfliktrådet i Salten. Representanter for skolen skal

legge fram problemstillingene, og møtedeltakerne skal finne ut om dette er en sak konfliktrådet kan anvendes i. Til sammen er det åtte personer til stede: To fra skolen, to helsesøstre, to fra TIMS-teamet, koordinator for TIMS og konfliktrådslederen.

Møtet innledes med at koordinator for TIMS forteller at det dreier seg om en mobbesak i ungdomsskolen. Deretter gir hun konfliktrådslederen ordet. Konfliktrådslederen forteller litt om hvordan konfliktrådet arbeider, at møter i konfliktrådet er frivillig, og at alle involverte må samtykke. Konfliktrådsmøter fasiliteres av en megler som stiller spørsmål og får partene i dialog, om hva har skjedd, hvordan har du det i dag, hvordan ønsker du det skal være i framtiden. De samme spørsmålene stilles til alle. Tanken er at saken tilhører de personene som er berørt, og meglere har en upartisk rolle. Eventuelle løsninger er noe partene samsnakker seg fram til, forklarer hun.

Konfliktrådslederen sier det ofte er mange involverte, og at de må vurdere hvor mange som skal være til stede på konfliktrådsmøtet. Tanken er, sier hun, å rette opp hendelsen, at noe blir litt bedre, og at man finner ut hvordan man skal forholde seg til hverandre neste gang man møtes. Det er gjerne to meglere til stede i konfliktrådssaker. Vergene sitter litt på sidelinjen i konfliktrådsmøter, forklarer hun videre, og sier det er basert på troen på at ungdommen selv skal få sette ord på sine erfaringer, men vergene får også snakket. Møtene kan munne ut i en avtale, eventuelt muntlig, som handler om hva som skal til for at ting skal bli bedre. Det avholdes også ofte oppfølgingsmøte, for å se hvordan det har gått. Om nødvendig kan skole og barnevern være med på møtet som profesjonelle instanser. Konfliktrådet holder formøter med alle som skal være med på møtet, en og en. Konfliktrådslederen sier at disse formøtene nesten er viktigere enn møtet der alle møtes. De hører på fortellinger om saken fra de ulike personenes perspektiv, og rollene man har på møtet forklares.

Etter at konfliktrådslederen har presentert hvordan konfliktrådet arbeider, stilles det spørsmål fra de andre møtedeltakerne om hvor lang tid det vil ta før et konfliktrådsmøte kan avholdes. Konfliktrådslederen sier det avhenger litt av hvor mange som er involvert i saken, og konfliktrådets kapasitet. Det kan imidlertid gå ganske radig, formøtene kan de sette i gang med ganske raskt, og møtet der alle er til stede, kan avholdes en uke etter formøtene. I en sak som denne, estimerer konfliktrådslederen to til fire uker fra arbeidet starter opp til konfliktrådsmøtet kan holdes.

TIMS-koordinator instruerer deltakerne om ikke å bruke fornavn når skolerepresentantene legger fram saken. Skolen forteller at det dreier seg om en jente som er blitt frosset ut av en jentegjeng, og de har kommet med stygge påstander om henne. Skolen snakket med jentene, og påstandene de hadde kommet med syntes å smuldre bort i samtale med dem: Det var hele tiden «noen som har hørt noe fra andre». Jenta som mobbes er livredd for «å bli tatt» på skoleveien.

Skolen: En av jentene i jentegjengen er liksom «sjefen», og driver med splitt og hersk. Disse jentene er en «united wall». Jenta er livredd for å bli tatt på skoleveien. Moren hennes ønsker noe skal skje, fordi det er alvorlige anklager. Foreldrene sier at hun gjør ting som gjør det vanskelig for seg selv, men at hun ikke har gjort disse tingene.

Skolen er veldig bekymret for hva de andre kan gjøre mot den ene jenta, også hva som kan bli lagt ut på nettet for offentligheten. Konfliktrådslederen spør om vergene til jentene i gjengen vet om det som skjer. Det er viktig for henne å vite, for dersom konfliktrådet skal ta fatt i saken, må de kontakte alle partene, og det kan være problematisk dersom partene ikke vet om saken. Skolen sier at alle er klar over saken. En annen ting er at foreldrene til disse jentene allerede er i forsvarsposisjon, de er ofte blitt kontaktet av skolen på grunn av problematisk atferd hos jentene sine, og foreldrene er lei av det, forteller skolen. Jentegruppa er litt splittet internt, men mot skolen er de en «united wall». Deltakerne på TIMS-møtet snakker litt om hvordan man kan «komme i posisjon» overfor jentene, at foreldrene kan være tjent med at skolen står litt utenfor, siden relasjonen til skolen allerede er spent. Skolen sier at situasjonen har eskalert veldig, at man er usikre på hva som har skjedd, det eneste man vet med sikkerhet er at det brukes «brutale ord». Skolerepresentanten i TIMS-teamet sier at rektor må opprette mobbesak. Representantene for skolen vet ikke hvorfor det ikke er gjort allerede, «det skjer mye på skolen».

Konfliktrådsleder: det er fint å diskutere dette her, støtte hverandre, og finne veien videre. Om vi skal komme i posisjon, er det vi gjør viktig. Selv om dere er dyktige, så vil noen tenke at dere er partiske.

Samtalen beveger seg til hvordan de konkret skal gå fram videre. En representant for TIMS spør om det er den spesifikke situasjonen med jenta som mobbes de skal ta tak i, eller er det situasjonen i jentegruppa? Det pekes på at det er to ulike vinkler som krever ulike framgangsmåter. Dersom de tar tak i saken som mobbesak, må vergene kontaktes først. Deltakerne er enige om at konfliktrådet bør kontakte dem. Ei av jentene i gruppen har vært mobbet selv, det er mange sår, saken er kompleks, sier en av representantene fra skolen. En representant for TIMS sier at det kanskje skal jobbes både opp mot situasjonen i jentegruppen og i mobbesaken, og at man må tenke samtidighet.

Skolen: Sosiale media kan være veldig ødeleggende i denne situasjonen, hva gjør kommentarene med folk? De har så mye i bagasjen, de har ingen tillit til at vi vil dem vel. Målet vårt er at de skal ha det trygt på skolen. Det er skadeskutte barn. Ting er ikke blitt tatt tak i fra tidligere saker.

Konfliktrådsleder: Skal vi ta tak i problematikken som mobbesak eller situasjonen i jentegruppa? De blir jo syke av oppførselen sin. Mobbesaken kan være innfallsport, vi kan begynne med den saken, men at dere er med på veien.

Deltakerne på TIMS-møtet snakker videre om hvordan de skal informere foreldrene. En representant fra TIMS understreker betydningen av at de er i lag om dette, og at foreldrene må få informasjon. Om skolen beklager at de ikke har grepet fatt i dette tidligere, kan det ha en dempende effekt, og man kan si det handler om jentenes forhold til skolen. Foreldrene trenger også å bli ivarettatt, sier denne representanten for TIMS.

En TIMS-representant foreslår at ungdomsklubben eller helsestasjonen kan rapportere inn saken, for å få et mer nøytralt utgangspunkt. Videre, at skolen kan si at dette er komplisert, at det er viktig å ivareta alle, og at det derfor kan være lurt å bruke konfliktrådet. Konfliktrådslederen deler ut informasjon om konfliktrådet til deltakerne på TIMS-møtet, og

sier til helsesøster at «det er viktig at dere er med hele veien, at det blir en rød tråd». Hun understreker at verken helsesøster eller barnevern skal si «fortrolige ting» i forbindelse med eller på selve konfliktrådsmøtet, «dere skal bare være til støtte». Hun fortsetter med å si at rolleavklaring er viktig i forkant av konfliktrådsmøtet, og at deltakerne får vite hvem som skal være med på møtet.

Konfliktrådsleder: det er en balanse, vi trenger ikke vite alt. Det handler om å finne ut hvordan vi vil ha det på skolen.

TIMS-representant: Skal vi begynne å nøste opp dette nå, først, er dette en konfliktrådssak?

Konfliktrådsleder: JA!

TIMS-representanten spør også de andre, «er vi enige om at det er en konfliktrådssak?», og alle samtykker. Konfliktrådslederen sier at hun må ha navn og samtykke fra de det gjelder, slik at hun kan kontakte dem. Helsesøster kommer tilbake til dette med sosiale media, at foreldrene må få beskjed om å si til jentene at sosiale media ikke skal brukes i anledning saken. Dernest drøftes det hvorvidt konfliktrådet skal vente til skolen starter med å arbeide med saken, dette møtet avholdes nemlig like før sommerferien. Deltakerne er enige om at to måneder er lenge å vente.

3.5.3 MØTE 3

Dette TIMS-møtet ble holdt på familiesenteret, det er foreldre som har tatt kontakt for å få bistand. Begge foreldrene er til stede, og de har minstemann med, en liten baby. Problemene handler imidlertid sønnen på fire år. Fra TIMS er tre personer representert, familieveileder fra barneverntjenesten, psykiatrisk sykepleier og helsesøster. En av representantene fra TIMS introduserer personene fra teamet, og det understrekes at personen fra barneverntjenesten er der i egenskap av å være familieveileder. Ordet gis deretter til foreldrene, og mor begynner å legge fram problemstillingen:

Mor: Han har et sinne uten like. For et års tid siden begynte han også å tisse seg ut, etter å ha vært tørr i 1 ½ år. Han har tvangstanker, det har også andre sagt. Han er manisk om hvordan han skal ha klærne på seg. Om han ikke får det som han vil, mister han helt ... Han går i blokkeringsmodus før vi får snakket med ham. Sitter vottene helt perfekt, klærne må være malt på ham. Dyner og sengetøy må være strøket. Han våkner om natta om dyna er skeiv, og så må vi ordne det. Han våkner om natta og skriker fordi han ikke finner en sokk, han har klærne med seg i senga om natta. Og gardinene må være opp eller ned... Han har også en manisk besettelse med lekene sine. De skal ligge akkurat SLIK. Ligger de annerledes om morgenen fordi han har sovet, skriker og bærer han seg. Vi prøver å ta lekene fra ham. Men da klikker han helt. Vi forklarer at han må ha lekene et annet sted, han ramler jo ut av senga bare for at lekene skal ha det perfekt.

TIMS: Hvorfor tror dere han vil ha lekene der?

Far: Han vil ha selskap. Han har ikke voldsom sjalusi med lillebror, men lillebror ligger i krybba i stua, og han reagerer på at han må legge seg før lillebror. Han vil jeg skal ligge sammen med ham, han vil ha selskap. Mamma er der når jeg er på jobb, men han klorer seg fast og er hysterisk når jeg drar på jobb. Han var redd for tyver, og jeg foreslo at han kunne ha med seg leker i senga. Men han sa, «men de er jo ikke levende».

Mor: Han tisser seg ut mer og mer. Det eskalerte etter jul. Vi begynte med tisselaken i senga, og i sommer begynte han med bleier igjen. Det er en kamp uten like. Når jeg tar på bleien med makt, sier han «jeg tar den av når jeg kommer opp». Han tisser seg ut hver natt nå, og våkner og vil bytte bleie. Han har også hatt noe vi tror er nattskrekkeopplevelser, han vræler som om noen tar livet av ham. Men når vi stormer opp, sover han. Vi har prøvd å bære ham på do, og når han våkner midt i do-turen skjønner han ikke hva han gjør der.

Far: Han kan ha øynene åpne, men sover.

Mor: Han går ikke så godt overens med jevnaldrende. Han eksploderer om han ikke får det som han vil, han må være sjefen. Han klikker når noen leker «feil» med lekene hans, og herser med søskenbarnet sitt. Alt må være på hans premisser. Han vil aldri leke med meg, fordi jeg ikke går med på det, jeg forklarer at jeg har ikke alltid lyst å gjøre det du vil.

TIMS: Er det forskjell på dere to, gjør han forskjell på dere?

Far: Ja

Mor: Han vil aldri ha meg som trøst, bare pappa. Han finner hele tiden nye ting å skrike over.

Far spør hva de skal gjøre med den mulige nattskrekken, og TIMS svarer at det er viktig å roe ned. De fortsetter med å spørre hvor ofte det skjer, og far sier det skjer hver natt, mer eller mindre.

TIMS: Vi må finne litteratur og forske på om det er nattskrekke.

Mor: Han roper, men har øynene åpne.

TIMS: Det høres ut som nattskrekke.

Mor: Oldemoren hans er død, og hver dag sier han at han savner oldemor. Han bruker ordet i alle situasjoner, og manipulerer. Han kan også si det om natta.

TIMS: Hadde han et nært forhold til oldemor?

Mor: Vi var på besøk hos henne, men man skulle ikke tro det er sånn.

Far: Han vil ikke pusse tenner, «savner oldemor».

TIMS: Barn på fire har ikke så mye forståelse av døden, så det er litt meningsløst å snakke med ham om det.

Mor: Vi har en bok om døden, men den er for barn fra åtte år.

TIMS: Det å få søsken er en stor forandring i livet hans

Mor: Ja, vi tror det er sjalusi, men hvordan skal vi håndtere det

TIMS: Det er vanskelige følelser i kroppen.

Her stiller TIMS spørsmål om det er noe positivt å si om gutten. Far sier han er veldig grei også.

Mor: Han har begynt å stikke av i huset, han klikker hysterisk, løper rundt, vi måtte låse gjesterommet fordi vi får ikke tak i ham under senga der.

TIMS: Hvem av barna legger seg først når det er leggetid?

Far: Lillebror.

Foreldrene forteller at han kan se på tv. Han er ikke interessert i kos, og blir sint når tv 'n slås av.

TIMS: Er han forberedt på at tv 'n skal slås av?

Mor: Far er flink til å forberede. Det gikk åtte måneder før han var alene i barnehagen, fordi vi ville gi gradvis tilvenning.

TIMS: Det høres ut som en som reagerer på forandringer

Mor: Han springer, herjer, full rulle hele dagen. Det blir aldri for mye for ham, han trekker seg aldri unna for å ta pause.

TIMS: Ser dere at han trenger å ta pause?

Mor: Skriker når ting ikke er som han vil de skal være, om vi tar ham bort fra situasjonen. Han vil ikke ta pause.

TIMS: Det er få fireåringer som greier å kjenne det selv når de trenger å ta pause.

Mor: Han er i barnehagen hele dagen, og så klikker han før han skal legge seg, han er trøtt og sliten.

TIMS: Går det noen ganger bra?

Far: Han kan se tv og slappe av.

Mor: Han kan begynne å krangle på badet, vil ikke gre håret. Og han fikk en eksplosjon da vi spurte om vi skulle klippe håret.

TIMS: Blir det for vanskelig for ham å ta et slikt valg?

Mor: Det kan hende.

TIMS: For noen unger blir det for mange valg.

Mor: Vi gir alternativ, en eller to stykker.

TIMS: Jeg får et bilde av en gutt som vil ha kontroll, men trenger noen voksne som gjør det for ham.

Mor: Om vi serverer brødskeive uten å spørre, er det NEI.

TIMS: Hvordan gjør dere det?

Mor: Vi kan spørre, vil du ha det eller det.

TIMS: Det valget greier han å ta?

TIMS: Men hva tenker dere når jeg sier det er for mange valg?

Mor: Det er kanskje for mange valg i forhold til klær. Jeg veileder med klær, ut fra hva som hører sammen, det er ikke alle typer klær som er praktisk i barnehagen

TIMS: Det er noe med hvilke kamper som er verdt å ta, også

Mor: Vi fikk tips om å mjuke opp, og om å tulle mer. Far hører ikke sytingen, han bare gjør det. Jeg prøver som far nå, men synes det er vanskelig å tulle bort situasjoner. Han får det som han vil alltid. At vi skal måtte avlede i hytt og gevær, det skal være så unødvendig! At vi må gjøre så mange ting for å få det til hver dag, jeg har ikke overskuddet.

TIMS: Det er en vond situasjon for alle.

TIMS: Det kan være viktig å samkjøre foreldrene.

Mor: Men tidligere fikk vi høre at det var bra å være forskjellig, for å finne ut hva som funker (her er mor nesten på gråten)

TIMS: Trenger han å ha alle de tingene i senga?

Mor: Vi tok vekk alle lekene unntatt den han er mest glad i. Da var det «hvor er lekene».. (det siste sies med sutrende stemme)

TIMS: Det med leker i senga er en uting, han får ikke sove godt

Mor: «Hvorfor det ...» (med sutrende stemme, siterer sønnen)

TIMS: Fordi mor bestemmer det!

Foreldrene forteller at sønnen ikke har disse problemene i barnehagen, og TIMS kommenterer at i barnehagen «er det ikke vits å protestere ...» Mor og far har litt dialog seg imellom, mor sier det er problematisk når han har bestemt at sønnen ikke skal se tv, og så spør far, «skulle han se på tv?» TIMS sier: «han kjenner dere som forskjellige personer», og fortsetter:

TIMS: Jeg skjønner at det er en vanskelig situasjon, men dere kan gjøre noe med det om dere vil.

Mor: Selvfølgelig vil jeg det. Jeg er så lei av hele ungen, voldsomme eksplosjoner for mindre og mindre ting ...

TIMS: Det blir en slitsom dag.

Far: Når og hvordan skal vi ta bort lekene?

TIMS: Dere må forklare først, at mamma og pappa er enige om at det ikke er plass til alle lekene i senga. Ikke gi for mange valg.

Mor tar fram mobilen sin, for hun vil vise en video av en av de vanskelige situasjonene hun beskriver. Far føyer til mens mor åpner mobilen, «så dere ikke tror vi er gale ...». Vi som forskere sitter i bakgrunnen og kan ikke se videoen, men vi hører hylene som ikke vil gi seg.

TIMS: Det er ikke vits i å forklare noe til ham der, det bare trigger med

Mor: Vi bar ham til kontoret for time-out.

TIMS: Hva ville skjedd om dere bare var gode med ham der?

Mor: «Vil ikke, vil ikke!» (siterer sønnen med sutrende stemme). Vi har sett «Nanny» på tv...

TIMS: Ikke se på «Nanny» på tv! I den situasjonen er han ikke mottakelig. Han har gått i vranglås. Det verste er å bli sint på ham da. La det gå over av seg selv. Om dere prøver å snakke med ham om det, vil han bare oppleve det som et nederlag, vanskelig og flaut.

Mor: Men da får vi aldri snakket med ham om det

TIMS: Av og til er vi foreldre for opptatt av å prate om det.. Han opplever at han ikke får til noe, og så skal dere snakke med ham om det etterpå, og det blir bare enda et nederlag

Mor: Jeg prater ikke når jeg er sint, da tar vi time-out på kontoret.

TIMS: Nok en kamp ...

Mor: Han ødelegger ting. Skal vi aldri snakke med ham om det? Det er vanskelig å filtrere hvilke kamper vi skal ta.

TIMS: Han må ikke få lov til å ødelegge ting

Mor: Vi truet med å ta bort døra hans når han slamret med døra.

Mor forteller om alt de har forklart til sønnen, hvordan de har forberedt ham på lillebror, og etter hvert kommenterer hun selv til sine egne utlegninger: Kanskje vi har gjort det for mye ..

TIMS: Det er ingen fasitsvar

Far: Men vi skal gi ham nærhet når det er slik

TIMS: Ja, ta en pause med ham.

Far: Men han vil ikke vi skal se på ham.

TIMS: Bare vær der. Han trenger fang og trøst. Han har ikke annet reaksjonsmønster, og klarer ikke komme ut av sporet. Dere må få ham ut av sportet. Prøv å skrive ned det positive med han, det blir mye fokus på det negative.

Mor: Vi roste ham da han sa fra om at lillebror hadde fått noe rundt halsen.

TIMS: Bruker dere belønning?

Far: Han får klistremerker når han går på do.

Tiden er snart ute, og TIMS sier de må snakkes igjen, for «her er det mange ting». Dette trengs det tid til, man kan ikke starte med alt. De foreslår at foreldrene kan begynne med lekene i senga, og prøve det til neste møte. Det er viktig at både mamma og pappa har bestemt det, forklarer TIMS, og at det ikke framstår som straff, men at foreldrene gjør det fordi det er bra for ham. TIMS sier at de skal arbeide tett på, og foreslår å møtes hver uke framover.

Mor: «Hvorfor, hvorfor ...» (siterer sønnen med sytестemme, trolig som svaret hun forestiller seg de vil få når de tar bort lekene)

Far: Fordi vi har bestemt det.

Det gjøres en ny avtale om en uke. Mor avslutter med å si at det var godt å få snakke om det til noen som ikke kjente sønnen. Mange folk blander seg bort i det, sier hun, «har dere prøvd det og det ...» - og de har prøvd alt. Hun understreker at dette møtet satte hun virkelig pris på.

4 FORELDRES ERFARINGER

Foreldres erfaringer med TIMS har vi analysert og presentert på to forskjellige måter. Kapitlet åpner med gjengivelse av to intervju hvor det som berettes, presenteres i den rekkefølgen tematikk ble tatt opp. Vi har valgt å fremstille disse intervjuene sammenhengende, fordi det gir et større innblikk i nettopp – sammenhenger. Dernest beveger vi oss til de resterende intervjuene med foreldre, og systematiserer det som ble fortalt ut fra tema. På denne måten får vi tydeliggjort hvilke temaer som gikk igjen i intervjuene, og får fram hvordan foreldre gjør seg forskjellige – men også like – refleksjoner om de samme temaene. Vi har tatt med mange sitater fordi foreldrenes betraktninger er rikholdige og mangefasetterte, og kan dermed gi leserne grunnlag for refleksjoner som går utover det vi trekker med oss videre i analysen.

4.1 EKSEMPEL: «BEATE»

En mor, la oss kalle henne Beate, forteller på intervjutidspunktet at hun har hatt tre møter med TIMS den siste måneden. Hun beretter at hun og samboeren hadde hatt store problemer med barnet sitt over lengre tid. På fireårskontrollen hadde hun snakket med helsesøster på helsestasjonen om utfordringene de opplevde:

«Men det var liksom sånn her, det ble nå veldig sånn avfeid med at det er nå sånn som skjer, det er sånn som det er, det er nå bare trass osv. Det var litt sånn. Men klart, det er jo et halvt år siden, mye har jo skjedd på både godt og vondt siden da».

Problemene utviklet seg og ble verre. Beate rådførte seg derfor med barnehagen i håp om at barnehagen kunne gi informasjon om hvor de som foreldre kunne få hjelp. På dette tidspunktet visste verken hun eller samboeren om TIMS:

«Barnehagen tok kontakt med henne i kommunen som hadde med dette å gjøre, og så ringte hun meg, og så henviste hun meg, eller hun snakket med de som jobbet på helsestasjonen, og de fleste i TIMS jobber vel der. Og så ble jeg kontaktet av ei der så vi fikk komme til».

Det var altså via barnehagen at Beate og samboeren kom i kontakt med TIMS. Vi spør om det hørtes litt skummelt ut med TIMS med det samme det ble foreslått, eller om det var slik at hun hadde tenkt «YES, dette er bra!» Beate svarer:

«Jeg er mottakelig for all hjelp, alle som vil høre på meg, så jeg bryr meg ikke om hva det heter eller hva det er, eller noen ting! Det var bare at noen var interessert i å kunne høre på og veilede oss, så var det greit».

Når problemet først var meldt inn til TIMS fra barnehagen, gikk det raskt, og det har vært arrangert oppfølgingsmøter fortløpende.

«Vi har fått veldig mange tips på møtene, og det tar jo litt tid å teste ut de ulike tipsene. Vi har veldig mye å jobbe med, mye nytt å gjøre, mye nye tilvenninger, så har vi nå avtalt at vi skal møtes om 14 dager, så det går litt tid, så vi får landet litte grann, vi må lære oss det vi skal gjøre og ikke gjøre, og venne oss til det, og få landet på det før vi kan begynne på noe nytt igjen».

I kjølvannet av forklaringen fortsetter hun:

«De har ikke sagt noe som «om to måneder er det ferdig», og det håper jeg jo ikke. Kanskje man kan ha annenhver uke, og så hver tredje, men at det blir litt sånn, at man blir fulgt opp til at man selv kanskje føler at man ikke trenger mer».

Hun uttrykker at møtehyppigheten til nå har vært godt tilpasset det hjelpebehovet de har opplevd, og ønsker at denne tilpassingen skal fortsette – kanskje gjennom en gradvis nedtrapping ut fra hva de som foreldre opplever av behov, sier hun.

Beate forteller at hun synes det å få hjelp fra TIMS har vært «veldig bra». Det beste med TIMS forklarer hun slik:

«Det er det at det tilbudet er der for oss som har kjørt oss litt fast i et spor, hvor vi sliter med oppdragelse og vanskeligstilt barn, jeg synes det var fint at det trenger ikke være noen diagnoser eller sykdom involvert for at vi kunne få hjelp, at vi kunne være vanlige friske folk, som ikke helt visste hva vi skulle gjøre videre for å få det bedre. For jeg var jo veldig spent på det når de skulle vurdere om vi kunne bli hjulpet av dem, om dette var problemer de kunne gjøre noe for oss, og da var jeg veldig spent på, og gruet meg, var redd for at de skulle si at dette kunne de ikke hjelpe oss med. For da vet man ikke hva man skulle gjort».

Det å ha muligheter til hjelp, uten at det må være diagnoser inne i bildet, er det Beate trekker fram som det beste med TIMS. Videre forteller hun at TIMS ga hjelp som helsesøster ikke kunne gitt. I den anledning framhever hun spesielt dette at TIMS følger dem opp, at det «ikke bare blir et tilfeldig møte med helsesøster her og der».

På spørsmål om hun skulle ønske noe var annerledes med hjelpen de har fått fra TIMS, svarer hun:

«Nei, til nå synes jeg alle de rådene og det vi har fått, har funket veldig bra, og det at de, selv om vi er en liten kommune, så har vi ikke noe personlig forhold til de som jobber der som har møtene med oss. Det eneste er at de har det litt travelt noen ganger, vi har bare en time til rådighet, og den timen går veldig fort».

Det eneste hun ønsker var annerledes, er altså at hun skulle ønske seg *mer*. Mer enn en time til rådighet på møtene. Hun har imidlertid ikke opplevd noe behov for å kontakte TIMS utenom møtene, sier hun.

Foreldrene arbeider nå jevnt og trutt ut fra rådene de har fått på TIMS-møtene, og virkningene er merkbare, kan Beate fortelle:

«Det har hatt god effekt de rådene vi har fått. Jeg tror mange ganger så trenger man å høre fra noen andre hva man burde og ikke burde gjøre. Jeg føler at de rådene vi har fått, at den rosen vi får og den kritikken vi får, har hjulpet oss veldig, VELDIG mye. Er veldig fornøyd med det. Vi får jo fortsette en stund til. Og de har sagt mye som man aldri hadde kommet til å tenke på selv, men når man får høre det, så, selvfølgelig, hvorfor har vi ikke tenkt på det før! Og så det at de ikke kjenner ungen det gjelder. Det er lett at folk som kjenner ungen sier, hvorfor gjør dere ikke sånn, og han er jo sånn og sånn, lalalalala, ja. Da går man litt i det samme sporet. Men når man får en skikkelig øyeåpner fra noen som virkelig vet hva de snakker om, som ikke kjenner ungen, det har virkelig hjulpet».

Beate forteller om både ros og kritikk som har fungert som «øyeåpnere», og som har hjulpet dem til å komme ut av «det samme sporet», som hun omtaler det. Vi stiller nærmere spørsmål om hvordan dialogen på TIMS-møtene har foregått, og hun forklarer:

«De har spurt oss litt sånn retoriske spørsmål, hvor vi har måttet tenke oss om, gjør vi det sånn, ja det har vært litt sånn, og det har vært litt sånn, og det må dere slutte med, og det må dere begynne med».

TIMS-teamet har med andre ord stilt spørsmål som har fått dem som foreldre til å gjøre oppdagelser selv. Som resultat av TIMS-møtene, kan Beate også berette at mer enn bare barnets oppførsel har endret seg. Problemer forplantet seg også inn i andre områder av livet, for eksempel relasjonen mellom henne og samboeren. Det at de nå opplever at «ting er blitt bedre», gjør også at andre forhold i livet blir bedre. Hun forklarer:

«Det var veldig sånn på kveldene når vi skulle legge ham, store problemer. Den tiden vi voksne skulle ha i lag før vi skulle legge oss, hvor det skulle være tid og ro for avslapning, de gikk opp i spinninga, fordi det var bare krangling fra ende til annen med ham. Så nå når det har roet seg, så får man hentet seg litt mer inn, man får kjenne litt mer på det her at det kjennes veldig godt å kunne slappe av når han legger seg. Som foreldre, man blir så amper, så selv om man ikke er sint på hverandre, så virker det sånn, det går ut over hverandre, det er ikke heldig».

Foreldrene vet foreløpig ikke om ting har endret seg i barnehagen også, for de har enda ikke snakket med barnehagen siden oppfølgingen fra TIMS begynte. Dette skyldes tilfeldigheter som sykdom, for dialogen med barnehagen omtaler Beate som god. Barnehagen har ikke vært til stede på TIMS-møtene, men Beate er åpen for å ha møter der barnehagen er til stede. Det er imidlertid mer hensiktsmessig at barnehagen kommer inn på et senere tidspunkt, sier hun:

«Vi har bare tatt tak i de problemene hjemme først, fordi det var der det var størst behov. Det kan hende senere, når vi får bukt med problemene hjemme først, så kan vi ta tak i de andre problemene litt senere».

Beate sier at de absolutt vil anbefale TIMS til andre foreldre i samme situasjon. Og de er faktisk selv allerede godt i gang med å formidle erfaringene sine med TIMS:

«Vi har jo pratet med alle vi kjenner om hvordan vi har hatt det før vi fikk denne hjelpen, og vi har mange venner og foreldre og besteforeldre som er interesserte i å høre hvordan det går på møtene, hva vi snakker om og sånn. Det er veldig mange som engasjerer seg i dette her. Og veldig mange synes det er helt fantastisk at det fins hjelp å få, til tross for at ingen er sjuke, om du skjønner hva jeg mener, vi har ikke behov for slik hjelp og tilrettelegging, men at det fantes litt råd å få. Så det er å anbefale om man trenger litt mer hjelp enn bare en liten prat».

Hun omtaler TIMS som «et utrolig godt tilbud», og hun ønsker flere foreldre visste om dette:

«Det burde reklameres litt mer for det, at det er hjelp å få. Jeg tror det er veldig mange som sliter med problemer, og så vet de ikke hva de skal gjøre videre fordi de føler de har prøvd alt. Men for å tørre å spørre om hjelp, så må man vite at det er vits i å spørre. Det tror jeg er viktig».

Beate sier at de ville trolig tatt kontakt tidligere for å få hjelp, dersom de hadde visst om tilbudet.

«Det er ingen som prater om det, det er kun om man vet at en unge har ADHD, for eksempel, at man vet at man kan få litt hjelp eller samtaler og sånne ting. Men når det bare er vanlige problemer og trass og forskjellig, så tror jeg veldig mange tenker at det går nå vel bare over, eller det må nå bare være sånn. Men hadde det vært som det var, ei stund til, så hadde jeg nok måttet flytte bort ei stund tror jeg, alene ... Så det må reklameres litt mer for!»

4.2 EKSEMPEL: «NINA»

Nina kan fortelle at barnet hennes på fem år hadde «slått seg helt vrang»:

«Etter at vi ikke hadde sovet på omtrent to måneder, tok jeg kontakt med helsestasjonen, da hadde jeg rett og slett bare møte med dem og fikk tips om hva jeg kunne gjøre og sånn, og så dro jeg hjem og prøvde dem, men han var enda så i opposisjon rett og slett at jeg kom ingen vei med det. Så begynte han å utvikle dette i barnehagen også, de begynte å reagere i barnehagen også».

Nina forteller at hun først kontaktet helsestasjonen for å fortelle at hun nesten ikke hadde sovet på et par måneder, og halvannen måned etterpå tok barnehagen kontakt med helsestasjonen, og da ble saken lagt fram for TIMS. Idet problemet var meldt inn til TIMS, gikk alt fort, kan hun berette:

«Da skjedde ting veldig fort, egentlig. Og da kom vi inn på et lite møte, så ble det sagt de hadde et sånt team som kunne bistå, og vi sa bare ja, ha og amen, vær så snill! Så sånn fikk vi det, rett og slett gjennom helsestasjonen. Det gikk veldig fort, jeg tror det tok under en halv måned. Det gikk veldig raskt til vi fikk innkalling. Ja. Det gikk veldig, veldig fort. Effektivt!»

Møtetidspunktet ble først avtalt muntlig, og så fikk de skriftlig innkalling til møte, forteller Nina. Hun sier at Stafettloggen ble brukt, og denne omtaler hun som genial:

«De hadde sånn Sampro på nett, sånn individuell plan på nett, med innlogging. Og det var så kjekt, for da går du bare inn og kan lese alt vi har snakket om, og jeg kan legge inn en blogg om hvordan barnet har vært, hva vi har registrert, og så svarte de meg, og så satte vi opp møter. Og så får jeg hele tiden meldinger på telefon. Og så går jeg rett inn og får det. Det ble satt opp rett etter TIMS-møtet. Det er så kjekt, da kunne jeg gå inn på det og skrive at vi har lagt merke til sånn og sånn. Jeg kan jo sende en vanlig melding også, men det er så greit der inne, for der kan alle lese det, hele teamet og vi som foreldre har tilgang».

Denne moren forteller at de har kun hatt ett TIMS-møte, men de har også hatt hjemmebesøk fra TIMS.

«Vi har hatt ett sånt stormøte, som jeg kaller det, og så har vi hatt et hjemmebesøk. Men like før det her stormøtet, jeg gikk jo bare og telte dagene, kan det ikke bli snart. Holdt på å bli litt rar hjemme. Vi kom i alle fall inn på møtet her, og like før det møtet, kanskje ei uke i forveien, så slo fireåringen om hjemme Plutselig begynte han å legge seg, og ...»

Sønnen viste bedring allerede en uke før TIMS-møtet, forteller hun. Vi spør om det betyr at problemet ble løst før TIMS-møtet. Mor svarer:

«Ikke løst, men du så det gikk over på bedringens vei for å si det sånn. Så, ja».

På spørsmål om hva bedringen skyldtes, svarer hun:

«Jeg tror, vi hadde jo snakket litt med enkeltpersoner i forveien, og også helsesøsteren vår som er her, nå er helsestasjonen her ganske ny for oss, klarer aldri huske navnene der.. Men når jeg pratet med ham, det er merkelig det, du kan gå og prøve å finne løsninger i hodet hele tiden. Og så sa jeg, Herregud jeg har jo prøvd alt.. Og mens jeg lister opp, tenker jeg, herregud, har jeg virkelig gjort det, det var ikke lurt.. jeg har prøvd for hardt! Hun bare smilte, du hører jo selv hva du sier for noe».

Om TIMS-møtet forteller hun at det var «veldig mange instanser, som kom med så enkle spørsmål»:

«Og det var så bra, for det var ikke noe sånn, «hva mener du med det». Det var veldig enkle spørsmål. Det virket som de visste på forhånd hva de skulle spørre om, så jeg skulle svare noe så det skulle gå opp for meg selv. Helt genialt. Jeg gikk ut herfra som ei lyspære! For det er et eksempel på, til å begynne med var det leggingen som var problemet, han hylte og ropte til halv tre hver natt, skulle ikke legge seg (). Det var så mye som skjedde. Han ville ikke legge seg på kvelden, vi var kjempeslitne, det ble ikke roping, for vi roper ikke hjemme. Men mye knurring, oss imellom, og det spilte ham mer opp».

På samme måte som Beate, kan Nina fortelle at TIMS-teamet stilte spørsmål som fikk dem som foreldre til å gjøre oppdagelser selv. Og på samme måte som Beate, kan Nina rapportere at dette har hjulpet dem som foreldre til å komme ut av det hun omtaler som en vond sirkel. Nina og mannen hadde imidlertid allerede fått noen råd fra helsesøster som fungerte, men hun er likevel av den oppfatning at TIMS-teamet ga noe som helsesøster i seg selv ikke ville kunnet gi. Hun sier:

«Absolutt, det er det ikke noe tvil om. De satt jo fra flere ... Noen mer enn andre, noen som egentlig bare satt og observerte. Men jeg tror det var en mening bak spørsmålene de spurte. De ledet oss inn til å snakke om ting. Da ble vi enige om, vi finner en situasjon der de kunne komme på hjemmebesøk, og så lo jeg bare til de, og sa jaja. Det er jo legginga.. Tenkte de kommer ikke hjem på kveldstid. Og så sitter koordinatoren for TIMS og sier, jeg har vært med å legge mange unger, jeg! Og jeg, «seriøst, skal dere komme på kveldstid? Og hun bare, «Ja!» Og jeg bare, «Åh!» Jeg tenkte jo det skulle være på dagen mellom åtte og fire. Så de kom om kvelden i syvtiden».

TIMS kunne tilby hjemmebesøk, og en oppfølging som de ellers ikke ville fått, sier Nina. Og hjemmebesøket omtaler Nina som veldig positivt. På spørsmål om hva som skjedde når TIMS var på hjemmebesøk for å observere, svarer hun:

«De var aktive! De kom inn først og, ja, takk for sist, og litt sånn der. Det var egentlig som et vanlig besøk. De var ikke med opp og la ham i senga, men de var veldig med, de satt ikke bare og skrev og fulgte med. Det var som å ha gamle venner på besøk. Og så pratet de med ham, spurte ham litt, hva bruker du å gjøre nå, før du legger deg, og han svarte som en helt, vet du. Så satt de og observerte. Jeg sa til dem at jeg synes det var nesten litt pinlig, for jeg regnet med at han skulle gå og legge seg. Når du har bedt om hjelp er det nesten så du håper de skal slå seg vrang! Men han sa god natt og gikk og la seg, og stille var det ... og jeg sto der, å nei De sa, det skulle jeg ikke tenke på

... Når vi begynte med leggerutiner, satt de litt passive og fulgte med. Og vi gjorde det akkurat slik vi bruker å gjøre det. Da sa jeg til samboeren min, det er veldig viktig at vi ikke begynner å gjøre ting annerledes bare fordi de er her, for da får vi ingen hjelp. Jeg følte meg litt sånn, de får jo lov å spise kveldsmat i stua, det var litt ekkelt ... Men jeg sa, de bruker å gjøre det, og da må de bare få lov å gjøre de nå. De har dratt til seg litt hva vi har gjort, vi fikk tips og råd etterpå som vi har fulgt, og vi ser nå det har funket veldig bra. Vi hadde jo, holdt jo på med legging av begge de to minste, og da var det liksom, skal vi gå og pusse tanna nå? Jeg tenkte ikke på det selv, men de sa, var det et valg? Fikk de velge selv om de skulle gjøre det eller ikke? Om de sa nei, hva har du da sagt? Da skal du pusse tennene? Da gikk det litt sånn opp for oss, si heller den, kom nå går vi og pusser tennene! Og, NU er det kveldsmat, kom og spis, i stedet for å spørre, har du lyst på brødiskive. Selvfølgelig skal de ha brødiskive ... Det ble veldig den der. Den har vi jobbet med etterpå. Mange ganger på kveldstid så spør vi, skal vi gå og pusse tennene, og så ser vi på hverandre, åhhhh ...»

Rådene de fikk, eller rettere sagt, det TIMS fikk dem til å oppdage selv gjennom spørsmål, er noe Nina forteller har virket:

«Det fungerer mye bedre nå, mindre krangling og mindre diskusjon. Og så er det det med valgene, da. I stedet for å spørre hva du vil ha på brødiskiva, så spør vi, vil du ha den eller den? Gjerne et valg, men begrense det litt, hvis ikke tar det tid og drøyer ut og. Så den lærte vi veldig godt».

Nina kommer flere ganger tilbake til «de geniale metodene» TIMS brukte for å få dem som foreldre til å gjøre oppdagelser selv:

«Jeg har sagt det mange ganger hjemme, de legger veldig opp til at vi skal tenke selv. Ikke sånn, at 'du må gjøre sånn og så må du gjøre sånn', men legger opp til at jeg skal tenke selv, at åh, selvfølgelig!»

Hun fortsetter:

«De stilte spørsmål, men jeg er veldig god å prate! De kom jo med spørsmål, det gjorde de. Både åpne og lukkede spørsmål. Det var jo enkelte ting som var veldig greie. Gjør du sånn, ja eller nei. Men ellers åpent, hva gjør du med det, hva tenker du rundt det, og så er du egentlig i gang».

Nina forteller om en åpenhet i dialogen med TIMS, spørsmål som ga dem som foreldre rom til å reflektere selv.

Helsesøsteren Nina først hadde vært i kontakt med, hadde sagt til Nina at dersom hun ville, kunne noen fra barnehagen være med i møtet. Da hadde Nina spurt om helsesøsteren kunne være med istedenfor. Hun utdyper:

«Det var litt greit å ha henne med, for hun kunne hjelpe med å komme med input om det var noe jeg ikke sa, for det var jo henne jeg hadde pratet med».

Nina forteller at flere personer var til stede på TIMS-møtet, noen av dem stilte spørsmål, mens de andre ikke sa så mye. Vi spør henne hvordan det var, og hun svarer:

«Akkurat på det møtet der syns jeg det var greit som det var. Hadde seks, syv personer begynt å stille spørsmål hadde det ikke vært så veldig ... Tror det var to av dem som for

det meste pratet. ... de presenterte seg jo, jeg ble ikke heftet ved at de satt der. Absolutt ikke. Men jeg syns det var veldig greit, jeg så jo de satt og tok noen notater og sånn. Jeg var litt nervøs selvfølgelig, men det var ikke et avhør, for å si det sånn. Jeg var veldig skeptisk da jeg først hørte om TIMS. Tror de fleste er litt sånn æææ når det er barnevern, men de fikk forklart at hun er i barnevernet, men jobber som foreldre-veileder.. I begynnelsen var det litt sånn, æææ, men det roet seg litt fort ... Det gikk kanskje en dag. Men det ble godt forklart, fikk den der at det er bare alle instanser på en gang. Klart det kan være litt skremmende først, men når du ser det etterpå, gud så genialt, Har tenkt på det mange ganger, tenk om det var et TIMS-team for alle, hvor mye som kunne være reddet. TENK om det kunne vært det ... Jeg er veldig glad vi kunne ta det med rota med en gang».

Nina sier at det fungerte bra at personene på TIMS-møtet hadde ulike roller hva angår det å stille spørsmål og komme med innspill, det «ville blitt for mye» dersom alle hadde begynt å stille spørsmål, sier hun. I samme refleksjonsrekke forteller hun at hun hadde vært litt skeptisk da de ble fortalt om TIMS fordi noen fra barnevernet var representert. Denne skepsisen forsvant idet de ble forklart at representanten fra barnevernet var der i egenskap av å være familieveileder. Det var litt «skremmende» å komme på første TIMS-møte, men hun ble snart rolig, og etter møtet var hennes umiddelbare reaksjon, «gud så genialt!» Nina kan fortelle om utfordringer hun opplevde med en av hennes eldre barn, hvor foreldrene hadde måttet løpe en kanossagang i systemet for å få hjelp, som hun uttrykker det. Ut fra denne erfaringen har Nina et intenst ønske: At det kunne være et TIMS-team for alle. Så mye kunne vært reddet om det hadde vært noe lignende tilbud for det eldre barnet, kommenterte hun. Nina reflekterer videre omkring hva hun syns var bra med TIMS:

«Det skulle vært et TIMS-team for alle, der alle hører. Det er veldig greit. Jeg likte også de greiene de hadde på nett, at alle kan kommunisere der og se der. Jeg fikk selvfølgelig beskjed om at vi kan ringe også. Men når man ringer er man avhengig av at noen er der da, men dette kan gjøres når som helst. Og når de skriver noe får jeg melding på mobilen med en gang, og så kan jeg gå inn, og så dukker det opp alt sammen hvor de har vært å skrevet. Alle i TIMS-teamet og jeg og far har tilgang på det. Jeg kunne lagt inn barnehagen om vi ville, men har ikke behov for det. Vi har et veldig godt samarbeid med barnehagen, verdens beste barnehage, og jeg har vært innom mange med de ungene. De følger opp. Du ser at instansene jobber i lag, rett og slett. Når du skal holde styr på noe, flere barn som bor hjemme, kan ikke bruke 100 prosent av all energi på ham på fire. Og da er det godt å vite at det offentlige snakker seg mellom og ordner opp. Jeg vil absolutt anbefale TIMS til alle! De er helt geniale. Det jeg har satt mest pris på er at de er der alle sammen på en gang. Det er så greit at alle er der, du slipper 14 møter og be om fri fra jobb. De snakker sammen, gir meg beskjed, og ordner for oss. Uten at vi skal slippe å mase og gå rundt. Om du booker møte med en instans tar det 14 dager, og så sier de det er en annen instans som er bedre, og så går det fort et halvt år ... Men her hadde du det i gang med en gang. Du får den grunnleggende hjelpen på en plass, og slipper å gjenta deg til alle og enhver».

Nina sier at hun har virkelig opplevd at hjelpeinstansene arbeidet sammen i kontakten hun har hatt med TIMS, og som foreldre har det gjort ting utrolig mye lettere – all hjelpen kunne fås på en plass, de har sluppet å bruke mye tid på å lete rundt i systemet, og sluppet å måtte gjenta seg «til alle og enhver». Stafettloggen er også noe hun opplever som svært positiv, noe som muliggjorde lett dialog med personene som var inne i bildet for å hjelpe.

Det er bare en ting hun ønsket var annerledes, og det var at TIMS-teamet skulle vært bedre kjent blant foreldre:

«Jeg visste ingenting om TIMS, og jeg vet egentlig ganske mye om sånt siden jeg har barn i alle aldre. Jeg visste ikke om det. Skulle ønske flere visste at de er der. Bare at folk vet om at de er der! Jeg synes de var helt geniale. Fordi alle er der på en gang, du slipper å sloss og bruke energien din på slikt».

Og nok en gang kommer hun inn på hvor positivt hun opplevde TIMS, og føyer til ytterligere aspekter hun mener var bra:

«De har vært veldig positive, stilt opp, det har ikke gått lang tid, det har ikke vært noe hakking på oss, vi har fått lov å styre showet. Og det har ikke vært noe inntrenging på privatliv holdt jeg på å si, og det har heller ikke vært noe sånn de *skal* på hjemmebesøk, vi fikk selv *velge* situasjon, de kom på kveldstid, bare det synes jeg var helt fantastisk. Jeg har ikke noe jeg ønsker skulle vært annerledes, synes det har vært utrolig bra! Det har vært helt fantastisk. Fått sjansen å ta det med roten før det utvikler seg».

At TIMS kunne bidra så raskt med hjelp, at de som foreldre ikke opplevde «å bli hakket på», og at de opplever å ha fått hjelp på sine egne premisser, ble trukket frem som betydningsfullt. De fikk *tilbud*, og de kunne *velge*: «vi har fått lov å styre showet». Alt dette har bidratt til at de har kunnet ta problemet med roten før det utviklet seg, forklarer hun. Nina avslutter med dette utsagnet:

«Det er fantastisk å få hjelp, så kjapt og så effektivt, uten at jeg har måttet gjøre meg sliten for å få hjelp. Mens man får hjelp får man tid til å hente seg inn. Det er det jeg vil si er det beste med hele TIMS-teamet, du slipper å sloss ...»

4.3 FLERE ERFARINGER

4.3.1 VEIER INN TIL TIMS

Foreldrene i de resterende intervjuene kan fortelle om litt ulike veier inn til TIMS. To kontaktet TIMS selv direkte, resten fordeler seg mellom å ha kommet inn via skole og barnehage.

To mødre forteller at det var skolen som tipset om TIMS da de opplevde problemer med sine sønner, og de var fornøyd med det:

«Jeg tenkte at det var et ledd i en prosess som hadde vart i noen år, så jeg tenkte at det var for så vidt helt ok at de kom inn».

«... da viste de med engasjement at de ville løse dette her og hjelpe gutten vår, at han ikke ble bare gående med det. Så det var jo litt fortvilende for alle, for gutten og for oss og for skolen og for de andre elevene som sinnet hans gikk ut over, ikke sant. Sånn at det var veldig fint at de åpnet opp for å finne en løsning. Så jeg syntes det var veldig bra. De diskuterte jo litt frem og tilbake om at det var det rette for ham, eller om det kanskje var mer rett at han hadde samtale bare med helsesøster eller noen andre passende helsepersonell. Og da kom vi fram til det at vi prøver dette her TIMS».

To fedre fikk også høre om TIMS gjennom skolen i forbindelse med at sønnene deres hadde problemer. I den ene saken var det kontaktlærer som informerte om TIMS. Disse fedrene kommenterte valget om å kontakte TIMS på følgende måter:

«Det utartet seg sånn at han ble sint da, at han ble lett trigget til å bli sint. Og for å klare å løse dette her så tenkte jeg at vi skulle prøve med dette her TIMS da».

«Og da følte jeg at jeg har truffet rett når jeg tok kontakt med TIMS».

En mor beretter at hun fikk høre om TIMS gjennom barnehagen da foreldrene drøftet utfordringene de opplevde med ansatte der:

«Det var jo egentlig gjennom barnehagen. For vi hadde en situasjon der vi hadde behov for å bruke TIMS for å finne løsning på ting. Og det var egentlig barnehagen som nevnte TIMS og ønsket å prøve det for å se om de hadde muligheter for å finne ut av ting og sånn».

Også en far forteller at barnehagen tok kontakt med TIMS, og han understreker hvor viktig han synes det var med TIMS-møtet:

«Jeg ønsker jo selv å møte opp på det møtet for å da finne en løsning på det problemet vi hadde, den saken vi hadde på en måte og hadde behov for å ha assistanse på. Så følte jo det at klart jeg måtte være med på møtet, det følte jeg jo absolutt».

En mor var først i kontakt med helsesøster på familiesenteret for å få hjelp, og det var her TIMS ble foreslått, «for å spørre mer, hva er dette her for noe, og hva kan man gjøre eventuelt».

En annen mor som fikk vite om TIMS gjennom barnehagen, kommer inn på hvor raskt det hele gikk da de først tok kontakt med TIMS:

«De spurte meg vel egentlig om det var greit at vi tok et møte med dem og fortalte meg hva det var og ... ja ... i forbindelse med han ene sønnen min som både vi og barnehagen strever litt med, at vi ikke visste helt hvordan vi skulle møte ham best mulig. Så sa hun, hei har du hørt om TIMS? Nei sa jeg, det har jeg ikke. Så snakket vi bare fort og så fikset hun en time, og det gikk kjempefort. Vi fikk time uka etter mener jeg».

Felles for foreldrene som er sitert ovenfor, er at de visste lite eller ingenting om TIMS før det ble foreslått av skole eller barnehage, men samtlige ønsket å prøve TIMS da det ble foreslått.

En annen far kan imidlertid fortelle at han kjente til TIMS både gjennom media og gjennom sin egen stilling. Da noen på familiesenteret foreslo TIMS, var det ikke noe nytt for ham, og han tenkte umiddelbart at det kunne «være en løsning for meg på en måte å få hjelp i min problemstilling i forhold til min sønn». En mor forteller også at hun kjente til TIMS fra sitt eget arbeid, og fant det naturlig å ta kontakt med teamet direkte da de opplevde problemer. En siste forelder har også positive erfaringer med TIMS, men måten de ble introdusert for TIMS av skolen var alt annet enn positiv:

«... i et møterom med to andre foreldre til stede som ikke hadde noen ting med det å gjøre. Så det var en veldig spesiell opplevelse. [] Selve prosessen for å møte TIMS den var jo ikke akkurat noe hyggelig. Den ble jo mer tvangslagt av skolen. Men når vi fikk møte TIMS så ble jeg veldig positivt overrasket. For det var jo ... de var jo helt utrolige. De så jo ... det var jo for vår fordel at de kom inn. I mitt hode så har skolen handlet feil. Men det virket som den TIMS-gruppa er litt enig, men de kan nå ikke stille noe parti så de ... de hjelper jo begge parter».

Da TIMS-møtet først ble avholdt, var det en positiv opplevelse, sier hun, og selv om hun mener at TIMS hjalp begge parter, sitter hun også med et inntrykk av at TIMS-teamet var på hennes side, og var «litt enige» med henne.

For de fleste foreldrene vi snakket med, var TIMS den første instansen de var i kontakt med for å få hjelp. Noen hadde imidlertid snakket med helsesøster først, og en forelder kan fortelle at før hun hørte om TIMS, hadde de vært i kontakt med BUP, PPT, helsesøster, fysioterapeut, fastlege, «you name it». Hun utdyper:

«Jeg har egentlig gjort det som jeg er blitt anbefalt av lærer, skole. Men alt har ikke hatt den effekten som de mente at det skulle ha. Som jeg har sagt hele veien, jeg er åpen for det meste, men det må ha en effekt ellers så er det ikke vits i».

En mor som forteller at sønnen hadde hatt noen møter hos helsesøster før de kom til TIMS, beretter:

«Nå er min sønn ikke så veldig ivrig på å prate med fremmede, så den dialogen har ikke vært helt god».

For dem var et møte med TIMS mer hensiktsmessig, rapporterer hun. En annen mor forteller at de også har vært med på et par familiemøter. Når vi spør om forskjellen på familiemøtene og TIMS-møtene, sier hun:

«På familiemøtet så var PPT og BUP inne i bildet. Så han fikk jo den oppfølgingen han skulle ha. Jeg skulle jo ønske at egentlig BUP kanskje også var på TIMS. Jeg synes det er tungvint å komme seg til BUP hvis man føler at man har behov for dem, jeg synes det er en tung løype. Jeg ønsker at BUP skal være involvert og jeg vet jo at det må gjennom legen også, sånn at ... ja».

4.3.2 OM TIMS-MØTENE

TIMS-møtene beskrives generelt av foreldrene vi snakker med, som en arena hvor de ble både hørt og sett. En mor omtaler møtene slik:

«Møtene var veldig bra egentlig. Jeg følte at de lyttet til det jeg sa og jeg følte også at det var en rolig og god stemning og de var veldig klar på hvem som snakket, at de ikke på en måte avbrøt hverandre og ... Sånn jeg følte meg hørt og sett».

Ulike varianter av budskap om god dialog og det å bli lyttet til, går igjen:

«Jeg følte at de førte en god dialog og at vi ble hørt på det som vi sa, det følte jeg absolutt».

«Jeg tenker at de er veldig konstruktive og har gode forslag, å sette seg ned og ta en god dialog for å prøve å se løsninger på en del problemer, det tror jeg de kan være veldig hjelpelige med».

Det å slippe selv å navigere rundt i hjelpesystemet, noe som påpekes som belastende og tidkrevende, dras fram av foreldrene. Videre, dette med at ord følges opp med handling står sentralt i foreldrenes beretninger:

«Vi får jo en del oppgaver som vi må utføre til neste møte, og jeg føler at de møtene har vært bra. For det har blitt møtt opp med handling etterpå og ikke bare prat, tomt prat, så det synes jeg har vært bra».

Flere snakker om at de har fått det de omtaler som «lekser», ting de skal gjøre og prøve ut til neste møte, for så å ta det videre ut fra erfaringene man gjør seg med det. En mor forklarer «leksene» slik:

«Det første var jo det at skolen måtte prøve å gjøre tiltak for å få mer ro i klassen sånn at det ble lettere for han gutten vår å konsentrere seg og forholde seg rolig og sånne ting. Og så var det jo det at vi måtte motivere ham til å følge med på skolen, prøve å høre. Og det har jo vært en jevn stigning siden første møte».

Hun forteller at ting er blitt bedre, og «er i stadig bedring». Det som omtales som konstruktive og gode forslag, fin dialog, finne løsninger, og ord som faktisk følges opp med handling, er forhold som dras fram som bra med TIMS. En far sier dette:

«Det var et veldig fint møte. Vi følte oss vel veldig godt ivaretatt. Når vi kom dit så var vi jo litt sånn usikre på hva er det vi skal. Snakke om datteren vår, ja vel, men hva skjer her. Men de presenterte seg alle, sa hvor de jobbet og hva de jobbet med, og at hvis vi ikke hadde behov for dem så skulle de trekke seg ut. Vi var veldig imponerte da vi gikk ut derifra, vi var helt sånn «Yes, yes, endelig!». Vi har jo flere barn, og alle har jo sine forskjellige problemer. Så vi er litt vant til at møter er litt sånn jada, jada, alle skal sitte og snakke og si ... at man ikke kommer noen vei. Men vi følte at dette her ... altså, vi ble veldig imponerte og liksom «wow, så bra, hvorfor har vi ikke hørt om det før!»

En mor kontrasterer opplevelser hun hadde for over 15 år siden, da hun og mannen var innom «både familievernkantor og helsestasjon»:

«Og da ble vi ikke hørt i det hele tatt. Så jeg sa jo klart ifra nå denne gangen at hvis at vi skal snakke om ting her så må det jo være faktisk for at vi skal få hjelp og ikke bare for at dere skal høre om våre problemer og ikke ... at det blir liksom mest sånn sladder, tenker jeg da. For da, for mange år siden, så fikk vi ingen hjelp. Men det gjorde vi jo denne gangen da».

Hvorvidt foreldre vi snakker med, har hatt kontakt med personer i TIMS utenom TIMS-møtene, varierer. Felles er imidlertid at samtlige opplever å ha fått sine behov dekket i så måte, de som har hatt behov for en telefonsamtale med noen i TIMS, har fått det, andre har ikke opplevd det behovet.

4.3.3 VIRKNINGER AV TIMS

Foreldrene har positive betraktninger omkring TIMS-møtene. De kan også fortelle at disse møtene har vært med på å hjelpe dem, problemstillinger er blitt utbedret og løst:

«Jeg følte at vi fikk hjelp. Det vi mest fikk hjelp til det var jo å se det på en annen måte. Barnet det var snakk om var vel 3 år da og jeg strevde med hvordan jeg skulle ... ja, jeg og barnehagen for så vidt ... hvordan vi skulle møte ham. Og det fikk vi veldig god hjelp til å snu, måten vi tenkte på. Vi fikk beskjed om å prøve, «har dere prøvd dette», helt enkle ting. Jeg tenkte «ja da, det der vet jo alle», men liksom å trekke seg litt tilbake og se; kan dette hjelpe, og fikk en plan for hva vi skulle prøve, og så skulle vi møtes og se om det hadde fungert. Og jeg fikk også inntrykk av at vi kunne ha bedt om mer hjelp eller annerledes hjelp hvis ikke det hadde funket. Men for oss så var det liksom snupunktet, at det bare gikk oppover derifra».

En annen mor sier dette:

«De hadde jo mye gode løsninger på ting, på hvordan man kunne håndtere ting og hadde gode tips og råd og stilte litt krav kan du si til barnehagen på et vis for å høre med de hvordan de håndterte saken og ... Ja, jeg synes de stilte en del krav til barnehagen som kanskje var lite tenkt på tidligere egentlig. Det jeg vil påstå er at på det møtet så ble man jo på en måte litt mer klokere og sterkere, hva og hvordan man liksom kunne håndtere ting. Jeg sitter i hvert fall igjen med en god følelse av det at TIMS hjalp oss med å få ting på plass på en måte. Og det samme med det å få barnehagen til å reagere på en litt annen måte».

Hun sier at de har opplevd å bli «klokere og sterkere» av TIMS-møtet, og bedre rustet til å håndtere problematikken de opplevde. Denne saken er avsluttet nå, og hun opplever at problemene er løst:

«Den hendelsen som vi hadde behov for hjelp for, den er borte på jentungen, sånn at det var suksess rett og slett».

Hun forteller at de som foreldre fikk «hjelp til å få ting på plass», men også at barnehagen fikk hjelp til «å reagere på en litt annen måte». Gjennom endringer i barnehagen og hvordan de som foreldre håndterte situasjonen, ble problemstillingene løst. En far forteller at både de som foreldre og barnehagen hadde utbytte av møtet:

«Vi hadde et møte senere der de spurte, og vi satt bare der og smilte, ja det går så bra hjemme, og barnehagen sa det går bedre her også, vi ser at det fungerer, men det tar litt lengre tid. Og da var vi bare enige om at det skulle bare mangle for det er et annet miljø. De var også tydelige på at det hjalp der. (). De andre elevene på skolen de husker jo veldig godt at han ble veldig lett sint, sånn at veldig ofte så kommer det sånne triggerer for å få ham sint. Og han er blitt veldig flink til å takle det der. Så han har fått noen veldig gode verktøy».

Noen av barna som foreldrene har opplevd utfordringer med, har primært hatt problemer hjemme. Andre har hatt problemer i barnehagen eller på skolen, og atter andre både hjemme, på skole og i barnehage. Hvorvidt skole og barnehage har vært med på TIMS-møtene foreldrene har hatt, avhenger av hva som har vært vurdert som hensiktsmessig i hver enkelt sak. Noen foreldre har også opplevd skolen eller barnehagen som problemet. En mor forteller:

«Vi hadde vel to møter med TIMS hvis jeg ikke husker feil. Jeg synes at de fikk ting gjort med barnehagen. For barnehagen visste jo ikke helt hva de skulle ta i ferd med og på en måte gjøre, og jeg kom jo selv med en del forslag på ting og tang, men som ikke da ble hørt, sånn at jeg følte jo det at vi fikk sagt mer ifra hvor skapet skulle stå på en måte, og det virket som at de fikk barnehagen til å reagere litt kan du si på en måte, hvis jeg kan si det».

En annen mor forteller om utfordringer knyttet til skolen:

«Det jeg synes er rart ved det her, det er at ungen som de beskriver på skolen, kjenner ikke vi. Så det er veldig frustrerende og forvirrende».

Hun opplever det også som at skolen ikke «gjør sine lekser» etter TIMS-møtene:

«Lærerne får jo sine lekser og vi har fått våre lekser og ... Dessverre så får nå ikke disse lærerne til å gjøre sin lekse. Siden januar så skulle de ha tatt noen sånne tester på han, og jeg tror de kanskje har fått gjort en test, men de er ikke helt ferdig med den. Så det er jo veldig skuffende ifra skolens side at ikke de klarer å få det gjort. Og TIMS de står på, kommer med gode råd og ... både til skole og oss.

Hun sier altså at TIMS «står på», men at «skolen ikke følger opp», og dette har betydning for hvilke resultater de kan oppnå. En annen mor som også har opplevd skolen som et problem, kan imidlertid rapportere positive endringer med nettopp skolen. Hun sier de som foreldre har fått «kjempéhjelp»:

«Nå skjer det noe, nå har vi kjempet om det her i mange år om å få tilrettelagt, både med den eldste ungen vår og han som det gjelder nå, på den samme skolen. Men de ville ikke høre. Men når TIMS kom inn i bildet så begynte det jo å skje ting».

Når vi spør om de fikk råd og innspill som gjorde ting lettere, sier hun:

«Ja, jeg vil nå heller si at skolen fikk råd og innspill for at de skulle få ting til å fungere».

En annen mor forteller noe av det samme. TIMS-møtene har bedret situasjonen hjemme, men hva som skjer på skolen vet hun ikke:

«Men nå hører jeg ikke noe fra skolen og nå ... Og ikke merker jeg noe på skolen heller noen effekt av det skolen gjør. Jeg har spurt mange ganger, men de sier de holder på og jobber med det, men det har ikke kommet noe fram om det da. Det fungerte veldig bra dette med at jeg og guttungen min samarbeider bedre, det går bedre på hjemmebane. Men det er dette med skolen som jeg ... det er det eneste jeg har å sette fingeren på».

En far beretter at både skole og PPT har vært veldig hjelpelige i kjølvannet av TIMS-møtene:

«Ja det gjør jeg absolutt. Vi har gått videre i saken og vi blir fulgt opp, og han får hjelp ifra forskjellige plan og skolen er også veldig hjelpelig og PPT har vært inne i bildet og ...»

En mor kan fortelle om bedringer fordi skolen har fått et annet perspektiv på problemstillingene etter TIMS-møtet. Nå har sønnen det bedre på skolen, beretter hun:

«Vi har en veldig god dialog med lærerne og de har fått forståelse de også hva som kan være årsaken og hva som ligger i bunnen, sånn at de har fått kanskje et litt annet syn på en del situasjoner av det som har vært problemet, ja».

Flere foreldre formidler at forbedringer de har opplevd i kjølvannet av TIMS-møtene har forplantet seg på en positiv måte. En mor forteller at samarbeidet med far ble bedre:

«Jeg tror i forhold til barnet så tror jeg det at samarbeidet med far ble ti ganger bedre enn det noen gang har vært på mange, mange år. Jeg tror han fikk også en helt annen forståelse for situasjonen, det vi har levd med og det vi har med. Jeg tror han plutselig så i et annet perspektiv med de møtene som vi har hatt der. Så det tror jeg absolutt, at det ga noe positivt».

Felles for foreldrene vi snakket med, er at de har opplevd at TIMS har vært «på deres side», eller at TIMS vil «barnets beste», som en mor sier:

«Egentlig så synes jeg de er veldig nøytrale. De er åpen for å høre oss alle. Og så vil de til syvende og sist barnets beste».

4.3.4 SKULLE NOE VÆRT ANNERLEDES MED TIMS?

Flertallet av foreldrene vi snakker med, har ikke noe de skulle ønske var annerledes med TIMS. En mor sier det slik:

«Jeg syntes det fungerte bra sånn som det gjorde, og har egentlig ikke noe å klage på sånn sett. Vi oppnådde målet vårt og jeg følte i hvert fall det at TIMS sa ifra hva de mente og sånt. Og det samme med dette her at hvis barnehagen gjorde ting på en måte som de ikke skulle gjøre, så følte jeg ikke at de tok parti med barnehagen og støttet barnehagen på noe vis, sånn sett. Og jeg fikk jo bilde av også det at barnehagen var superfornøyd med hjelpen fra dem også. For de har jo heller ikke hatt en sånn situasjon som det var snakk om, og visste ikke helt hvordan de skulle håndtere det. Og da er det klart da blir det en liten prøvelse og kanskje litt feiling og sånt før man treffer helt. Og det var derfor vi valgte å bruke TIMS, for å få hjelp til det rett og slett».

En far konkluderer likeledes:

«Vi hadde jo egentlig kun en positiv erfaring der vi ba om hjelp og fikk det raskt og det var hyggelige folk og det hjalp».

Den forelderen som hadde opplevd at skolen ikke opptrådte riktig hva angår måten TIMS ble introdusert på, synes naturlig nok at *skolen* skulle handlet annerledes:

«Selve invitasjonen til TIMS kunne godt ha vært gjort på en annen måte. Han gutten vår hadde gjort noe dumt på skolen, så det ble jo et møte med foreldrene til den andre ungen. Og mens de var i samme rom så ble vi påtvunget at vi måtte på TIMS. Det har jo ikke de andre foreldrene noen ting med».

Men selve TIMS er det ikke noe å utsette på: «TIMS, de har bare gjort det godt».

Et par foreldre sier de har vært fornøyd med TIMS, men de gir uttrykk for at de syns oppfølgingen ble avsluttet for tidlig:

«Vi fikk jo en del gode samtaler om en del ting, det gjorde vi jo. Men vi hadde jo bare tre møter og så ble det jo avsluttet, og jeg følte kanskje litt på at det var litt tidlig å avslutte. Men det ble nå bestemt at vi skulle avslutte. Jeg satt med en liten sånn rar følelse etterpå og lurte på hva var dette her egentlig».

Noe av årsaken til at hun savnet mer oppfølging, handler om den større konteksten som problemene de tok opp i TIMS utspilte seg innen. Det hadde også vært andre tunge hendelser i livet, hvor de som foreldre opplevde å bli stående veldig alene:

«Jeg sa det på et av de siste møtene at jeg følte kanskje vi skulle ha hatt flere møter. Men de anså at det var ikke behov for noe mer, og de valgte å ta en ... at behovet var ikke der for dem lenger, og da måtte jeg eventuelt ha andre ting. Jeg føler litt på at det ble litt sånn hengende i lufta egentlig, og så følte jeg egentlig ikke at ... Nei jeg vet ikke, jeg følte at det ble for kort, det ble for lite. De skulle egentlig vært inne tidligere, det er noe med den der prosessen, når tid kommer de inn og når tid er behovet, sant. Så jeg skjønner jo litt av den biten».

En annen mor kommer også inn på at hun skulle ønske at sønnen fikk litt oppfølging fremdeles:

«For det er jo episoder ennå som skjer selvfølgelig. Jeg mener ikke at man ikke skal ha lov til å bli sint av og til, det blir man alle sammen. Og det er jo en helt ... det er vår natur det. Men jeg tenker at hvis han har ... For jeg tror han går veldig lett og grubler på ting og blir usikker og sånne ting. Og da er det jo ikke alltid så artig å prate med ho mamma eller han pappa, da er det veldig greit å snakke med noen andre».

Et forhold er imidlertid alle foreldrene enige om skulle vært annerledes: TIMS skulle vært bedre kjent blant foreldre. En mor sier det kunne vært greit å vite om TIMS tidligere, fordi hun hadde trengt bistanden de kunne gi, på et tidligere tidspunkt. En annen sier at hun er veldig fornøyd med TIMS, og det eneste hun ønsker var annerledes, er at TIMS var mer synlige for foreldrene:

«Det er ingen ting sånn som blir opplyst om på foreldremøter eller kontaktmøter eller i skolesituasjonen generelt. I hvert fall ikke på skolen hvor sønnen vår går. Så det er liksom det at du må ha et veldig reelt problem holdt jeg på å si. Og så tenker jeg også at foreldrene må være litt ressurssterke. Og det er jo mange foreldre som ikke er det. Sånn at ... ja, det er vanskelig å si. Men jeg synes i hvert fall at TIMS kunne ha vært litt mer inne i bildet og litt mer opplyst for foreldre også. For jeg vet jo ikke bare på denne her skolen, men andre skoler også at foreldre selv har vært litt fortvilte i klassesituasjoner».

4.3.5 DET VIKTIGSTE MED TIMS

Vi stilte alle foreldrene spørsmål om hva de synes var viktigst med TIMS. En mor sier dette:

«Jeg føler jo at man har fått forståelse for problemet. De har lyttet, og jeg har følt at de har hatt forståelsen for problemet, prøvd å forklare og forstå og finne ut av problemet og løse problemet rett og slett».

Hvis det skulle være behov for det, ville hun ikke vært i tvil om at hun ville gjerne motta bistand fra TIMS igjen. TIMS er også noe hun kan anbefale til andre foreldre:

«Ja det er klart, hvis det er noen som har problemer med et eller annet (...), så er absolutt TIMS et team som i alle fall jeg fikk et godt bilde av og fikk god hjelp av ... eller jenta fikk god hjelp av. Og vi som foreldre selvfølgelig også, absolutt. Jeg vil jeg absolutt anbefale hvis behovene er der».

En annen forelder svarer slik på spørsmålet om hva som har vært det viktigste for henne hva angår kontakten med TIMS:

«At det tok så kort tid før vi fikk et møte, absolutt. Det er det som står klarest for meg. Jeg var så lettet, for vi hadde gått så lenge og ventet på alle mulige instanser, og så var det bare å sende en mail, og så var det yes, kom på møtet! Og de satt der så mange ... (). At de hadde liksom tid å komme alle på en gang, og sitte der og ta på alvor disse problemene som for meg var helt sånn altoverskyggende, selv om det høres kanskje ut som småting på en måte ellers, at jeg ble veldig glad for at det gikk så fort og at vi ble ordentlig tatt imot».

En far beskriver det viktigste med TIMS på denne måten:

«For meg er det jo at de hørte problemstillingen min og tok tak i den og at de har virkelig tatt tak i den, at jeg ikke har stått alene. Og det synes jeg jo egentlig at de har gjort».

Han kunne godt tenke seg til å bruke TIMS igjen, og begrunner det slik:

«Jeg tenker at i forskjellige saker så trenger vi flere personer som ser vinkling på andre ting. Jeg har anbefalt TIMS tidligere og kommer til å gjøre det igjen. Men det er jo fordi at jeg har såpass god erfaring. Og så er det jo også fordi at ut ifra det jeg har forstått at de skal ha muligheten til å gjøre, så har jeg jo anbefalt TIMS. Jeg vil absolutt anbefale TIMS. Jeg ville egentlig dratt fram min egen situasjon i forhold til hvem som sitter der, hvordan de er som personer og hva slags trygghet jeg følte i hvert fall for min problemstilling der da. Men jeg tenker jo at måten de var på, vil den jo garantert være også på de andre møtene, dette med å respektere den personen som har en problemstilling».

En mor sier dette:

«Jeg har bare positivt å si om TIMS. Det er jo det at det skjer ting, at noe blir gjort, at vi blir hørt sånn at skolen forstår at de også må ta tak. Og selvfølgelig at vi kan gjøre ting litt annerledes hjemme med motivasjon og kanskje sånne ting».

Når vi spør om hun vil anbefale TIMS til andre foreldre, sier hun:

«Ja det vil jeg virkelig si. Hvis at de har noen form for problemer så er det ... TIMS, i hvert fall de som er på Fauske, de er helt utrolige. Jeg har jo et inntrykk av at det teamet som vi har rundt oss, de vet hva de prater om, de går inn for å få ting til å fungere. Så plages du med at ikke skolen hører, så kontakt TIMS. Da skjer det ting. Hvis du plages i hverdagen med å få ting til å skje både på skole eller at du plages med å få ting til hjemme, så ... TIMS de fikser. De har i hvert fall fått til å fikse for oss på skolen, så jeg regner med de klarer å fikse ting i hjemmene også til folk».

Samtlige foreldre sier de kunne tenke seg til å få bistand fra TIMS igjen dersom det skulle være behov for det, og bekrefter at de ville anbefalt TIMS til andre foreldre. En mor begrunner det slik:

«Jeg tror jo at vi som foreldre også har en tendens til å låse oss fast i en del mønster og kun se ting fra én side, vi som mange andre. Sånn at bare det å få mulighet til å åpne horisonten og kanskje ikke være så redde for at noen er ute etter å ta deg eller ... ja. Det er jo flere perspektiver når du får flere inn for å se an en sak. Og fokuset handler om å gjøre det som blir best mulig for ungen, ikke best mulig for foreldre eller best mulig for lærere eller ... Det handler jo om de ungene som har det vanskelig. Og det tenker jeg jo at tilsynet vil være med på å gjøre, det å sette den ungen i fokus og hjelpe dem som er rundt. Jeg tror at de i større grad kan hjelpe oss til å se at i disse sakene med unger så er det ofte de voksne som må inn og gjøre noe. Det er jo ikke ungene som må forandre seg, det er jo de voksne som må gjøre et eller annet som gjør at ting blir greit for ungene. Og det er jo uansett hva det er snakk om, om det er snakk om ADHD eller sosiale problemer eller uansett tenker jeg. Det er jo vi som legger til rette. Og det tror jeg at TIMS-teamet kan kanskje i større grad klare å sette fokus på».

En far forteller at barnet også fikk være med i TIMS-møtene, «og fått være med å bestemme». Dette omtaler han som positivt, og han vil «absolutt anbefale TIMS til andre foreldre.

«Jeg ville forklart det med at det er mange instanser, et vidt spekter blant de som sitter i panelet, så du får jo hjelp på alle områdene som trengs for å få hjelp med nesten uansett hva man sliter med».

Han sier de føler de absolutt har fått den hjelpen de trengte:

«Og jeg anbefaler det videre til alle som vil høre på og nøler ikke med å ta kontakt igjen dersom det er noe jeg føler jeg står fast eller trenger råd eller veiledning til, hva som helst, hvem jeg skal snakke med, hjelp. Jeg har faktisk gjort det, og det jeg sier det er at det er ... du har på en måte alle samlet, at du får mye kompetanse, mange ... ja altså de forskjellige instansene som kan både peke i rett vei og gi råd og ... Ja det ... ikke minst kort ventetid. På Fauske der som vi bor, er det jo gjerne ... altså, alt tar sånn tid. Jada, det er henvist, jada, det er henvist, men det er jo mange måneder det er snakk om. Men TIMS-teamet som sagt, de ... Vi kontaktet dem vel en torsdag og fikk avtale med alle sammen tirsdag uka etter. Sånn at du føler at du blir tatt på alvor og at dette ... det haster for oss, ok, ja, men da ... vi kommer. Det er fagpersoner fra mange forskjellige instanser, så de har mye å by på. Ja det er vel det jeg har sagt egentlig, at det er ... jeg har nevnt de forskjellige som jeg husket var der, og at de tar et møte med alle det gjelder og så tar vi det liksom litt derifra, men at det er veldig sånn lav terskel, og det er ikke noe stress».

5 BARNEHAGER OG SKOLERS ERFARINGER

5.1 BRUKEN AV TIMS

TIMS brukes i dag av samtlige barnehager og skoler i Fauske kommune. Som tidligere beskrevet, har TIMS møter etter behov i skolene og både faste møter og møter etter behov i barnehagene. Da vi gjennomførte studien, benyttet en av de 10 barnehagene i kommunen seg av TIMS bare ved behov. Dette ble begrunnet med mangel på tid til slike møter tre, fire ganger i året. Det ble imidlertid gitt uttrykk for at de har «mistet noe» ved å velge bort faste møter. Vi blir forklart at «småsaker» som de antar vil ta bare tretti minutter å snakke om, føles for lite til å innkalle til møte for å drøfte. De lar derfor være. Da de hadde faste møter, kunne slike «småting» tas opp på slutten av møtet:

«Jeg føler ikke jeg kan be om en halvtimes prat, mens på tverrfaglig team så kunne man liksom «så har jeg en liten ting», og så tok man det opp (). Men det er ikke sånn at jeg føler at det må vi ha tilbake».

Tverrfaglig team som tidligere hadde ansvar for møter i barnehagene, har en del fellestrekk med TIMS-teamet. Samtidig er det også forskjeller. I intervjuer med representanter fra ulike barnehager spurte vi blant annet om hvilke endringer introduksjonen av TIMS representerte for dem. En av forskjellene som pekes på, er at TIMS tilbyr muligheten til å ta møter etter behov, noe flere nevner som en stor fordel:

«Når vi hadde tverrfaglig team, så plottet vi inn fire møter i året, og det var det. Men det er så lett å få tak i TIMS. Du trenger ikke å vente til august når du har utfordringer i juni».

Med TIMS får man altså muligheten til å ta tak i utfordringer umiddelbart. En annen forskjell som dras fram, er at TIMS er et fast team, mens med tverrfaglig team «kom de som kunne komme». At TIMS er et fast team, omtales av flere som «veldig greit». I tillegg har TIMS en koordinator man kan kontakte, noe som betyr at skolene og barnehagene slipper å bruke tid på å vurdere hvilke instanser som bør inn, eller ringe rundt for å finne tidspunkter som passer for alle. Terskelen for å kontakte koordinatoren i TIMS omtales som lav, og enkelte forteller at der de tidligere hyppigere kontaktet for eksempel helsesøster og PPT direkte, tar de gjerne kontakt med koordinatoren først, for å få råd om hvem de skal snakke med. At TIMS-teamet har en fast «TIMS-dag», tirsdager, er også med på å redusere tiden det tar for å få samlet alle raskt. De tidligere tverrfaglige teamene omtales som «kanskje litt mer sårbart» enn TIMS:

«Vi slet med at alle møtte. Enten kom ikke barnevern eller PPT eller ditt eller datt. Vi brukte også dem, men når de nå er TIMS, da møter alle. Det er ikke noe valg. Slik jeg har forstått, har de TIMS-tid på tirsdager. I tverrfaglig team var alltid en av dem borte. Nå vet jeg at de kommer».

«Det var kjempevanskelig, nesten bare å gi det opp! Nå har vi tirsdagene. Om det er noe vi ønsker å diskutere, så forholder vi oss til tirsdagene. Det betyr 52 muligheter i året, i stedet for fire. Tilgjengeligheten er bedre og større».

TIMS omtales som «en mer lettvinnt og kort vei, veldig tydelig. Du vet hvor du får hjelp, det er en person du kontakter, og du trenger ikke tenke på hvem i tverrfaglig team du skal ta kontakt med». Samtlige omtaler dette at TIMS kan mobilisere så raskt som veldig bra, «de kommer på kjempekort varsel». Man risikerer heller ikke i samme grad at de instansene man trenger å ha på møtet, ikke kan stille. Det gjør at sakene «blir bredere belyst», blir vi fortalt. En annen forskjell mellom TIMS og det tverrfaglige teamet man hadde før, er at TIMS også tilbyr muligheten til å komme inn for å observere i barnehager og skoler. Det berettes at dette gjør at «sakene blir lettere løst der og da».

5.2 TYPE TEMA OG SAKER

Barnehagerepresentanter beskriver variasjon hva angår type tema og saker de tar opp i TIMS. Det berettes at det kan handle om både enkle og komplekse saker, og flere eksempler gis: Atferd, henting av barn ved skilsmisse (hvem skal hente, kan man nekte den ene parten å hente et barn om den andre sier det), utrygge barn, språk, minoritetsspråklige barn, foreldresamtaler når foreldrene har flyttet fra hverandre, grensesetting, vold i nære relasjoner, hygiene, tisse seg ut, samarbeid med skole og overgang fra barnehage til skole. En barnehagerepresentant forteller at de kontakter TIMS når «det er unger vi ser sliter, men ikke får til å snu selv gjennom vår atferd og arbeidsmåter»:

«De kan ha utagerende atferd, at de gjør «rødt lys ting»: Uten forvarsel kan de bite eller slå, så andre blir redde, blir skadet, og må til legen. Noen slår så hardt at folk blør. Og de har ord og språkforståelse, men reguleringsproblem, og empatiproblem, og manglende selvfølelse».

En person kan fortelle at de kunne kontaktet barnevernet direkte i en sak, men barnehagen var ikke helt sikker på om det var riktig. Siden det å ta kontakt med barnevernet gjerne oppleves som dramatisk for både foreldre og barnehage, valgte man å kontakte TIMS for å få drøftet med dem først. Flere forteller at de har tatt kontakt med TIMS i saker der de har opplevd «en uro», eller barn de har opplevd seg «usikre» på. Det å få en bekreftelse på at «ting er greit» og at de gjør de rette tingene, understrekes av mange som viktig i seg selv.

Både barnehager og skoler har andre instanser de kan spille på når det er saker de trenger bistand til, og det gjøres en sortering av saker før de går til TIMS. En barnehagerepresentant sier det slik:

«Det er klart, har vi unger som må innom PPT, så går vi rett dit. Ja. Da hopper vi over mellomledet vi ikke trenger, for det vil bare dra ut tiden. Er det klart at det er unger som plages med språk, så har ikke TIMS så mye de kan bidra med. Da er det PPT som må på banen uansett».

Han forteller også at dersom det er behov for tildeling av ressurser for å bistå barnet, så «er det bare PPT som kan gjøre det». Enkelte forteller at de kan være litt usikre på «om veien må gå om TIMS bestandig, eller om vi kan gå direkte». Dreier saken seg om for eksempel vold, går man direkte til politi og barnevern, men når det gjelder PPT, eller annet, «skal dette innom TIMS først?»

«Før skrev vi bare en kort liten beskjed for å registrere språk til PPT. Men nå er det mer omstendelig. Det er lange omveier for å få hjelp til språket. Det føles i alle fall sånn».

I TIMS-møtene gjøres det også sorteringer. Vi blir fortalt at etter at saker/tema er lagt fram og reflektert omkring, drøftes det hva man skal gjøre videre. Skal noen henvises til andre instanser, og hvem skal ha ansvaret for hva? Det man blir enige om, nedtegnes i referatet. En person beskriver hvordan det kan foregå:

«I møtene diskuterer vi også, kan vi fikse dette i barnehagen, eller skal vi henviser til barnevern eller noe. Eller at familiesenteret sier at «det syns jeg de skal komme til oss å snakke om». Er det alvorlig nok løfter vi det et hakk, men mye blir løst der. Eller at vi ser det an til neste møte, og skjer det noe i mellomtiden henvender vi oss heller. Sist, de har hatt endring på logoped-ressursen. Det kom opp i TIMS. Du trenger ikke en hel henvisning på 10 ark om det er logoped som behøves. På to minutter hadde hun fått time hos logoped i stedet for PPT-mølja som tar laaang tid».

Enkelte av barnehagerepresentantene vi snakker med, har ikke opplevd å måtte gå videre til andre instanser i saker hvor de har hatt TIMS-møter. Andre kan fortelle at de har hatt saker de har gått videre med. En kan berette at når det trengs videre spesialpedagogisk vurdering, «da ordner TIMS mye, de får inn logoped og sakkyndig vurdering». Men det kan være en større utfordring å gå videre med saker som gjelder «sosiale ting»:

«Er det sosiale ting, atferd, er det mye verre. Da må du nærmest be om hjelp, si at det er noe i familien som gjør at ungen sliter».

5.3 DET BESTE MED TIMS

Det å ha «folk man kan ringe til som har kompetanse» og å få «flere øyne inn» er noe av det som framheves som bra med TIMS. Man må ikke «sitte alene og gruble», men kan få hjelp på «en ordentlig god måte». Det at man slipper «å være alene» er noe mange kommer inn på:

«Det er ofte sånn at i barnehagen sitter vi og tenker på noe selv, vi tenker at sånn er det, men så er det greit å få noen som stiller spørsmål ved det, er det virkelig sånn? Vi har egentlig løsningen, ofte. Greit at noen setter spørsmålstegn ved det vi gjør. Jeg syns de har vært kjempeflinke. Det har vært en kjempehjelp. Det er ikke noen som kommer med «sånn skal det være». Jeg syns de har vært kjempeflinke til å stille de rette spørsmålene»

TIMS omtales som å være på tilbudssiden. Vi blir fortalt at TIMS kommer med informasjon når man ber om det, og har de ikke kompetansen som behøves, «vet de godt hvem som innehar den». Flere forteller også at de kan ta en uformell samtale med koordinatoren ved behov. På samme måte som foreldrene, sier også skole- og barnehagerepresentanter at «de stiller en del spørsmål som gjør at man tenker litt mer». Det at TIMS har en fast dag dras også fram, «da vet vi det er tirsdager det gjelder, og da går det fort, for de er der på tirsdager».

En barnehagerepresentant snakker om hvordan de faste møtene i barnehagen «kommer flere foreldre til gode». Man får informasjon man senere bruker i ulike saker. I tillegg forteller TIMS

om andre tilbud i kommunen. Tirsdagstreff for flyktningeforeldre og kurs for sinte barn nevnes som eksempel. Det gjør det mulig for barnehagene å kunne videreformidle denne informasjonen til foreldre. Måten følgende person beskriver selve TIMS-møtene, er representativ for budskapet mange kommer med:

«I TIMS kan de være så mange at de kan tørre å snakke mot hverandre, at vi kan være uenige, at det kan være åpent og høyt under taket».

En annen sier dette:

«Når jeg var på TIMS, nede hos dem, så tenkte jeg, for en deilig møteform. Der jeg møtte folk som var interesserte, lyttet, stilte spørsmål, og de kom med en del kritiske spørsmål også. Vi fikk snakket veldig åpent selv om vi ikke snakket om hvem ungen var. Og de hadde masse tips jeg tok tilbake til barnehagen. Det er en veldig fantastisk møteform, jeg kjente jeg vokste i møtet, jeg følte jeg ble tatt på alvor».

TIMS-møtene blir omtalt som å gjøre en «styrket og flinkere». Man får «speilet hverandre og hentet informasjon fra hverandre», noe som vi blir fortalt hjelper «når vi kommer tilbake til avdelingen». Det å ha eksperter inne, og samtidig kunne fortelle og dele erfaringer, er veldig nyttig, blir vi fortalt. Flere faginstanser gjør det mulig å få belyst saker og tema fra ulike vinkler. At TIMS er «såpass lavterskel som det er», er noe som påpekes som verdifullt. TIMS omtales som veldig tilstedeværende, de «kommer fort når det er ting vi trenger hjelp til», og, «foreldrene føler de blir tatt på alvor». Av og til er det bare det å bli tatt på alvor som behøves. En barnehagerepresentant sier at TIMS-teamet oppleves som ufarlig av foreldrene, og:

«Det er ingen som sier diagnose eller noe, man får tatt det før det blir så alvorlig, slipper å henvise til PPT og sånn Det er kjempenyttig, de [TIMS] har stoppet saken. Vi har fått tips og de har fått tips, og så har det gått seg til».

På TIMS møtene «får du satt ord på ting du har tenkt på, du får litt tanker du ikke har hatt før, du får litt aha opplevelse». TIMS omtales som faglig sterke, «de vet hva de snakker om, de er veldig oppegående, de skjønner saker veldig fort». En person sier at TIMS er en «veldig fin måte å jobbe på», han setter pris på at det er ulike instanser til stede som stiller spørsmål og «setter meg litt til veggs, for det tenker jeg at det trenger vi». En annen forklarer det som skjer på TIMS-møtene slik:

«Vi får mye konkrete råd, men også dette at når vi kommer med en problemstilling så klarer de å komme med noen innspill som gjør at vi får sortert det litt. Dette funker, dette funker ikke, vi fortsetter med dette, og så videre. Kanskje kan dere gjøre det på en annen måte, får råd fra en eller annen rundt bordet. Både råd og konkretisering. Men bare det å få snakket med noen som ikke har noe forhold til ungene – vi går jo i dette, da får vi sortert litt i våre tanker hvordan ting skal være».

Vi blir fortalt at TIMS er gode til å kommunisere med både foreldre og profesjonelle. En person sier det slik:

«De er veldig folkelige. Det med kunnskapen kombinert med den sosiale intelligensen deres er det beste. Jeg har ingen problemer med å ta kontakt med dem gang etter gang. Jeg vet jeg blir møtt på en veldig bra måte. Og jeg vet at foreldrene blir tatt godt imot, jeg er trygg på det».

TIMS omtales i mange rosende ordelag. TIMS kommer raskt, man får løst saker på lavere nivå, og «den dagen du kjenner uro, så har du noen å diskutere med». Alt dette omtales av mange som å ha vært til god hjelp. Skole- og barnehagerepresentanter kan generelt ikke svare på hvorvidt flere får hjelp på grunn av TIMS, men flere mener man får raskere hjulpet barn som strever: «Om man ikke vet hva man skal gjøre, så går tiden». En person sier «de får rett hjelp, fortere hjelp, og bedre hjelp» når TIMS kommer inn. En annen sier at det handler også om et samspill mellom TIMS og det som skjer i barnehagene. Barnehagene er blitt mer kurset i «hva de skal se etter», og TIMS er også med på slik kompetanseheving, forteller hun. Og når barnehagen først har «tatt steg A», så er TIMS «pådriver til at ting skjer på en annen måte enn før».

Vi blir også fortalt at TIMS har en god forståelse av «hvor heftig barnehagedagen er», og at de er «ydmyeke og forståelsesfulle» i arbeidet de gjør. En skolerepresentant sier at man blir «heiet fram fordi man tør å kjenne på magefølelsen», en annen at «vi er likestilte med TIMS». En barnehagerepresentant sier at terskelen kan være høy for å kontakte barnevernet, men TIMS gjør terskelen lavere. Veien opp til ulike instanser er blitt kortere. Generelt omtales TIMS-møtene som «verdt å gå på», og «et fint tilbud å ha», både av skole- og barnehagerepresentanter. En skolerepresentant sier dette:

«Jeg vil gi dem min varmeste anbefaling. Å møte så mange sterke fagpersoner på en plass, som samtidig er så sosiale, det er sjeldent at foreldre får møte. Den kompetansen der er veldig høy, veldig privilegert. TIMS-teamet er en gave. Det er også veldig nødvendig».

5.4 ANONYME SAKER

På TIMS-møter kan generell tematikk drøftes, eller konkrete saker. Når konkrete saker tas opp, skjer dette enten med foreldrenes samtykke og eventuelt tilstedeværen. Saker kan også drøftes anonymt. TIMS oppfordrer til at foreldrene involveres så tidlig som mulig, noe både skole- og barnehagerepresentanter er klar over:

«Det går an å ta opp saker anonymt, men jeg vet vi blir oppfordret til å ta foreldrene med. Men om jeg kjenner veldig behov for hjelp, men foreldrene ikke vil, så vil jeg gjøre det. Men jeg vil ikke si til foreldre at jeg har rådført meg anonymt. Mange synes det er ekkelt. Noen vil ikke ha hjelp, de vil at alt skal være bra. Mens andre vil ikke bli oppdaget for de har så store problem. Men det er jo de jeg måtte melde til barnevernet ... Det er gjerne de som har litt behov, de som mener barnehagen gjør alt feil som gjerne vil være med på TIMS, men det er vår feil!»

Selv om man i utgangspunktet prøver å involvere foreldrene så tidlig som mulig, er det ikke alltid det oppleves som like hensiktsmessig. En skolerepresentant gir et eksempel på dette, og

beskriver et tilfelle hvor skolen var usikker på om barnet ble utsatt for vold eller overgrep hjemme, og hadde behov for å rådføre seg med TIMS:

«Vi hadde en del opplysninger vi var usikre på. Vi visste ikke om det var vold eller overgrep, men det var en bekymringsmelding, eleven hadde mye vondt i hodet og magen. Vi var vel litt mer usikker på hva vi satt med av informasjon, da vi tok kontakt med TIMS. I forhold til foreldrene har vi ikke sagt vi har hatt så mange samtaler. Vi har ikke vært sikre på hva eleven har bekymret seg for. Men det er noe på hjemmefronten som har gitt klump i magen. Og da er det mer naturlig å holde kortene litt tettere til brystet».

I saker hvor man ser man må kontakte barnevernet, omtales det som betryggende å kunne konsultere med TIMS før man kaller foreldre inn til en samtale. Hun understreker imidlertid at man i utgangspunktet prøver å involvere foreldrene tidlig, og gir et eksempel på det:

«Men så hadde vi en annen elev, der det ble mer naturlig å involvere foreldrene på et slikt møte. Vi hadde allerede åpen kontakt med foreldrene om utfordringene, det ble et naturlig steg videre».

Enkelte opplever imidlertid litt ambivalens hva angår det å drøfte anonyme saker. Det handler om at det er et lite sted, og «alle skjønner hvem man snakker om»:

«Det med å drøfte unger anonymt har vi gått litt bort fra, før TIMS ble TIMS, da det var tverrfaglig team. Man kunne ta med seg saker inn i møter og anonymisere. Men det er så smått sted her at alle skjønnte hvem man snakket om. Så i stedet for å snakke om sak, snakker vi heller om mobbing, eller voksenrollen i forhold til barn, ulike tema, og unngår enkeltsaker. Men det er litt fort da, når man har tema og snakker om voksnes væremåte, at man fort kommer inn på saker».

I denne barnehagen har man valgt å snakke om tema, ikke saker. Men selv når man snakker om tema dukker problematikken opp, sier hun:

«Det vi sliter med er at om vi tar opp generelle ting, så er det så lite at det blir så gjennomsliktig at alle vet hvem det er ... Det ble veldig sånn, hvordan er hjemme-situasjonen, har de søsken, og så videre, og da er det ikke anonymisert lenger. Og da kunne vi nesten ha tatt det ikke anonymt. Vi må være sikre på at vi greier å anonymisere. Om vi har flere unger som har like utfordringer, har vi tatt det opp i TIMS uten at det går via foreldre, og da blir det vanskelig med nærgående spørsmål som er knyttet direkte opp mot ungen».

En annen informant reflekterer omkring utfordringen som kan oppstå når barnehagen mener å se et klart behov for bistand, men familien motsetter seg det. Det kommer på kollisjonskurs med idealet om frivillighet:

«TIMS skal være frivillig, og baseres på velvillighet fra alle parter. De skal støttes og høres ut fra sine utfordringer. Det er en liten svakhet når familien ikke vil dit, når foreldrene ikke ønsker hjelp, og man ikke får det til».

5.5 SKULLE NOE VÆRT ANNERLEDES?

Tittelen på dette avsnittet viser til et spørsmål vi stilte skole- og barnehagerepresentanter, og avsnittet presenterer deres betraktninger i kjølvannet av spørsmålet. De aller fleste skole- og barnehagerepresentantene har ikke noe de skulle ønske var annerledes med TIMS. Følgende utsagn er representativt for flertallet vi snakker med:

«Slik vi kjenner dem, er det helt optimalt. De kommer når vi trenger hjelp. Jeg liker sånne typer møter hvor de utfordrer oss litt».

«Jeg har ikke noe jeg kan sette fingeren på».

Den sist siterte personen føyer imidlertid til at om noe skulle vært annerledes, «må det være at de kan dra mer rundt og presentere seg så alle kan få høre at de fins, og at foreldrene også får vite at de fins». Dette er et innspill til endring, men på et annet plan også en anerkjennelse av TIMS: tilbudet er så bra at flere burde vite om det. Andre har beskjedne innspill som ønsker om å ha bedre tid på TIMS-møtene, igjen et innspill til endring, men også en anerkjennelse: man vil ha mer. En person ønsker ikke at noe var annerledes med TIMS, bortsett fra at BUP skulle være representert der. Det å ha BUP med på TIMS-møter er imidlertid noe man har tatt steg i retning av, på tidspunktet denne rapporten ble skrevet. Enkelte skulle ønske seg tettere oppfølging, og bistand til å legge konkrete planer videre. En person sier det slik:

«Om man skulle si noe, det må være at de kunne fulgt enda tettere opp, hjulpet til med å lage planer videre, sånn helt konkret. Men det er ikke en sånn stor ting, jeg syns det fungerer greit».

Et mindretall har litt mer omfattende innspill som svar på spørsmålet om noe skulle vært annerledes med TIMS. En person sier dette:

«Det er bra å få inn noen som kan se på det med nye øyne, men vi har også opplevd litt ovenfra og ned holdning til oss, som blir litt uheldig. Der det blir litt sånn, har dere ikke gjort sånn, kjære dere, det må dere da forstå. Og på slutten får vi bare ramset opp en del ting vi skal gjøre, men vi, vi gjør jo det! Vi kan jo dette! TIMS skal jo være noe bra, det skal jo være et gode. Men vi har hatt litt dårlige erfaringer med at det kan komme inn noen som ikke kan vårt fagfelt, men som gjerne forteller oss masse vi skal gjøre. Og det er ikke helt greit. Føles ikke greit å sitte og ta imot det. Men så sier man ikke så mye, fordi det sitter foreldre der også. Det er ikke alt som blir helt heldig».

Hun mener at foreldrene har vært fornøyd med alle møtene, fordi når dette har skjedd, så er det mer rettet til de profesjonelle, «hva vi skal gjøre og prøve og burde og skulle». Vi spør om de likevel har fått noe de kan bruke fra TIMS:

«Ikke bestandig. Det er gjerne sånne ting som, det har vi gjort, det gjør vi (ler). Det kan være ting vi skal si til ungene, til foreldrene, hente-bringe, så er det litt sånn – det gjør vi, dette har vi prøvd».

Hun peker imidlertid på at det er mye kompetanse i TIMS, og at «det er mye bra der». I kjølvannet av dette reflekterer hun omkring at «det kan hende vi skulle blitt flinkere til å gå hardere ut med hva vi vet og kan og holder på med. Du skal jo legge fram problemet, vi har ikke sagt så mye om hva vi har gjort, det kommer jo litt etter hvert».

En annen person sier at foreldrene kan «miste litt piffen når TIMS detter ut». Hun forklarer at TIMS hjelper dem til å holde fokus, «dette må vi klare, fordi TIMS er inne». Det kan være mye etterarbeid man sitter igjen med sammen med foreldrene, og det «å holde koken» kan være en utfordring. En tredje er opptatt av betydningen av at noen må følge med på hva som skjer med sakene etter TIMS-møtet/møtene:

«Det er noe jeg har tenkt litt på. TIMS, når de er der, det er en ting. Men hvem er ansvarlig for å sjekke oss, går det bra med ungen i barnehagen, når vi først har snakket om saken, er den ute av verden?»

Hun sier at i saker med for eksempel vold mot mor, kan barnehagen kontakte barnevern og politi, men barnet kan fremdeles slite med problemer etter et år. Da kan ikke barnehagen ringe barnevernet for bistand, sier hun, fordi det ikke har skjedd ny vold. Barnehagen kan drøfte med TIMS-teamet, men sikres det godt nok at barnehagen greier å følge opp? Som også andre har påpekt, avhenger virkningene av TIMS av at skoler og barnehager følger opp det man blir enig om. Videre reflekterer hun omkring «at man kan prate så godt sammen, at det ikke blir gjort noe til slutt», at man «snakker bort problemet»:

«Om vi skal prate så mye om det, kan vi til slutt snakke bort problemet. Det er jo ett eller annet som gjør at man bekymrer seg».

En av dem vi snakker med, er opptatt av «medaljens bakside». Hun opplever deltakerne i TIMS-teamet som svært «joviale», og det syns hun er bra. Samtidig reflekterer hun omkring en balansegang knyttet til dette:

«Det kan være en bakside å være så joviale, for når du sitter på møte med foreldrene så sier de [TIMS] ikke noe om det, da støtter de veldig foreldrene. De problemene vi snakket om alene, blir ikke tatt opp om ikke jeg gjør det. Det er ikke bare greit. TIMS har et mer positivt fokus, de støtter foreldrene, dere er verdens beste foreldre, dette klarer dere. Tverrfaglig team var mer ris bak speilet. For dette henger sammen med at alt skal være så frivillig, at foreldre ser at de trenger veiledning. Man skal ikke skremme bort noen. Men er det mer alvorlige ting, som ikke går over bare med litt veiledning, rusproblematikk og psykiske problemer, så er det ikke sånn at TIMS fanger det heller så lett opp. Men de kan gjøre det, de kan komme hjem til familien og prate med dem, og få litt mer inntrykk i egen stue. Men det avhenger av at de følger opp».

Hun reflekterer omkring balansegangen mellom det å være positiv og støttende, og det å være tydelig når noe ikke er som det burde være:

«Det kan bli sånn at alle vil være positive og se på det positive, men om vi tror de gjør ting som skader ungen, skal vi ikke si det da? Vi må jo være de tøffeste, det er vi som ser problemene. Det er baksiden av medaljen. Man må bli flinkere på punktene der

foreldrene trenger mer tydelig tilbakemelding, at dette ikke er greit. Det kan bli så positivt og støttende og pedagogisk at foreldrene ikke får med seg at de blir litt irettesatt. At de heller bare går ut med at «det er ikke så verst det vi gjør». Det får vi høre hele tiden at de er. Og de er jo det, men noe kan bli feil. Gjør du det hele tiden ødelegger du for ungen din. Jeg skulle ønske de var litt mer, harde, tydeligere når det trengs, si det rett ut».

Samtidig uttrykker hun forståelse for at TIMS kan være «redde for å ødelegge dialog». Men,

«det blir mye på barnehagen. Jeg skulle ønske de var hakket mer på foreldrene, det er ofte der kjerneproblemet ligger, slik jeg ser det».

Det er vel ikke noen lettvinnt løsning på det, konkluderer hun, «det vil være en bakside med enhver form for hjelp, og vi må holde fast ved ordningen». En annen informant drar fram dette med observasjon som svar på hvorvidt han ønsket noe var annerledes med TIMS. Han sier han er «litt skeptisk til observasjonsstudien de gjør», fordi TIMS-teamet kun er til stede et par timer: «De kan få helt annet inntrykk enn vi har. Og så får man ikke hjelp i det hele tatt, det blir dysset litt ned». Han mener også at barnehagesituasjonen endrer seg når observasjonen foregår:

«Hele barnehageavdelingen blir jo preget av at vi har besøk! Alt blir så kunstig! Når de kommer så er alle forberedt, i finklærne, også foreldrene, ungen er forberedt, og de er helt annerledes, de har fått beskjed om at de skal oppføre seg. Jeg kommer aldri til å spørre om observasjon i en sak. Vi må stole på våre egne observasjoner ... Og så får vi høre at det de ser er riktig ... Vi ser det vi ser, det er også viktig å se en unge som fungerer. Og det er sant, men det er ikke derfor vi kontaktet dere. Vi bruker alltid tid på i starten, å si mye positivt om barnet. Men det blir helt rart».

5.6 DEN GYLNE MIDDELVEI?

Vi fortelles av både TIMS-teamet, skoler og barnehager, at på TIMS-møtene legges det til rette for at de/den som opplever utfordringer, skal få fortelle, hvorpå TIMS-teamet reflekterer sammen med dem. Ved deltakelse på møter har vi sett at innspillene fra TIMS for eksempel kan være å stille spørsmål: «Er far usikker?», det kan være å gi bekreftelse: «Dere har vært strategiske og kloke her, lirket og lurt og arbeidet grundig», det kan være kunnskapsoverføring: «Barnehagen er ikke alfa og omega, men den kan kompensere for andre mangler som er i denne situasjonen», og det kan være konkrete råd: «Er man så bekymret, så må man kontakte barnevernet». TIMS balanserer mellom dette å skulle få folk til å reflektere, få nye perspektiv på situasjonen og finne løsninger selv, og det å fortelle hva som bør gjøres. I en slik balansegang kan man se for seg to ytterligheter, det ene er å være så forsiktig at man oppfattes som diffus, den andre er å tre løsninger over hodet på folk. Vi spør derfor personene som får bistand fra TIMS om hvor på kontinuumet de har opplevd at TIMS befinner seg.

De fleste svarer at de opplever TIMS som å befinne seg på den gylne middelvei. En fagperson uttrykker noe som er representativt for det mange sier:

«Jeg syns de trødde veldig varsomt. Og man skal jo være forsiktige, for barna er jo det kjæreste foreldrene har. Du skal være forsiktig. TIMS trødde varsomt. Samtidig som de kom med gode konstruktive råd til foreldrene. Det var en gyllen middelvei».

En sier at noen ganger kunne man ønske mer konkrete råd og tiltak, mens andre ganger føler man at man har fått hjelp. Han beretter at det kan være vanskelig ikke å vite konkret hva man skal gjøre. I noen saker skulle han ønske at det var slik, at «dette skal du bare komme til oss med, med en gang», og påpeker at «noe må faktisk ut av barnehagen».

Ut fra svarene vi får, ser det ut som om TIMS som regel balanserer på måter som oppleves som gode for de som får bistand. De som har hatt opplevelser av at TIMS innimellom bikker litt mot en av sidene av kontinuumet, er det primært «diffus-siden» av kontinuumet det dreier seg om. En fagperson sier dette:

«Jeg kan ta eksemplet vi holder på med nå. Det blir kanskje litt for diffust. Du får tips, kan prøve det og det, men det er litt diffust. Det vil vi prate om neste uke, men hva er veien videre nå? Det fungerer ikke med for diffust. Vi har jo noen år på baken i barnehagen også, så enkle løsninger finner vi uten TIMS, vi trenger ikke TIMS for småråd. Vi kommer til TIMS for å få tips, få informasjon, noen øvelser som gjør at språket løsner, og så videre, for det kan vi mindre om. I denne saken har vi fått litt mye ulne svar. (). Av og til tenker vi at vi trenger mer konkrete råd, andre ganger er det greit å få høre at det er helt greit det dere gjør. Men i denne saken må vi ha mer råd eller hjelp eller ressurser».

6 ULIK PROBLEMFORSTÅELSE

De fleste foreldrene vi snakker med sier at de og skolen/barnehagen har hatt lik problemforståelse, og at de har opplevd skole/barnehage som gode støttespillere. Ut fra samtaler med skole- og barnehagerepresentantene, får vi også et inntrykk av stor grad av sammenfallende problemforståelser mellom dem og foreldrene. En skolerepresentant sier det slik: «Vi satt på samme side av gjerdet. Flere personer i TIMS-teamet sier at som regel er skole/barnehage og foreldre enige, eller i alle fall enige om at det er noe de lurer på, og ønsker bistand til. Eventuelt ulike forståelser kan da fungere som ressurser til å kunne belyse en sak fra ulike sider.

TIMS-teamet forteller imidlertid at det også fins saker med uenighet, sågar konflikt, mellom foreldre og skole/barnehage, selv om disse er i mindretall. Det samme forteller enkelte skole- og barnehagerepresentanter. En av foreldrene vi har snakket med, opplevde forholdet til skolen som hovedproblemet, og konflikten var hovedårsaken til at han ønsket TIMS-teamet inn. På et TIMS-møte hvor ulike bistandssøkere er representert, vil TIMS kunne stå overfor personer med ulike forståelser av hva utfordringene består av, og/eller ulike forståelser av hvordan utfordringene kan løses. Det kan også skje at personene kan være uenige om hvorvidt det fins et problem i utgangspunktet. Da kan dette i seg selv være en utfordring.

Foreldre kan også være uenige seg imellom, og i konfliktsituasjoner. Vi har imidlertid ikke snakket med foreldre som beretter om denne type konflikter. Derfor har vi valgt å nærme oss kompleksiteten knyttet til ulike parter og ulik problemforståelse eksemplifisert ved forholdet foreldre – skole/barnehage. For lesbarhetens skyld vil vi heretter også referere til dem som «partene».

6.1 TIMS-TEAMET: OM ULIKE FORSTÅELSER

Flere i TIMS-teamet sier at i de fleste sakene deler foreldre og skole/barnehage en bekymring for et barn, og samles i en felles søken etter løsninger. Det at man i fellesskap arbeider fram mot samme mål, søker et helhetsbilde slik at et barn kan få hjelp, omtales av en i TIMS-teamet som «fine historier, fine øyeblikk å være i TIMS-teamet». TIMS kan også bli kontaktet av skoler/barnehager, som «har en hypotese om et barn», men ikke tør, eller vet, hvordan de skal gå i dialog med foreldrene, blir vi fortalt. Dette er også en type problemstilling der TIMS-teamet kan yte bistand:

«Så kobler de på TIMS. Og så klarer vi i lag å få fram historien til barnet, familien, får samlet alle puslespillbrikkene, så dannes et nytt bilde, så den proffe ser noe nytt, aha! At de kan forenes om en ny historie og gå veien i lag videre».

Vi blir fortalt at barn ofte kan oppleves ulikt hjemme og på skolen/i barnehagen. Skolen kan blant annet ha innebygde krav som kan gjøre det mer utfordrende for barnet å fungere der enn hjemme. I slike tilfeller blir det viktig «å jobbe mot felles forståelse, så man vet hva man snakker om», forklarer en person i TIMS-teamet, og TIMS' oppgave blir da «å hjelpe partene til å nærme seg hverandre». I saker fra skolen hvor det er ulike forståelser mellom partene, nevnes det at det er spesielt viktig at TIMS-teamet har skolefaglig kompetanse. Det at TIMS

tilbyr observasjon, kan være et nyttig hjelpemiddel i saker hvor partene har ulike problemforståelser, det gir muligheter til å fange opp andre aspekter enn det som kan berettes i et møte, blir vi fortalt. Det kan gi nye innfallsvinkler til problematikken, og være et steg i retningen mot forståelser og løsninger partene kan enes om. Ulike problemforståelser kan være en utfordring for TIMS, men omtales også som en spennende utfordring.

Når det er uenighet mellom partene, prøver TIMS-teamet «å gå skånsomt fram og tenke at det er flere sider ved en sak», forteller en TIMS-representant. De kan prøve å balansere ved å gi både foreldre og skole/barnehage noe å arbeide med videre. Noen ganger er TIMS-teamet «delt opp, så noen har dialog med skolen, andre med foreldrene, og så prøver de å forene dem». Det fortelles også at man kan ha formøter i slike saker, de involverte kan ha noe på hjertet de ikke ønsker skal bli kjent for alle. Fleksibilitet i måter å arbeide og kommunisere på understrekes som viktig. I saker der skoler/barnehager og foreldre har ulike problemforståelser, kan TIMS-teamet få en rolle som «megler, eller mellommann mellom foreldre og skole»:

«Det er aldri bare en side av en sak. Skolen som system kan for mange oppleves som vanskelig som forelder. Det er modig gjort av foreldrene å tørre å si at «dette er jeg ikke enig i». Blant annet der skolen ønsker de screenet eller sendt til PPT eller BUP og foreldrene ikke er enige, fordi de tenker det ikke er gjort nok i skolen. Det er viktig å komme i en dialog og se på hva foreldre og lærere opplever».

TIMS skal ta vare på både foreldre og personell i barnehager og skoler, og det betegnes som en balansegang som ikke alltid er lett når partene er uenige. Personer i TIMS-teamet forteller oss at de er opptatt av foreldrerollen og foreldrenes perspektiv. Vi blir fortalt at det kan skje at noen skoler eller barnehager «føler vi har bikket litt over på foreldresiden, for man skal støtte». Foreldrene oppfattes gjerne som å være i en mer sårbar og utsatt posisjon enn de profesjonelle i TIMS-møtet. De skal snakke om det kjæreste de har, barnet sitt. Problemer knyttet til barna kan ramme dypt, og det griper inn i hele livssituasjonen deres. Mye står på spill:

«Det kan sitte en mor eller pappa og kanskje tre fra barnehagen, og så er vi tre eller seks. Og da blir det at vi på vår side av bordet må passe på å støtte foreldrene. Det er en balansegang der, vi må passe på at ikke noen føler seg trødd på tærne. Å ta vare på alle er noe vi snakker om, og prøver å få til. Det er ikke alltid lett. Man kan se at det kan være vanskelig å få ting til ut fra de foreldrene man har kontakt med. Men det kan heller ikke være så lett for foreldrene alltid å forholde seg til den barnehagen når det er slik og slik».

TIMS kan oppleve at en profesjonell tar kontakt i en sak hvor han/hun mener det er noe «galt med barnet», og mener barnet burde hatt en diagnose. Når så alle samles på TIMS-møte, kommer foreldrene med helt annen historie: «De profesjonelle er ikke i stand til å legge til rette for mitt barn, vedkommende utfører ikke jobben sin». I en slik situasjon opplever TIMS å havne mellom barken og veden, blir vi fortalt. Den som har bedt om hjelp har fått kritikk, «hvilken side skal vi velge, den som ba om hjelp, eller er det noe moralsk etisk som tilsier at vi må ta foreldrenes parti fordi historien endret seg?» En person i TIMS-teamet som refererer til en slik sak, sier at TIMS neppe ville invitert til samarbeid dersom de hadde vært klar over

situasjonen i utgangspunktet. Generelt kan utkommet av møter hvor det er konflikt mellom partene, være «både bra og mindre bra», men det viktigste er at barnet får hjelp, blir vi fortalt. «Da må vi bare tåle å få idiotstempel. Vi har ingen ære vi føler vi må beholdet, det må bare gå sånn. Vi må bare tåle den trøkken som følger med det». Hensynet til «barnets beste» synes å være et fyrtårn TIMS navigerer etter, og det kan gi retning i saker med uenige parter og konflikt. «Barnets beste» løser imidlertid ikke alle utfordringer som kan oppstå:

«Det har vært saker der vi tenker at her er det en profesjonell som opptreer urimelig, og tenker det er nødvendig å ta kontakt med vedkommendes leder. Vi kan møtes på andre arenaer også der foreldre ikke er med, det kan være en personalsak. Vi har en del sånne møter. Andre ganger tenker vi konflikten er så stor at det ikke er hensiktsmessig at partene er i samme rom».

Hva som er «barnets beste» er også et resultat av fortolkning og perspektiv, og det kan eksistere mange ulike forståelser av hva som er barnets beste. Hvem har monopol på den «rette» forståelsen av «barnets beste»?

6.2 FORELDRE: OM ULIKE FORSTÅELSER

Avsnittet om foreldrenes perspektiv blir ikke så langt, fordi de fleste foreldrene vi snakker med, har ikke opplevd noen konflikt mellom seg og skole/barnehage. Enkelte kan fortelle om ulike perspektiv, og perspektivendring etter TIMS-møter – man har sett saken fra litt ulike vinkler, ikke minst fordi man ser barnet på ulike arenaer – og så har man i fellesskap snakket seg fram til løsninger sammen med TIMS. En mor forteller imidlertid at årsaken til at hun tok kontakt med TIMS, var uenigheter mellom henne og skolen, knyttet til hvordan problemene som barnet hennes hadde, skulle løses:

«Det var en del episoder på skolen, og så fikk jeg tilbakemelding fra skolen hva de tenkte var løsningen på problemet. Og jeg var veldig, veldig uenig. Dette er ikke måten dere kan hjelpe ham på i det hele tatt. Og det var vel det som var innfallsporten til at jeg tok kontakt med TIMS. (). Jeg kjente jeg måtte ha noen i ryggen på det. Så det var på en måte grunnen til at jeg ville ha TIMS med på banen».

Hun kontaktet TIMS fordi hun følte behov for å ha «noen i ryggen», og på TIMS-møtet kan hun fortelle at hun følte at deltakerne i TIMS-teamet var på hennes side. De har hatt flere TIMS-møter med denne saken. Hun sier at situasjonen på skolen er blitt bedre som resultat av disse møtene:

«De har satt fokus på en del ting, både for vår del, men ikke minst for skolen sin del. For hva er det som får ungene til å ta de valgene de gjør når adferden ikke blir god. Hva er det som gjør det. Og på de møtene så fikk jeg si noen ting om hvordan møter dere ham, hva er lurt å gjøre, hva er ikke lurt å gjøre. (). Det var jo ikke så greit ... Til man på en måte har fått sagt noen ting om hva man selv tenker, og så får du på en måte støtte fra de i TIMS-teamet på at jo det er noe i det».

6.3 SKOLER OG BARNEHAGER: OM ULIKE FORSTÅELSER

Mange skole- og barnehagerepresentanter forteller om lik forståelse mellom dem selv og foreldre i TIMS-møtene. En skolerepresentant forteller at hun har følt at skolen og foreldrene «satt på samme side av gjerdet». Foreldrene har vært med hele veien, og «det har vært veldig åpen dialog». Noen har imidlertid opplevd forskjeller:

«Det har vært forskjeller, ja. I noen saker har vi vært ganske like, i andre veldig ulike. Men også mor og far kan være ulike i forhold til hva som er problemet og hva som er normalt, det er mange utfordringer. Vi bør jo være enige, og foreldre har mye de skulle sagt. Vi ser ikke ting helt likt, nei».

Vi spør vedkommende videre hvordan slike ulikheter håndteres på TIMS-møtene. Han utdyper:

«Nå prøver vi å opptre ryddig og ordentlig på møtene, vi har ikke opplevd særlig diskusjoner på uenigheter der, vi har turtaking på ordtaking. TIMS prøver å møte litt på midten, og komme med tips. Jeg har tenkt underveis på møter, at ah, sånn kan man gjøre. Vi gjør også en jobb i forkant. TIMS er villige til å komme med info. Foreldrene er skeptiske til hjelpeapparatet. Men TIMS, vi er her, vi er ufarlige, vi kommer med noen tips. De trør veldig forsiktig. Aldri sagt at «sånn skal det være», og det har de vel heller ikke mandat til».

En barnehagerepresentant forteller at hun har opplevd at barnehagen og foreldrene var enige om at det eksisterte utfordringer, men litt uenige om hva årsakene var. Hun understreker at også her tror hun både foreldrene og barnehagen fikk hjelp. På spørsmål om hvem sin side de opplever at TIMS-teamet er på, svarer hun:

«De virker veldig profesjonelle, veldig ok. Tror at selv om vi hadde vært veldig uenige, så ville de fått det til».

Flere av barnehagerepresentantene understreker profesjonaliteten i TIMS-teamet, og dette at de opplever at TIMS «jobber til det beste for barnet, at barnet er i fokus». En skolerepresentant forteller om en sak der det først så ut som om skolen og foreldrene hadde ulike forståelser, men nærmere samtale fikk fram at de ikke så helt ulikt på saken likevel:

«Det kom fram i samtale at eleven ikke oppførte seg slik hjemme, men så kom det fram i bisetninger at de kjente igjen problemet. Her er noe de må se nærmere på, tenkte jeg. Vi kom vel til bunns i det, så vi tenkte likt. Som TIMS også sier, det er ikke alltid at barnet oppfører seg hjemme som på skolen».

En annen skolerepresentant forteller hun har opplevd et møte hvor foreldrene var uenige i beskrivelsen skolen ga av barnet. Hun sier at TIMS merket at foreldrene ikke likte det skolen sa:

«så jeg fikk beskjed etterpå at de så dette var litt vanskelig, men de støttet meg på det jeg ga uttrykk for. De observerte jo også, og hadde sett det jeg fortalte om».

Det store flertallet av barnehage- og skolerepresentanter vi har snakket med, har primært svært positive erfaringer med TIMS-møtene. Men i en sak, unntaket som bekrefter regelen i datamaterialet vårt, handlet det ikke overraskende om en sak med konflikter mellom foreldre og skole. En representant for skolen beskriver det slik:

«Vi snakket ikke samme språket, vi hadde ulike forståelser av hva som var utfordringene. Foreldrene var enige i at det var utfordringer, men vi var uenige i hva utfordringene besto i».

Foreldrene var imidlertid enige med skolen i at TIMS skulle kontaktes, og det ble avholdt flere TIMS-møter i sakens anledning. Skolerepresentanten sier:

«Det første møtet var veldig positivt. Det var forskjellige folk fra TIMS med på alle møtene. Det var ikke noe fast, jeg tenker at det er kanskje det som er svakheten i det. Møte nummer to var ikke artig. Fordi da hadde noen snakket med noen og noen snakket med noen andre, de tok parti med foreldrene, og jeg ble den som ikke hadde gjort de rette tingene. Og da følte jeg at TIMS dolket meg i ryggen. Og de tok meg på møtet, med alle tilstede. Det ble ikke et refleksjonsmøte. Det er vanskelig når du sitter med foreldre, da skal du være forsiktig med hva du sier for noe, du skal jobbe jevnt og trutt og du skal prøve å forklare. Og så ble det som de beordret oss til å ta noen valg ut fra foreldrenes ønsker. Det strider veldig mot mine pedagogiske prinsipper, det gikk på akkord med fagligheten vår. Det ble presset på samarbeid for enhver pris».

Han reflekterer omkring årsakene til at denne ubehagelige situasjonen oppsto, og opplevelsen av at TIMS var «partiske». Det ene aspektet han drar fram, er at skolen og TIMS besitter ulik kompetanse:

«Skoleverdenen er vanskelig å forstå om du ikke er midt oppi det. Og så skal du på et møte forklare til foreldrene - for foreldrene er nå foreldrene og de skal kunne forholde seg til det - når fagpersoner sitter rundt bordet skal det ikke være slik at vi skal måtte forklare skolens lovgrunnlag og formalia».

Med de rammene skolene fungerer innenfor, har de ikke samme muligheter til å være fleksible som barnehagene, forklarer han:

«I barnehagen kan du tilrettelegge for et aktivt barn, jobbe litt annerledes, det virker lettere å tilrettelegge på en annen måte enn skolen kan. Her er det en lærer og 20 elever. Vi har mer formelle rutiner på skolen, strukturer fastlåst på tid, sted og personer. Det ser vi tydelig når vi har diskutert det med inkluderende barnehage og skolemiljø sammen med barnehager, i forhold til forebygging og mobbing. Det var ganske tydelig at det er «rundere» i barnehagene. De kan bare snu litt på sånn, og løse opp den barnegruppen, og gjøre sånn. Vi har ikke muligheten til det, vi har så mye mer formalia å forholde oss til enn barnehagene. Det er klare formalia på hvordan ting skal være»

Han uttalte at det burde være flere skolefaglige representanter i TIMS:

«Det helseperspektivet får så mye fokus, og så blir det pedagogiske og skolefaglige satt litt til sides. Jeg ser absolutt behovet for at noen taler skolens sak i et slikt møte. Det er så forskjellige verdener».

Et annet forhold han drar fram, er at saken i utgangspunktet neppe hørte hjemme i TIMS. Skolen ønsket det skulle være en PPT sak, men foreldrene nektet. Et TIMS-møte var det eneste som foreldrene ville godta:

«Det er det pedagogiske her. Egentlig var det en PPT-sak det skulle vært. Men foreldrene ville ikke det, de ville ikke ha med noen å gjøre. Og så var dette en sånn fri-arena, det skulle ikke skrives rapport, eleven skulle ikke møte og så videre. Det var et ufarlig møte. Det var det eneste foreldrene ville gå med på. Men det var nok ikke den rette arenaen for denne saken. Men det var det som var alternativet».

Denne informanten sier han ikke kommer til å anvende TIMS igjen. Andre ved skoler hvor det har vært uttrykt misnøye med TIMS, forteller at de kommer til å bruke TIMS igjen, men at de vil tenke gjennom hva slags saker de tar hvor. En annen skolerepresentant sier:

«I utgangspunktet tenker vi at vi har våre samarbeidspartnere som vi jobber med i forhold til enkeltsaker. PPT ville vært en idé å jobbe med. Jeg ville kalt inn bare skole og snakket med foreldrene, at vi kom til enighet, var litt åpne. Det skulle ikke andre inn og fortelle hvordan vi skulle finne ut av det. Saker til TIMS det er litt, først å reflektere. De gangene vi har hatt de anonyme sakene, hatt noen å reflektere sammen med, som ikke har visst noe om foreldrene eller noe, det har vært veldig ok. Vi har også hatt den opplevelsen med foreldrene til stede. I saker der vi ikke klarer å få foreldre inn i noe annet system, rett og slett, så er TIMS veldig greit som innfallsvinkel. TIMS kommer ikke inn med pedagogisk opplegg for barn i skolen, det er vår sak. Der det er diskusjon om dette er pedagogisk bra opplegg, der må TIMS bare toe sine hender og si at det kan vi ikke uttale oss om, vi er ikke der. Når det gjelder samarbeid og relasjoner og sånn skal man kunne tenke de kan være med».

7 SAMARBEID PÅ TVERS AV FAG OG TJENESTER

I dette kapitlet ser vi på samarbeid innad i TIMS-teamet og mellom TIMS-teamet og tjenestene som er involvert i, eller som samarbeider med, TIMS. Oppmerksomheten rettes både mot hva som fungerer godt, og hva som ikke fungerer fullt så godt. Vi løfter også frem hvilke utfordringer TIMS-teamet og andre tjenester støter på i tverrfaglig samarbeid om saker som angår barn og unge, og hva som har betydning for at denne typen samarbeid kan lykkes. I løpet av det året som studien har pågått, er det imidlertid mye ved TIMS som er endret. Oppfatninger og erfaringer som gjelder samarbeid, kan derfor ha endret seg uten at vi har hatt mulighet til å fange alt opp her. I og med at erfaringer fra en tidlig fase i prosessen også er viktig for fremtidig læring, har vi tatt med hele spekteret av erfaringer, det vil si erfaringer som kom frem i intervjuene både i begynnelsen av studien og mot slutten av studien.

7.1 SAMARBEID INTERNT I TIMS

I TIMS-teamet deltar ikke bare forskjellige personer, hver enkelt person har forskjellig fagbakgrunn og de hører til forskjellige tjenester. Samarbeid på tvers av fag og tjenester byr ofte på utfordringer av forskjellig slag. Vi spurte derfor medlemmene i teamet om de har erfart noen form for uoverensstemmelse seg imellom knyttet til fagbakgrunn og/eller tjeneste, og om hvordan eventuelle uoverensstemmelser eller ulikheter håndteres og har blitt håndtert. Fortellingene fra TIMS-arbeidet tyder imidlertid på at teamet er svært godt samkjørt både faglig og relasjonelt, og de anerkjenner i høy grad hverandres kompetanse som det går frem av intervjuutdragene nedenfor:

Vi hører på hverandre, det er stor grad av respekt. Det er egentlig en veldig glede over at vi har ulike synspunkt som kan bidra til å belyse saken med andre øyne. Jeg kan ikke huske vi har vært uenige om noe.

... det er stor grad av enighet. Men det er også rom for å si at dette kanskje handler mer om noe annet. Jeg oppfatter teamet som veldig lydhøre i forhold til hverandre, god evne til refleksjon. Vi hopper ikke bare på det første og beste. Vi utveksler erfaringer og bryner oss på hverandre, det gjør vi.

Heldigvis klappes ulike perspektiv fram. Vi er trygge i egen rolle, eget fag, og er bekvem på det å være i team. Når man har satt sammen teamet, har det vært kloke hoder som virkelig har tenkt, hvordan gi tilgang på fagområde eller tjeneste best mulig.

Vi er skremmende enig til tider [ler] Vi kan godt diskutere, men det er ikke noe som oppleves som problematisk. Det er ikke det. Flere av oss i TIMS har jobbet på familiesenteret i mange år, og er vant å være tverrfaglig. Vi er jo det. Det hjelper sikkert på det. Vi er mye enige.

Jeg tror alle oss tenker likt. De andre er klar i uttalelsene sine. Jeg tror vi har likt utgangspunkt etisk, og like holdninger også. Vi kan sikkert ha like mye forskjellig utgangspunkt der vi har samme fagbakgrunn. ... Om helsesøstre kommer med sine synspunkter, aksepterer vi det – det er deres fagkunnskap. ... I møter er vi felles om

saker. Folkene som sitter i gruppen bidrar med sitt. Det må være holdningen. Det varierer hvem som er i sentrum. Det er en verdi at vi er ulike. ... Det er viktig at vi møtes fysisk. Vi sitter i gruppe og snakker – ord, kroppsspråk, blikk – alt betyr noe. Samtidig er det helt forskjellige instanser som møtes – vi er skodd over forskjellig lest, vi har forskjellig lovverk. Helse har sitt lovverk, barnevern har sitt og PPT har sitt.

Forståelse for hverandres arbeidsoppgaver og arbeidssituasjon er også viktig for samarbeidet. Det handler om «å ha et team i ordets rette forstand», som en i TIMS-teamet uttrykker det, og å utvikle gode relasjoner slik at man kan kultivere trygghet, åpenhet, ærlighet og ydmykhet. Det understrekes også at det er nødvendig å være trygg på det de gjør, og kunne si at de er usikre når de er det. Noen poengterer også verdien av «å ha folk rundt seg som er innstilt på å jobbe på samme måten» så man ikke opplever misnøye fra «den andre jobben som trenger deg, hvor de sier; å, skal du dit igjen ...». Alle deltakerne i TIMS-teamet har dessuten lang praktisk erfaring fra egen profesjon, og, som en uttalte i omtale av teamet: «de er så trygg i sitt eget fag, at de kan være med utpå glatta».

7.2 OM Å DELE PÅ ANSVARET

Med TIMS er det flere øyne som ser og flere ører som hører. Dette er viktig både for fagpersonalet som slipper å slite alene, og for barn og foreldre.

Sitatet over peker på flere fordeler med TIMS som et team satt sammen av ansatte fra flere tjenester og med forskjellig fagbakgrunn. Det som først og fremst nevnes, er «å slippe å sitte alene med vanskelige saker» som særlig helsesøstre og familieveileder, men også psykiatrisk sykepleier, tidligere har gjort. Det tverrfaglige samarbeidet kan imidlertid også virke gunstig for dem som mottar tjenestene, i form av at håndtering av saker og forslag til problemløsninger kan baseres på et bredere og mer kompetent grunnlag:

Det er veldig bra på komplekse saker å ha flere øyne med sin kunnskap for å få fram - det er så mange nyanser i en sak, at man ikke overser noe. Det kan skje om man ikke er så bredt tverrfaglig sammensatt. Det er en stor styrke. Helsesøster på skolene sitter ofte med tunge saker alene. Å få de kanalisert til TIMS i stedet, er veldig bra for den enkelte familie, og også for de som jobber her, at man ikke sitter alene med så vanskelige ting. Det kan være tungt. Men nummer en er at man får hjulpet familien på best mulig måte. Vi er mange øyne som ser og ører som hører, da blir det bedre resultat.

TIMS er et team som gjør dem modigere i løsningene som de kommer frem til. De kan også komme med et bredere perspektiv. De er trygg på hverandre og de er trygg på egen kunnskap. TIMS har pedagog, barnevern, spesialpedagog og skolefaglig rådgiver. Det er flott å ha en person fra skolen inn i teamet.

Fra starten av var TIMS-arbeidet organisert på en slik måte at alle i TIMS-teamet, og dermed hele bredden av kompetanse, var til stede i alle møter og involvert i alle saker. Denne praksisen ble etter hvert endret. Nå fordeler teamet saker mellom seg internt alt etter hvilket fagområde som kan være aktuelt i hver enkelt sak. I stedet for at seks personer involveres i en sak, hender det nå at bare to av dem gjør de første vurderingene før de eventuelt involverer

flere om det er behov. Hensikten med dette er både å begrense ressursbruken og å ta hensyn til «brukere» som kunne synes at møter med seks fagpersoner kunne bli litt i overkant:

I mange saker har vi nå splittet teamet – vi har fordelt litt på ressursene – det ble kanskje litt for mye for foreldrene også selv om flere foreldre i utgangspunktet har sagt at det var greit [at hele teamet var med]. Foreldre kan ha gruet seg – men de har i ettertid sagt at det var ok.

Vi har variert litt mellom hvilke fagpersoner som har hatt aktive og passive roller i møtene. Noen ganger har vi visst på forhånd at saken var kompleks – da har det vært positivt at mange har vært inne – i alle fall i kartleggingsfasen.

7.3 «TIMS ER OSS»

Alle lederne i tjenester som er involvert i TIMS, fikk spørsmål om hvilket eiendomsforhold de og deres tjeneste har og har hatt til TIMS. Selv om alle har avgitt like stor andel av egne ressurser til denne satsningen, har lederne forskjellige oppfatninger av det de bidrar til. Som svar på spørsmålet, utbrøt en av lederne spontant: «TIMS er oss!». Denne lederen snakket om TIMS som en del av tjenesten som de selv leverer til befolkningen, en tjeneste som de bidrar til med å avgi ressurser, og hvor en av tjenestens ansatte er involvert. En annen ga uttrykk for et litt mer distansert forhold til TIMS, med følgende kommentar: «Vi har et visst eiendomsforhold Jeg tror på det, men vi har mest eiendomsforhold til [navn på et annet team], det er vårt».

I intervjuene bemerket flere av lederne at TIMS har blitt og blir brukt i varierende grad av forskjellige tjenester og instanser i kommunen. Tidligere leder for familiesenteret var i særlig grad opptatt av dette, og hun fortalte at hun hadde «tidvis tatt mye ansvar på familiesenteret for at TIMS fikk oppgaver». I begynnelsen hadde hun bedt helsesøstre, spesielt, om å være bevisst på at TIMS fantes og passe på å bruke tjenesten. Praksis på familiesenteret har imidlertid endret seg:

Helsesøstre er positiv nå til å sende saker til TIMS. De var kanskje litt usikker i utgangspunktet fordi de ikke visste hva TIMS kunne brukes til. De ansatte trodde de måtte gjøre mye mer på forhånd før de kunne sende til TIMS. ... De tenkte at det måtte ha vært gjort mye forarbeid før TIMS knyttet til handlingssirkelen.

Selv om TIMS har blitt mer brukt i løpet av det siste året enn i den tidlige fasen, kommenterte flere at TIMS med fordel kunne ha vært brukt mer, og de undrer seg over at ikke andre ser på TIMS som sin egen tjeneste, og som en tjeneste som kan hjelpe dem til å løse problemer:

Skolen må også se at TIMS er deres. Det er bra at [navn på skolefaglig rådgiver] er der. PPT og barnevern kan bruke dem mye mer. Det kommer mye fra barnehage og familiesenter Ledere i andre avdelinger for barn og unge har ansvar for å vokte og verne om TIMS – og gi ærlige tilbakemeldinger om det er ting de ikke er fornøyd med Det er et svik å ikke bruke dem og å ignorere at de finnes. Dette er et luksustilbud – de gjør seg selv en bjørnetjeneste ved ikke å benytte tilbudet.

Det er ikke sagt hvor aldersgrensen går [for saker TIMS skal ta seg av], men de yngste skal prioriteres ... I en periode hvor det var veldig travelt hadde [navn på skole] problemer. TIMS var inne – de tok saken, men [navn på skole] var ikke fornøyd med hjelpen de fikk. De [representanter for skolen] var ikke positiv og de snakket litt ned om TIMS. Jeg sa fra at det var uheldig.

Noen er mer utrygg på nye ting enn andre. Det er helt naturlig – vi er bare mennesker. Det å ha TIMS i barnehager og at barnehager våger å ta opp det som er utfordring, er bra. Jeg tror de er blitt bedre og at barnehager opplever å få hjelp. Om de noen ganger får svar som de ikke liker, sitter det langt inne å be om samme type hjelp på nytt.

Tidligere leder for familiesenteret uttalte seg svært positivt om den generelle utviklingen av samarbeid på tvers av tjenester i kommunen:

[Navn på foreldreveileder] fra barnevernet [og barnevernets representant i TIMS], er vår. Det er en lur ting som de har gjort – en genistrek som alle kommuner burde ha adoptert. Skikkelig lavterskeltilbud. Det er gunstig at hun er barnevernansatt – vi lurert ofte på om dette [aktuelle saker] er barnevern eller ikke Mye kan drøftes anonymt, men vi får ofte samtykke fra foreldre om vi spør. [Navn på foreldreveileder] veileder uformelt – tidligere ble ikke det gjort i en tverrfaglig sammenheng. Tidligere var det mer enkeltvis, kan jeg se for meg.

7.4 TIMS-ARBEID: AVLASTNING ELLER BELASTNING?

I intervjuene snakket lederne også om verdien av TIMS for virksomheten i egen tjeneste. Refleksjonene varierte og tyder på at tverrfaglig arbeid virker ulikt inn på det øvrige arbeidet i tjenestene. Noen beskrev hvordan TIMS letter arbeidsbyrden for de ansatte og bidrar til at de kan konsentrere seg mer om kjernevirksomheten i egen tjeneste, med formuleringer som:

Forebyggende og helsefremmende arbeid blir slukt av tung individuell jobbing. ... Det er bra at andre avhjelper de tunge sakene, at andre arbeider med de vanskelige tingene, i stedet for helsesøstre som skal arbeide forebyggende og helsefremmende. ... TIMS avlaster i de sakene som krever tid å følge opp. Helsesøstre får nå mer tid til det helsefremmende arbeidet som er deres primæroppgave. ... Saker hvor man er usikker på hva som er problemet, skal vi sende til TIMS.

Mens det tverrfaglige arbeidet i TIMS kan bidra til å avlaste arbeidet til helsesøstre både i skolehelsetjenesten og i helsestasjonsvirksomheten, som sitatene over antyder, la andre vekt på at ressurser brukt på TIMS kan gå på bekostning av andre sentrale oppgaver, men uten at de av den grunn nedvurderte verdien av TIMS. Barnevernet, for eksempel, har hittil ikke erfart mindre belastning i egen virksomhet, kanskje heller det motsatte:

[Navn på TIMS-deltaker] er overbelastet. Vi burde ha hatt en til familieveileder. Saker meldes inn til TIMS og så plukker de ut hvem som bør følge opp. De arbeider i skoler og barnehager med systemer – ikke med familieveiledning. De er ute og observerer, men det gjør også PPT. Før TIMS fikk vi henvendelser direkte fra skoler og barnehager.

Nå går en del saker til TIMS først, men vi har ikke merket mindre arbeidsbelastning – tvert imot – noen kommer til barnevernet etter TIMS.

Leder for barneverntjenesten nevner at på toppen av «ordinær» arbeidsbelastning har tjenesten fått utvidet sitt mandat. Blant annet gjelder dette ansvar for fosterhjemsveiledning, et felt hvor det i Fauske kommune foreløpig skorter både på kompetanse og på tiltaksteam, ifølge lederens beskrivelser. Lederen forteller videre at tiltaksarbeid «ofte hopper seg opp», og at hun derfor kunne tenke seg å bruke representanten i TIMS-teamet mer «inn i tiltaksarbeid», om ikke hun hadde vært «så overbelastet».

Beskrivelser i intervjuene tyder på at TIMS heller ikke har bidratt til å minke arbeidsbelastningen i PP-tjenesten. Fauske kommune leverer PP-tjenester til fire andre kommuner, og tjenesten har faste personer i staben til hver kommune. Tre stillinger dekker for eksempel 10 skoler i Fauske og Sørfold. Leder for PP-tjenesten forteller at dette er svært knapt, og legger til:

Vi har vært på etterskudd med saksbehandling i flere år. ... Det forringer våre muligheter til å gjøre det samme som de gjør i Bodø. På mange måter er det greit, men det gir også grobunn for misnøye. Vi ser nå nærmere på samarbeidsmodellen, om den er dimensjonert etter omfanget på arbeidet og antall stillinger. Og om vi skal være med i alle team og råd - går det ikke opp.

Saksbehandlingen i PP-tjenesten svekker muligheten for fleksibilitet. Samtidig må tjenesten vurdere hva de kan involvere seg i så lenge oppgavene øker samlet sett:

PPT har saksbehandling. Det er mye jobbing rundt det. Det er lovfestet hva som skal gjøres. Det tar sin tid, men en del av oppgavene er de samme som i TIMS. PPT har fått økt antall henvisninger det siste året – noen saker burde ikke ha vært os oss. Vi har tenkt at TIMS skulle føre til at vi fikk færre saker, men det har ikke skjedd.

Med ulikt utgangspunkt og med ulike erfaringer vil det sannsynligvis «smerte» i varierende grad å avgi ressurser fra egen tjeneste til tverrfaglig virksomhet. Det «smerter» kanskje i særlig grad i tilfeller der de ikke ser umiddelbar effekt av TIMS eller om de erfarer at TIMS-arbeid går på bekostning av primæroppgavene i tjenesten.

Også internt i TIMS-teamet ble det reflektert rundt forskjeller i belastning med tanke på det arbeidet som gjøres i forbindelse med TIMS, og det som hører med til hver enkelt persons hovedstilling i kommunen. Følgende uttalelser er eksempler på dette:

Min jobb har vært alene som saksbehandler med alle barnehagene. Det er alt for lite ressurser til saksbehandling – vi har ikke fått gehør for at det er for lite folk. Det er travelt, slitsomt, absolutt ikke tilfredsstillende. Vi har nå utvidet. Halve onsdagen er det tverrfaglige team i barnehagene. Det tar litt tid særlig med Sulis og Valnesfjord som er lengst vekk. ... Jeg er konstant på etterskudd, får ikke alltid gjort alt det andre i jobben – Det blir lett til at alt blir halvgjort. Det blir også litt overlapp – noe blir det samme – det er en utfordring å skille. ...

Vi prøver stort sett å samle arbeidet på tirsdager, for da vet vi at alle er tilgjengelig, men det kan være behov utenfor tirsdagene. Men jeg er ikke så kjempefleksibel på det, jeg har tid bundet opp til andre ting. Men jeg prøver å være god til å skvise ting inn innimellom. Det er ikke så lurt, jeg angreer iblant, men gjør mye for å få det til å gå opp. Vi er ganske fleksible som arbeidsplass, det er det som er så bra med å jobbe her, yter i ene enden og får tilbake i den andre.

Både barnevernet og PPT har oppgaver i forbindelse med saksbehandling som ofte haster. Barnevernets representant i TIMS har imidlertid ikke saksbehandling inkludert i sin hovedstilling, slik som representanten for PP-tjenesten har. Graden av fleksibilitet vil dermed variere innad i TIMS-teamet:

De andre har hatt saker i skolen – de diskuterer hvor lenge de skal holde på – det er litt vanskelig med overganger. Det er kun jeg som har saksbehandlingsansvar. De andre kan kanskje bruke tid til TIMS fleksibelt.

Forskjellig grad av belastning i arbeidet går også frem av følgende utdrag fra et intervju:

Intervjuer: Har det blitt en stressfaktor etter hvert å balansere mellom arbeid i TIMS og andre oppgaver?

Svar: Det [TIMS] er en ekstra ting – det blir ikke alltid tid til å forberede alt – jeg har ikke alle navn og saker i hodet. Det er givende å være i TIMS, men jeg har ikke akkurat en rød tråd i det som foregår. Jeg har ikke tid utenom når jeg er her. ... Det blir litt for lite tid til å snakke med hverandre etter møtene.

Intervjuer: Har du tenkt på løsninger på dette?

Svar: ... det er viktig med kontinuitet over tid. Det er viktig å bygge opp en gruppe som har kontinuitet. Det har fungert. Uten kontinuitet blir vitsen borte. Det er lærerikt å være i gruppe – å høre inn, men jeg har tenkt at jeg burde ikke ha vært der – fordi jeg har for mye annet – det er viktig å ikke bli kastet hit og dit.

7.5 OVERLAPPENDE TILBUD

I intervjuene nevner flere at Fauske har «en hel masse team og fora og møter» som skal ta seg av saker som angår barn og unge og oppfølging av dem. Blant «teamene», som av noen ble omtalt som «bokstavteam», ble disse listet opp: S-team (spesialpedagogisk team), Dialogmøte, Familiemøte, tverrfaglige team,⁵ TIMS, TRÅD og Ansvarsgrupper. Ett spørsmål som reises i forlengelsen av denne opplistingen, er om det er hensiktsmessig å ha så mange fora som til dels skal ta seg av den samme typen oppgaver:

Vi har altså en god del fora hvor vi snakker. Vi har saker i S-team som vi sender videre til TIMS. Så går saken derfra til Familiemøte, så tilbake til TIMS, og deretter til PPT. Og så finner vi ut at det ikke er gjort nok på laveste nivå. ... Heldigvis i Fauske er det mye dyktige folk, på helsestasjonen og i barnevernet. Men det spørres om vi spiller hverandre dårlig. 'I Fauske er det et tverrfaglig kaos' sier foreldre. Saken kan ha vært gjennom alle instansene uten at skolen og foreldrene føler at de får den hjelpen de trenger. PP-

⁵ TIMS har nå erstattet tverrfaglige team.

tjenesten er i alle fora for å snakke om barn med problemer. Foreldre tror de har en sak hos PPT, når de har vært runden, men det har de ikke. ... Skolene får ikke den hjelpen de føler at de trenger - til tross for alle råd og bokstavteam som vi har.

Vi går for mye på møter. Det er ikke klare kriterier for hva er hva. Jeg tror på TIMS, men arbeidet må forenkles. De har dyktige folk, men ikke nok ressurser. Arbeidet må effektiviseres.

Ingen snakker om TIMS som overflødig. Noen bemerker imidlertid at det bør være en klarere «rød tråd» i det som gjøres i kommunen samlet sett. Med så mange tilbud kan det fort bli uoversiktlig for dem som har behov for å orientere seg:

Det er vanskelig å se en rød tråd. Vi er så ivrig etter å komme i gang. Nå avser vi 30 prosent stilling eller kanskje 40 prosent. Jeg tror på det, men likevel får vi det ikke helt til. Vi kaster ofte bare ballen tilbake. Når PPT kommer inn, har TIMS vært der og foreldre er frustrert over enda et ledd. Vi i kommunen blir ikke sett på som hver enkelt tjeneste. Foreldre ser ikke forskjell. De tenker kommunen. Foreldre sier «de» så sånn og sånn – og blir frustrert. Foreldre er lei lenge før de kommer til oss. Så kommer vi inn og sier det samme. Dette er litt «light utgaven», men Det er vanskelig å gjenopprette tillit og kontakt om dette ikke ivaretas på laveste nivå – vi må komme i posisjon – det skjer ofte en polarisering. Oppfatningen kan bli at TIMS eller andre er håpløse. Vi står i fare for å bli spilt ut mot hverandre når alle er inne i samme sak. Det er uheldig om noen trækker andre på føttene.

Vi må ha en rød tråd i hvordan vi ønsker å forstå dette. Det finnes ikke noen god struktur mellom skole og hjelpetjenester. De forskjellige instansene er ikke godt nok samkjørt seg imellom, internt, og mellom skole eller barnehage. De forskjellige hjelpetjenestene kan ha møte om ett og samme barn uten at vi vet om hverandre. Vi kan da gjøre vurderinger uten å vite om hverandre. Vi har for mange ledere og mellomledere, og da blir ansvaret pulverisert. Om vi ikke gjør noe med systemet, får vi det ikke til. Det er mye som er litt utydelig. Alle «rådene» blir ofte opprettet uten at «alle andre» har vært orientert.

Vi har et vakuum i Fauske i forhold til barn som har problemer over tid. Barn avslutter i BUP, men de har ikke noe godt tilbud etterpå. Vi mangler gode tilbud til enkeltbarn som strever. Vi har ikke helsefremmende samtaler. Vi har fora med hjertesukk. Vi henviser mellom oss, men vi får ikke gjort noe. Vi har vansker med ressurser, med tid. Vi har ikke noen helhetlig plan for hvordan vi skal ivareta barn ... Vi kan ikke se på TIMS isolert. Vi må se TIMS i forhold til lovverk og kommunalt ansvar. Tjenester må effektiviseres og må sees i sammenheng med andre tjenester. Det skjer forskjellsbehandling – sammenfallende saker behandles ulikt alt etter hvem man møter på. Håndtering av saker kan ta ulike retninger som kanskje ikke er heldig - kontraindisert behandling – det ene slår det andre i hjel.

Det er mange flinke her på alle nivå, men de arver systemer og så legger de til noe. Vi er lojale mot det som er vedtatt. Vi har kjempepotensial, vel så dyktige folk som i andre og større kommuner, men vi må få utnyttet potensialet. Tilbudene er ikke godt nok

sydd sammen. Vi kan øke kvaliteten på alle nivå – Jeg har sans for TIMS og ideen bak, men dette må vurderes opp mot alle andre råd. I en ideell verden kunne vi ha hatt mange råd. Men vi strever med alt som vi må ta oss av - skal vi ha en ansatt i alle teamene, blir det mye.

Ett av tilbudene som flere nevner som overlappende med TIMS, er Familiemøte. I dette møtet er BUP til stede som en sentral aktør,⁶ og i intervjuene bemerkes det at antall møter av denne typen er redusert etter at TIMS ble etablert. Om det er en klar sammenheng her, det vil si om det er på grunn av TIMS at antall familiemøter har blitt færre, er imidlertid ikke helt avklart. En representant fra BUP kommenterer dette på følgende måte:

Antall familiemøter har nå gått ned. Fagfolk i kommunen er litt forvirret. Familier blir også forvirret Det er for dårlig koordinerte tjenester i kommunen. Saker kommer til BUP hvor vi må trekke i tråder. ... Det skjer en endring nå i BUP – det blir en enda større forpliktelse for kommunene. Det fører til økt forventning om samkjøring. ... Det er viktig å evaluere TIMS og det som er gjort der, før saker kommer til BUP. Det er viktig å tydeliggjøre tiltak, hvilke brukes når, og når skal de ikke brukes.

I denne sammenhengen er det også noen som undrer seg over bakgrunnen for at TIMS ble etablert som et nytt tilbud. I intervjuene stiller de selv spørsmål om det nye utfyller det gamle, eller om det «nye» overlapper og/eller er sydd over samme lest som det «gamle»:

Tilbud blir fort personavhengig når det gjelder hva som drives frem. Vi må spørre hvordan vi kan forbedre tjenester, men det åpner også nye tilbud uten at de gamle er evaluert. Det satses på det nye så lenge det er driv i det – men det tas ikke bort noe, og det fører med seg stadig flere møter. PP-tjenesten skal for eksempel være med i alt på skole, og i S-team og i TIMS. Nye tjenester er ikke alltid bedre tjenester. Det er nødvendig å avvikle noe for ikke å forstrekke seg – det blir også utydelig for brukere. ... Mange problemer kan det finnes gode løsninger på - så opprettes det nye tiltak.

Vi har spurt Familiesenteret om hvorfor det kommer så få saker til Familiemøte. Det var klar struktur på møtet. Når de [TIMS-involverte] beskriver TIMS – høres det ut til at de beskriver Familiemøte – så da lurer vi på hvorfor de har etablert det vi allerede hadde. Når vi sier «så bra» - da kan vi legge ned Familiemøtet – da får de panikk.

Vi spør om det er grunn til å opprettholde Familiemøte – er det behov for dette? Det ble utformet på bakgrunn av behov. Kan TIMS erstatte Familiemøte? ... Det er ikke hensiktsmessig med annet tilbud som er overlappende – det er bortkastet tid og det skaper forvirring.

7.6 Å TRÅ (ELLER IKKE TRÅ) I ANDRES BED

Det må være meningsfullt og tydelig hva vi er, og når de skal bruke oss, så vi ikke roter i andres bed. ... Hva skal hvor? Vi må være flinke å sortere hvor sakene skal. Vi kan ikke

⁶ Se Eide og Strømsvik (2015).

komme i møte etter møte, og så er det plutselig sånn, det skulle vært familiemøte i stedet ...

Med overlappende oppgaver er det fare for at andre tjenester, eller fagpersoner i andre tjenester, erfarer at TIMS «trår i deres bed». Dette kan skape misnøye for noen og forvirring for andre. Når vi stiller spørsmål om dette til deltakere i TIMS-teamet og til andre, kommer det frem forskjellige typer erfaringer og vurdering, som illustrert i følgende utdrag fra intervjuene:

Det kan skje de opplever. Absolutt. Det handler om mange ting, tradisjoner, hvordan ting har vært. Ulike grupper kan føle at det trækkes i bedet, «dette har jeg gjort i mange år, hvorfor kan jeg ikke gjøre det lenger» ... Og at vi trør folk på tærne av og til. Folk kan ha bedt om veiledning, og så foreslår vi at de kan gjøre ting på en annen måte, så de kan føle seg tråkket på tærne. Men sånn, det er vanskelig å tenke at sånn må det bare være, vi må tåle å høre at vi må gjøre ting annerledes innimellom.

Både TIMS og andre team kan trække i bed til PPT. Noen saksbehandlere føler det slik, fordi andre har lagt premisser eller forespeilet noe som kan være urealistisk, eller ikke samkjørt. Foreldre og lærere skaper av og til allianser som går ut over andre. ... PPT har eget personale for systemrettet arbeid i barnehager. De arbeider mot grupper. TIMS arbeider både med enkeltindivider og grupper.

Vi trækker litt i hverandres bed – hva kan egentlig TIMS få vite noe om – vi har ikke eget lovverk, men alle har taushetsplikt. Vi spurte i en sak på vegne av TIMS – «Er det noen andre inne her?» Men vi fikk ikke vite det. barnehager kan ta opp ting med TIMS som de kunne ha snakket med helsesøstre direkte om. ... Noen er fortsatt usikker på hva som skal til TIMS og hva kan gå direkte [til andre, for eksempel barnevern].

Vi spør også deltakere i TIMS-teamet spesifikt om hvordan de vurderer og sorterer hva som hører til hvor, og hvilke kriterier som gjelder blant annet for sortering av saker som enten skal til familiemøte eller til TIMS?

Vi har ikke utarbeidet retningslinjer, men der man tenker at dette handler om psykisk helse, og det ikke er noen andre store ting som familiekonflikter vi kunne gått inn i, så tenker jeg at det er et familiemøte. Men TIMS jobber jo mer ut mot barnehager og skoler, og hjem, ikke minst om det er behov for det. Handler det om foreldrenes egne problemer med å organisere hverdagen ...?

Jeg tror ikke vi har faste kriterier, men vi har alltid i bakhodet, burde dette vært et familiemøte. Det er kanskje ofte når det er snakk om foreldre som ønsker å diskutere ting med BUP. Vi har jo ikke BUP inne i TIMS. Eller om foreldre ønsker en henvisning til BUP, eller det kan være en ok start på en sånn prosess. Jeg vet egentlig ikke om vi har noen saker hvor vi har gått rett til familiemøte, men først til TIMS-møte, og så foreslått at kanskje vi skulle hatt et familiemøte.

Noen har imidlertid helt andre erfaringer eller syn på dette, som følgende eksempler tyder på:

Saker som er krevende, som man arbeider lenge med – har noen andre måttet ta før også. Så jeg har ikke oppfattet at noen tenker at TIMS trækker i andres bed.

Vi hører fra skoler og barnehager at TIMS har vært inne. Noen er litt skeptisk til TIMS – det er et ønske å forebygge barnevern. Vi mener at det som er barnevern, skal til oss, og vi har ikke erfart at TIMS går utover egen kompetanse, de kjenner sine grenser og vi har full tillit til dem. Om de ikke ser sine grenser, har vi et problem, men vi har ikke erfart at de holder for lenge på saker.

I intervjuene kommer det også frem eksempler på at TIMS-teamet «trår i eget bed». Tilbud via TIMS kan for eksempel være samtale med familieveileder, med psykiatrisk sykepleier, helsesøster eller PP-rådgiver. Noen ganger kunne slike tilbud ha vært gitt i deres hovedstilling. Flere nevner at grensene mellom hva som hører til hvor, kan virke litt uklare, av og til:

Hver person i TIMS-teamet har flere roller i kommunen og flere hatter på. Der er ikke alltid greit å vite hva som sorterer inn under hva.

Mine saker i TIMS overlapper med saker i PPT. Når noen ønsker henvisning til PPT – blir det foreslått Dialogmøte – som også jeg er med på – det fungerer greit.

Vi hadde møte i en barnehage om et lite barn. [Navn] og [navn] var med på møtet – vi observerte og hadde samtale. Mor ønsket møte med TIMS etter et halvt år, selv om de hadde fått sakkyndig hjelp. ... Saker går videre. Vi snakker om at – egentlig er det ikke problemer med to hatter i saker ...

For noen er det også nødvendig, av flere grunner, å ta hensyn til sitt eget fagmiljø og sine kollegaer der:

PPT må tenke – vi må holde vårt felt høyt fordi vi er små i forhold til de andre som er store. PPT har tenkt hva er TIMS – det er en utfordring. Hos oss sier de: «Hva holder dere på med i TIMS?» Det var litt startproblemer.

7.7 OMROKKERING AV OPPGAVER: ET TAP FOR NOEN, EN FORDEL FOR ANDRE

TIMS-teamet tok etter hvert over oppgavene som tverrfaglige team i Fauske kommune hadde hatt. De tverrfaglige teamene besto av fagansatte fra barnevern, PPT og familiesenteret. Hvert team hadde ansvar for bestemte barnehager med faste møter og oppfølging av saker. Da TIMS-teamet overtok disse oppgavene i barnehagene, var fortsatt de samme tjenestene og fagområdene involvert, men arbeidet som før hadde vært fordelt på flere team og på flere fagansatte fra hver tjeneste, ble nå ivaretatt av ett fast team med utspring i TIMS. TIMS valgte etter hvert å fordele arbeidsoppgaver internt. I stedet for at alle i teamet er involvert i alle oppgaver, er det nå bare fire i teamet som tar seg av oppgaver i barnehagene (representant for barnevernet, PPT, helsesøster og psykiatrisk sykepleier). Disse fire kan også dele seg i en

mindre gruppe i møter med barnehagene, med mindre det er snakk om saker hvor de vurderer at flere bør være involvert.

I intervjuene fortalte både leder for barnevernet og leder for familiesenteret at de hadde vært spent på hvordan denne endringen ville bli mottatt blant personalet i egen tjeneste. Tverrfaglig arbeid var en type oppgave som de fleste fagpersonene satte pris på. For dem var møter i barnehagene verdifulle både med tanke på kontinuitet i saker og for å få innsikt i hva som «rører seg» i barnehagene. Dette ble ikke sett på som viktig bare for hver enkelt som fagperson, men også for hver enkelt tjeneste som helhet, som det går frem av følgende utdrag fra intervjuene:

Det var en utfordring rundt at TIMS skulle overta tverrfaglige team, men vi tenkte at TIMS kunne prøve ... Helsesøster er med i TIMS og vi visste at hun ville gjøre en god jobb. Men noe måtte vi ofre – vi har mistet litt kontinuiteten og kontakt med barnehagene. Ja, vi var spent på hva som ville skje.

Tidligere var det tverrfaglige team utenom. Det har vært en ulempe for saksbehandlingen i barnevernet og for barnehager. Tidligere var det to-tre ganger i året vi møttes. Jeg savner det. Vi ble oppdatert på det som skjedde – vi hadde hver våre barnehager. ... Vi er på ansvarsmøter og har samarbeid med barnehager, men tidligere var dette et avbrekk i hverdagen, spennende for den enkelte saksbehandler som kjenner det slik.

Lederne trakk imidlertid også frem fordeler ved at oppgaver er overført fra tverrfaglige team til TIMS. De presiserte at selv om tap av denne typen oppgaver kan være et tap for de profesjonelle eller fagansatte, er ikke dette nødvendigvis en ulempe for arbeidet som helhet:

TIMS har andre hatter enn tverrfaglige team. De har blitt mye mer reflektert rundt egen rolle i forarbeidet, og etterarbeidet er satt mer i system – etter modellen som de bruker. Tidligere var det mer personavhengig. De har et forum som de kan forberede seg og evaluere det de har gjort – de får kvalitetssikret en helhetlig prosess – det er gunstig i de fleste sammenhenger. Helsesøstre har ikke samme tiden til dette. Det er også en avlastning, og helsesøstre sier at de får informasjon. Barnehagestyrere er også begeistret. Men det må etableres en ny praksis og det må skapes en ny kultur.

Det svekker ikke barnevernets forebyggende arbeid, at vi ikke er med i tverrfaglige team lenger – vi får ikke gjort så mye forebyggende likevel – det gjør ikke noen forskjell slik det er nå. Det har vært et mål å overlate den kontakten til TIMS-teamet, og det er sikkert ikke et tap for brukere, barnehager og foreldre, men kanskje for ansatte i barnevernet.

Kommunen eier teamet – det er et felles ansvar. Jeg var spent på at de overtok barnehagene, men det ble ikke noe problem. Det er nok oppgaver til alle. Sakene må uansett tas tak i. Det er det samme hva man kaller det – det viktigste er at de som trenger hjelp, får det. Alle oppgavene er i denne kommunen – alle må få hjelp.

TIMS har overtatt for tverrfaglige team. TIMS har opparbeidet kompetanse og har fått et godt rykte. Tidligere var det uklart for barnehager og skoler hva TIMS var for noe og hva de kunne bruke teamet til. Nå når teamet har blitt kjent, blir det brukt, og brukt i økende grad. I utgangspunktet hadde vi ikke råd til mer enn 20 prosent til TIMS, men når teamet erstatter tverrfaglige team, har vi litt å gå på.

7.8 INFORMASJONSFLYT INTERNT OG PÅ TVERS

På spørsmål om noe er problematiske med TIMS, fikk vi følgende svar fra en av lederne:

Det er en jobb å gjøre på informasjonssiden. De må definere seg selv. De må nå ut. Det må være klart for brukere når de [TIMS] skal brukes. Jeg har hørt frustrasjon fra skolene lenge – de står i så mye – de har mange hjelpere, men hjelpere hjelper ikke alltid.

I intervjuene er det flere uttalelser som tyder på at det til tider kan være litt komplisert å holde oversikt, og at det er lett å ta for gitt at informasjon flyter i systemet:

Noen tar for gitt at informasjonen tilflyter hverandre, men det gjør den ikke. ... Jeg har vært i møter for å finne ut av hva TIMS er eller står for. Det skjer mye, men det er viktig å rydde i rekkene av tiltak. Jeg har høvelig begreper om hvem som sitter i hvilke utvalg og team, men jeg har ikke iherdig prøvd å finne ut av dette. ... [Navn på tjeneste] har hatt endringer i personalet – den som før hadde ansvar for Fauske, er nå pensjonert. Dermed har ikke informasjonen flytt godt nok videre i systemet.

Jeg har vært med i familiemøte – Jeg har hørt at familier blir forvirret – de ønsker familiemøte for å møte BUP, men får beskjed om at de skal møte TIMS – og det skaper forvirring. Nå har vi erfart at familiemøte har mistet funksjon. ... BUP har ikke innsikt i TIMS – i når og hvordan ting besluttes.

Enkelte trekker frem generelle utfordringer med prosjekter: Så lenge personer som startet prosjektet er til stede, fungerer alt bra, men «når noen slutter kan ting fort rakne». Også av denne grunn er det viktig å sikre at informasjon flyter videre i systemet. Det samme gjelder når folk slutter og ved omorganisering. Noen har erfart utfordringer med å holde oversikten på grunn av fysisk avstand. Det antas at det er lettere å holde seg orientert uformelt om man er samlokalisert:

Vi har litt lite oversikt av og til. [Navn] styrer – de andre sitter på «huset» og har kanskje mer oversikt. ... Vi har litt lite rød tråd av og til – kanskje fordi vi sitter utenfor.

8 OM TIDLIG INNSATS I TIMS

8.1 TILBUD MED LAV TERSKEL OG HØY FLEKSIBILITET

En betydelig fordel som blir fremhevet med TIMS, sammenliknet med andre tjenester i kommunen, er at teamet kan gå raskt i gang med saker som de blir bedt om å ta tak i. Hele teamet er tilgjengelig en hel dag hver uke (en og en halv dag for flere). Dermed kan de som har behov for bistand, unngå lang ventetid. Intervjuutdragene nedenfor viser eksempler på uttalelser som understreker verdien av dette:

Tidlig innsats er viktig. Når noen undrer seg, skal det være mulig å gå raskt i gang. ... Det er viktig med enkeltsaker – at de det gjelder får rask tilbakemelding.

Det har skjedd en endring i TIMS – folk tenker at de kan ta kontakt. Da går vi raskt i gang med observasjoner og snakker med barnehager. Kanskje finner vi da ut i TIMS at saken skal til PPT – da har vi en inngangsport, men dette går gjennom henvisning med skjema som fylles ut.

Vi kan behandle saker kjapt, det tar sjelden mer enn ei uke eller to før vi kan være i gang. Det går fort. Det er litt annerledes enn folk er vant med fra andre hjelpeinstanser med lang ventetid. Det er en stor styrke.

I noen saker ser det ut til at vi ikke klarer å vente til neste familiemøte. Familiemøte har faste tidspunkt og de har inntil tre saker per gang eller per møte. Noen ganger er det sykdom og da blir møtet avlyst. Da kan det gå flere måneder før saken kommer opp i familiemøte. For noen er det viktig å komme raskt i gang. For ansatte oppleves det også tilfredsstillende å få hjelpe til raskt.

TIMS-teamet kan bidra med enkle tiltak som kan hindre at problemer eskalerer, og samtidig bidra i vurderinger av problemer på et tidlig tidspunkt og forsøke ut tiltak som kan forhindre at saken må henvises til barnevernet eller til BUP. Det vil si å sette inn tiltak i litt «light-format» som enkelte formulerer det:

Vi hadde en aktiv sak hos oss hvor problemene ikke var så voldsom. Familien trenger noe, men kanskje ikke barnevern. Kanskje noe mer light enn det vi hadde vært inne med. Da ble TIMS et tiltak – de foretok en kartlegging og fant ut av økonomiske problemer som familien hadde. De brukte foreldreveileder som tiltak.

Vi har brukt TIMS ved flere anledninger. Jeg fikk nettopp en telefon fra en lærer som lurte på om de skulle melde en sak til barnevernet. Vi diskuterte om TIMS burde ta dette før det blir barnevern sak – at det kunne være et tiltak. Det ble gjort, men jeg vet ikke mer om den saken, hva som har skjedd videre.

Teamets oppgaver og tiltak i skoler og barnehager blir vurdert som nyttig på den ene siden med tanke på at dette kan bidra til å heve kompetansen blant personalet slik at de kan forsøke å løse problemer selv. Dette gjelder også for foreldre. På den andre siden kan tiltak i regi av

TIMS bidra til at personalet i skoler og barnehager bli tryggere i sine vurderinger av hvilke saker som er så alvorlige at de bør henvises videre i hjelpeapparatet:

Og så er det noe med å tenke at det er kompetanseheving i barnehager og skoler og blant foreldre. At man får snakket en time om ting som er veldig vesentlig, eller bare en undring, bare det skaper bevissthet som gjør at det skjer endringer på et vis. Da kommer det fra mange perspektiv som gjør at det blir en god helhet. Jeg tror ikke vi trenger å gjøre så mye. Jeg tror at de gjør det selv når de får satt ord på det og pratet om det, da skjer det noe. Det er viktig å se helheten rundt ungen, og se og anerkjenne hverandres kompetanse, både innen TIMS-teamet og i feltet, en anerkjennelse tror jeg er vesentlig.

Barnehagene er mer åpne. Ikke alle, men generelt. Vi har fått mange flere saker fra barnehage enn skole. Det er noe med kulturen på skolen, og kanskje også det å få saker fra oss internt på familiesenteret, det kan også være fordi man har vært vant med å ordne opp i ting selv. Det er jo bra, de skal jo det, men av og til, for å yte best mulig hjelp, må man ha hjelp fra andre.

Fleksibiliteten i teamet trekkes også frem som en fordel. I tillegg til at det er mulig å gå raskt i gang, kan teamet tilby hjemmebesøk på ettermiddagstid eller kveldstid i tilfeller der det er nødvendig. Fleksibiliteten varierer imidlertid innad i teamet. Noen kan i perioder bruke mer tid per uke enn den andelen av stillingen som er forbeholdt TIMS-arbeid, mens andre har lite rom for innsats utover den faste ukentlige tiden:

Vi er åpen for at [navn] kan bruke mer tid enn 20 prosent – det samme med psykiatrisk sykepleier. Det er ikke viktig å tenke prosent, vi må være fleksible når folk trenger oss. Men vi har gitte rammer og vi har de folkene vi har –

Det poengteres også at det er et felles ansvar å sørge for at familier og barn som trenger det, får rett hjelp til rett tid:

Om [navn på tjeneste] kan bidra til rett hjelp tidligere – skal ikke vi hindre dem i det. Det er elendighet nok til alle. For oss [kommunen] har ikke dette noen praktiske konsekvenser. Vi kan gi rett hjelp tidligere. Flere barn og familier har fått mye hjelp. Vi må spørre: Er det noe vi ikke har kompetanse til? Er det problemer med tilknytning? Familier må få rett kompetanse. Vi må sørge for det

8.2 «MED SÅ GODE FOLK»

På spørsmål om hva som er det mest positive med TIMS, er det ofte høy kompetanse i teamet som først og fremst trekkes frem. En av lederne formulerer det slik:

Jeg tror det har virkning med så gode folk som kan skille mellom hva vi kan gjøre tidlig – godt forebyggende arbeid – og skille ut det som skal til barnevern. Jeg har tillit til at det virker, selv om vi ikke ser at det har effekt.

Med bredde i kompetanse og med flere personer å spille på, kan teamet også sette inn flere typer tiltak samtidig, som for eksempel i sak som beskrives her:

I en sak har det skjedd store endringer. [Navn] og [navn] har arbeidet med familien, mens [navn] og [navn] arbeidet opp mot skolen. Det har vært svært nyttig. Vi har fått utnyttet ressursene. [Navn] og [navn] er kompetent på skole, mens [navn] og [navn] hadde møter i hjemmet og diskuterte hvordan gjør vi dette – og så ble de tankene tatt med inn i arbeidet i skolen. Om vi ikke hadde TIMS, hadde ikke dette vært mulig – om vi ikke hadde TIMS, hadde vi ikke hatt en møteplass.

Det som er bra er at vi er et tverrfaglig team som har stor kompetanse og erfaring fra de ulike feltene, som gjør at vi kan bidra til å hjelpe skole og barnehage med sine utfordringer. Og så er vi brobygger når vi tenker at her må andre ting inn i bildet som PPT og BUP, som vi kan prøve å aktivere. Vi kan ha nær kontakt med dem og bringe sakene videre.

Å ha et team med høy kompetanse tilgjengelig, blir ikke sett på som en selvfølge, og i intervjuene nevner flere at det er viktig å ta godt vare på dem som er der, noe for eksempel følgende uttalelse fra en av tjenestelederne gir uttrykk for:

Om vi ikke har de rette folkene i teamet [som nå], kan TIMS stå i fare. ... Det er viktig at de som arbeider der blir godt tatt i vare. De må være bevisst på det selv også. ... De har bevist at de er nyttig – vi er over den kneiken. ... Det er også positivt med stabilitet i teamet – men det må ikke bli så stabilt at det stagnerer. Det er negativt om de blir for bundet i sin form – de, og vi, må være oppmerksom på det.

8.3 HAR TILBUDET FOR LAV TERSKEL?

Vi har jo reflektert litt underveis – vi må ikke bli så lavterskel at vi tar ansvar fra foreldre og fra de profesjonelle ute i skolene og barnehagene. Når alt skal innom lavterskel tar vi fra dem troen på at de kan noe selv - det er litt faretruende å ta fra dem ansvar. Om vi legger opp til at all undring skal innom en lavterskeltjeneste – ja, da – vi ser utvikling i retning dette. Vi bruker mer og mer tid på å trygge foreldre på at det de gjør er godt nok. Vi opplever at flere barnehager med profesjonelle som gjør en god jobb, tar opp ting som de kan og burde kunne selv. ... Det er en generell ansvarsfraskrivelsestendens. Vi må hjelpe dem til å ta ansvaret – å trygge dem.

Refleksjonen i sitatet over, om muligheten for at et lavterskeltilbud som har vært del av «grunnfilosofien» i TIMS, kan ha ført med seg, eller kan føre til, at tilbudet benyttes i saker hvor dette burde være overflødig, støttes av flere. Både deltakere i TIMS-teamet og ledere for de forskjellige tjenestene som er involvert, tar opp dette temaet som svar på spørsmål om hva som kan være problematisk med TIMS, eller om hva som med fordel kunne ha vært endret. Her er et knippe eksempler på uttalelser:

Skoler og barnehager stoler ikke på seg selv. De henviser til lavterskeltilbud og gjør seg selv avhengig av «eksternt hjelpeapparat» i stedet for å ta tak i oppgaver som de selv har ansvar for. Skoler henviser, og så går «ting» en runde i hjelpeapparatet og så

kommer de tilbake til skolen uten at noe er løst. De har hatt en observatør i klassen, det skal de ha hatt før henvisning. ... Vi har kultur i kommunen for å henwise. ...

Man kan gjøre seg avhengig av lavterskeltilbud som man kan gjøre seg avhengig av lette rusmidler.

Det oppstår en generell hjelpeløshet – de [skoler] trenger veiledning og støtte, men de må stå i det de er i gang med, lenge nok til å finne ut om det hjelper det de holder på med.

Følgende utdrag fra intervjuene utdyper disse poengene:

Intervjuer: [Navn] har en funksjon i seg selv – på e-post og med telefoner?

Svar: Ja, [navn] tar imot telefoner. Hun får ganske mye. Hun har dialog med foreldre som vi ikke har kontakt med. Vi andre har ikke oversikt over alle saker. [Navn] kan trygge dem på å gå videre eller ikke gå videre.

Intervjuer: Er det noe mønster i hvem som tar mest og minst kontakt?

Svar: Mange tenker at «TIMS er der, vi prøver det», eller «barnevern, ja, vi prøver det». Noen tenker at «vi må prøve alt vi har». ... Jeg tenker at de bruker ikke det de har i skolene og barnehagene – de tenker «vi må få inn folk» - så ender det opp med mange kokker. ... Jeg synes i perioder at det blir mye. Jeg har mest barnehager, men er ikke med i alle saker. Men noen barnehager er nesten helt fraværende. I de andre barnehagene er vi ofte. En barnehage har vi nesten ikke vært i. Vi vet egentlig at de har problematikk – de har fått hjelp av PPT.

Intervjuer: Kommer noe for tidlig til TIMS?

Svar: Noen tror at de må til TIMS først. De kunne tatt kontakt med Dialogmøte først eller direkte med PPT.

Intervjuer: Er det blitt høyere terskel for å komme inn til PPT?

Svar: Det skal være høy terskel fra skoler og barnehager for å melde til PPT. De skal løse problemer selv i skoler og barnehager. PPT skal arbeide ute i systemrettet arbeid – De skal ikke – de skal få ned saksbehandling. ... Dialogmøter kan avslutte uten henvisning – de prøver å arbeide med saken – noen klarer de det med – andre ender med henvisning etter hvert.

I intervjuutdragene over pekes det på at tiltak skal settes inn på laveste nivå, for eksempel i skoler og barnehager, eller via helsesøster og familieveileder, før saker tas opp med TIMS-teamet eller med tjenester som PPT, barnevern eller BUP. Den samme erfaringen kommer også frem i intervjuer med ledere:

Vi [BUP] kan avvise en henvisning om ikke kommunen har gjort et grundig forarbeid. Kommunen må vise at tiltak har vært gjort – som ikke har båret frukter. TIMS har vært brukt av skoler konsultativt, og BUP har blitt invitert til å holde innlegg om tilknytning. Dette var noe vi forsøkte å komme bort fra i Familiemøte. Vi har faglige dilemmaer – vi vet, men skal ikke vite hvem det snakkes om. Jeg ser behov for at fagfolk kan drøfte, få innspill – anonymt – uten at de det gjelder, vet om det. Men det er et ekstra dilemma når vi vet hvem det er, uten å kunne snakke om det. Da kan vi heller ikke journalføre.

Det må settes inn tiltak på laveste nivå. Vi ser ofte i mappen at saken starter hos PPT i stedet for å begynne på et lavere nivå, for eksempel i skolen. Når det grunnleggende er gjort, kan det henvises videre.

Vi må ha tro på at dette er målrettet. Vi får tilbakemelding fra brukere om at de er fornøyd. Jeg tror at TIMS er en rasjonell handlingsmodell, men TIMS bør inngå som et ledd i en handlingskjede, hvor helsesøstre er første ledd, TIMS er andre ledd, og BUP er tredje ledd.

Vi må ha organisasjonsutvikling i kommune og barnehager. Vi må utvikle gode strategier for barn og unge i utviklingsløpet. ... Skoler bør ansette kompetanse selv til de som har de største utfordringene, enten det er vernepleier de trenger eller annet. Det kan være lønnsomt på lengre sikt. Skoler må være mer selvhjulpne. I Bodø har de Fagteam ute i alle barnehager med spesialpedagog, logoped og PP-rådgiver. Enhetsleder på Fauske tenker litt i samme bane, om det er noe som kan passe her.

8.4 ER DET NOE SOM GLIPPER?

I intervjuene er det flere av dem som understreker at de ser på TIMS som et verdifullt tilbud, som også gir uttrykk for at de er usikker på om satsningen lykkes fullt ut:

TIMS har vært et forsøk på å svare på problemer i barnehager og skoler. Spørsmålet er om de som trenger det, har fått mer hjelp, eller om det er nok et team som forteller hva som burde ha vært gjort. Blir dette bare en ny konsultasjonstjeneste? De som skriker om hjelp, vil ha noe mer konkret – veiledning, råd, hjelp med å finne retning.

Vi har en ide om å gå fra «undring til handling» på mange plan, men vi må ikke ha et nytt «råd» som skal ordne opp i det de andre ikke får håndtert. Det kan ikke være behov for alle «rådene». For foreldre kan det være at de ikke får hjelp. TIMS-folket er kjempeflinke blant alle andre menneskene. Men vi bruker ressurser på tiltak som vi vet ikke har effekt, så vi må organisere arbeidet på en litt annen måte.

Tims kunne ha arbeidet med systemer, og med stedet. Men de arbeider mer med enkeltindivider og familier – TIMS er opptatt av ICDP-satsning på Fauske – det er foreldreveiledning utfra et program. Hjelpeapparatet har vært gjennom program og fått tilgang til metodikk. Men de får ikke anvendt kompetansen. De får ikke med foreldre på kurs. ... TIMS er et suverent program, men vi får det ikke helt til.

Det er ofte konflikt mellom skole og foreldre. De har ikke felles forståelse av prosessen. Hovedintensjonen er å sette i gang systematisk arbeid før vi kommer inn. Det må gjøres en jobb i forkant. Når det oppstår et problem, må det ikke tas kontakt med oss med det samme – det skal utforskes hva som kan gjøres. Med barn som har vansker – hva kan vi som kommune, skole, barnehage tenke at vi kan gjøre? Og hvilke oppgaver er kommunen pålagt? Vi må finne frem til systemer som ikke forvansker. Dette må vi tenke på når vi skal vurdere TIMS.

Flere nevner at TIMS kunne eller burde ha utvidet tilbudet, i en eller flere retninger. Blant eksemplene som nevnes, er tilbud til skoler på de laveste trinnene:

Jeg har tro på nærhet, for eksempel til barnehager, og at det virker positivt. ... Jeg lurer på om vi også skulle ha vært fast i skoler på småtrinnet. De første årene på skolen er viktige – mye setter seg der – det ser vi jo. Kanskje skulle vi ha rullert der.

8.5 MULIGHET FOR LANGSIKTIG VIRKNING

Som nevnt i kapittel 7, er det flere som forteller at antall familiemøter i kommunen har minket etter at TIMS ble etablert for fullt. Under intervjuet er det blant annet en som kommenterer at færre familiemøter kan henge sammen med at «TIMS prøver på et lavere nivå», og legger til: «Kanskje det tyder på at det finnes løsninger på forhånd, kanskje saker er mer grundig gjennomtenkt før de kommer til familiemøte». Om dette er tilfelle, ser vedkommende på dette som positivt, i alle fall så lenge «BUP ønsker å halvere antall saker på Fauske».

Generelle henvisninger til BUP har imidlertid ikke minket de siste par årene, ifølge lederen for tjenesten. Heller ikke PP-tjenesten og barnevernet har merket nedgang i antall saker, som lederne for disse tjenestene legger til at de kanskje kunne ha forventet:

Om vi kan si noe om at BUP har fått færre saker – i så fall er det positivt. Men Fauske kommune har ikke utmerket seg med lave tall. Saltdal har i alle fall økt antall henvisninger.

PPT har fått økt antall henvisninger det siste året – noen saker burde ikke ha vært hos oss. Vi har tenkt at TIMS skulle føre til at vi fikk færre saker, men det har ikke skjedd.

Etter at vi fikk TIMS har vi fått økt mengde med barneversaker – uten at det er en sammenheng der, og uten at det er TIMS sin fortjeneste eller feil. Jeg tror heller at hele samfunnet er mer opplyst om barnevern. Noen foreldre tar selv kontakt med barnevernet med ungdom som de har problemer med. Det er mer legitimt å ta kontakt i slike saker. Jeg kan ikke huske at noen foreldre med treåringer har tatt kontakt fordi de har problemer.

PPT eller TIMS kunne egentlig ha forhindret noe, men jeg tror heller at de kommer inn tidligere og får henvisning. Vi kan se at noen ting får de til. Vi har ikke sett markant økning av saker til PPT, men heller ikke minking.

I Dialogmøter i PPT – kan det tas opp ting – vi har erfart at vi har avverget en del saker til PPT med samtaler der. Men jo mer vi snakker, jo mer kommer opp i dagen. Det blir ikke mindre henvendelser, men det dukker kanskje mer opp.

Både leder for PP-tjenesten og leder for BUP peker på at det har skjedd flere endringer i kommunen parallelt med at TIMS har pågått. Leder for PP-tjenesten forteller at Barnehuset i Bodø har hatt innlegg på en av skolene i kommunen, og at PPT fikk økt antall henvisninger derifra etter det, mens leder for BUP trekker frem at kommunen i denne perioden har fått nye fagfolk, noe som etter hennes oppfatning kan ha betydning for endringer i praksis både i den

ene og den andre retningen. Begge presiserer at det også kan være tilfeldige svingninger i henvisninger til disse tjenestene slik at det ikke er mulig å konkludere med om TIMS har effekt i form av at saker løses uten at «spesialisttjenestene» kobles inn. Flere nevner også at TIMS kan ha bidratt til å avdekke problematiske forhold slik at de det gjelder, får hjelp tidligere. I slike tilfeller er det «positivt» at barnevernet får flere saker.

Som pekt på over, er det flere som nevner i intervjuene at foreldre og barn med problemer ofte går «i sirkel» mellom forskjellige tjenester og tilbud som finnes i kommunen, uten at de får hjelp som hjelper. Andre kommenterer at det «å gå i sirkel» ikke nødvendigvis er ensbetydende med at de ikke får hjelp:

Noen barn har vært utredet av BUP før de begynte på skolen. Tanken er at forskjellige tjenester skal komme inn på ulikt tidspunkt. De har ofte prøvd forskjellige tjenester som ikke har fungert. Selv om man går i sirkel – kan det bli bedre.

9 DIALOG SOM VIRKEMIDDEL

Dialog står sentralt i TIMS' praksis. Med dette føyer TIMS seg inn et større mønster, med vektlegging av idealer som dialog, lytting, undring og ydmykhet. I dette kapitlet starter vi med noen teoretiske aspekter knyttet til dialog. Derfra skal vi bevege oss tilbake til tematikken «konflikt mellom parter», og se på dette gjennom de «brillene» teorien gir grunnlag for.

9.1 ØKT VEKTLGGING AV DET DIALOGISKE

Dialog er et begrep som brukes stadig oftere, i flere sammenhenger og innenfor flere samfunnsområder (Juritzen 2017). Juritzen viser hvordan dialogen har antatt en større og viktigere rolle i dagens samfunn, i så vel forvaltningen på ulike nivå, som i arbeid med relasjoner både privat og profesjonelt. Dialogbegrepet har appell i vår samtid, sier han:

«Med vektleggingen av det dialogiske ligger det en forståelse av betydningen av likeverd mellom dialogens deltakere, noe som understrekes i stadig flere av velferdsstatens møter mellom eksperter og lekfolk, profesjonsutøvere og borgere. Fageksperten, den profesjonelle helse- eller sosialarbeideren som henvender seg fra en opphøyet, bedrevitende og paternalistisk posisjon, har gått ut på dato. Ekspertens «mer-viten» skal nå formidles i dialog, helst fra en lyttende, lydhør og spørrende posisjon» (Juritzen 2017:104).

Juritzen (2017) peker videre på hvordan mange profesjoner trenes i dag i ulike dialogbaserte tilnærminger til brukere og klienter, og dialogen oppleves gjerne som en ønsket nyvinning, i kontrast til tidligere paternalistiske idealer (se også Andrews 2002).

9.2 DIALOG OG SUBTIL STYRING

I dette avsnittet vil vi si litt mer om dialogen som styringsinstrument. Juritzen viser til hvordan en type kompetanse som etterspørres i dag, er «en som stiller de gode spørsmålene, lytter, undrer seg sammen med brukeren og er ydmyk i forhold til brukerens egne ressurser og muligheter. Samtidig sier han

«Når dialogen tas i bruk av helse- og sosialprofesjonene som virkemiddel og metode, omformes det dialogiske til også å romme ulike former for potent, men subtil styring i spennet mellom invitasjon til selvledelse og lett forkledd paternalisme med styringsrett og sanksjonsmakt» (Juritzen 2017: 124).

Sitatet over høres umiddelbart negativt ut, og generelt, i enkelte tilfeller kan det også være det, men ikke nødvendigvis. Når vi siterer Juritzen her, er det for å ta opp tråden knyttet til *den subtile styringen* han peker på. Gjennom dialogen legges utfordringer, erfaringer og refleksjoner til den som forteller, fram for de/den man er i dialog med. Det som fortelles, gjøres til gjenstand for betraktning for de som lytter, men det gjøres også til gjenstand for betraktning for den som forteller. Det gis tilbakemeldinger på det som er blitt fortalt, og ytterligere spørsmål stilles som stimulerer til videre refleksjon. Dette er en prosess som kan avstedkomme endring i måtene folk forstår og tenker på, og dermed også legge et grunnlag for handlingsendring.

9.3 SUBTIL STYRING, KUNNSKAP OG MAKT

Den formen for styring, som er nevnt over, er en form for styring som Foucault kaller *pastoral makt*. Vi vil straks vende tilbake til hva som ligger i begrepet pastoral makt. Men først må vi klargjøre litt hva vi mener med å bringe et begrep som makt inn her. Begrepet makt assosieres gjerne som noe negativt, og noe som utøves av en person over en annen – eller en gruppe mennesker over en annen gruppe mennesker – herre og slave, depoter og undersåtter. Begrepet makt i samfunnsvitenskapelige perspektiv er imidlertid mer sammensatt. Her fins det mange ulike forståelser og tilnærminger til begrepet. Makt i Foucaults termer har ingen negativ betydning i seg selv. Hans bruk av begrepet refererer til måtene handlinger modifierer andre handlinger, innen relasjoner mellom individer eller grupper (Scott 2007). Foucault sier at denne makten er relasjonell, og eksisterer gjennom handling. Makt forstås her som en produktiv kraft, «as being the production of causal effects» (Scott 2007:25).

Foucault ser på kunnskap og makt som uløselig sammenflettet. I møter mellom «profesjonelle og klienter» foreligger det kunnskap som skal overføres. Kunnskapen kan i lys av Foucault ses på som et produkt av dagens gjeldende kunnskapsregime (Dreyfus og Rabinow 1982, Foucault og Gordon 1980). Ruud Knutsen (2017) peker på at kunnskap skapes i kultur og samfunn, og formes gjennom politikk og normer:

«Dermed kan man ikke forstå kunnskap som løsrevet fra historiske, kulturelle og sosiale forhold. Kunnskap spiller seg ut som diskursive forståelser og praksiser. Diskursen rammer inn kunnskapen, den former tanker og handlesett og knytter på denne måten makt til kunnskap. Kunnskapen påvirker hvordan vi tenker og handler, og praksiser styres av diskursenes underliggende logikk, normer og rammer knyttet til hva vi aksepterer som sant, rasjonelt og riktig» (Ruud Knutsen 2017: 133).

Når vi snakker om makt knyttet til dialogen mellom profesjonelle og klienter/brukere, handler det ikke om at profesjonelle utøver makt over brukerne. De profesjonelle er selv produkter av et kunnskapsregime, de har ervervet seg kunnskap gjennom læringsprosesser, utdanning, praksis og erfaring. Det er gjennom *kunnskapen og kunnskapsoverføringen*, at «myndighetenes arm» strekker seg (Andrews 2002). Både profesjonelle og klienter er på denne måten subjekter for makten.

9.4 BETYDNINGEN AV «DET FRIE, AKTIVE SUBJEKT»

Pastoral makt handler ikke om frihetsberøvelse, det er en form for makt som avhenger av at man forstår «den andre» som et fritt, aktivt subjekt, som har et spektrum av mulige handlinger tilgjengelig – eller som har potensialet til å oppdage nye måter å handle på (Fejes 2013:8-9). Pastoral makt handler om at man i dagens samfunn ikke styrer borgerne gjennom eksterne tvangsmekanismer, men heller prøver å «gjete innbyggerne». Begrepet «pastoral makt» bygger på metaforen hyrden som leder flokken. Presten hadde hyrdens rolle, en rolle som også innebar at presten ble gjort ansvarlig for den enkeltes synder. Presten måtte vite ikke bare om den konkrete synden til den enkelte i menigheten, men også hva som foregikk i den enkeltes «sjel». For å få denne kunnskapen ble *bekjennelsen* viktig. Bekjennelsen er ikke lenger begrenset til religion, den har fått en viktig rolle i dagens sekulære samfunn, sier Foucault (1980). Men målet med bekjennelsen er ikke lenger frelse, men å oppnå helse og trygghet med mer. Foucault sier at bekjennelsen har gjennomsyret samfunnet vårt, ikke bare spesifikke

fagfelt som psykologi, justis og medisin, men også familie-, venne- og kjærlighetsforhold. Alle områder i livet er blitt åpnet opp som domener for ulike former for veiledningspraksis, via dialog og refleksjon (Fejes 2013). Denne formen for makt handler ikke om å stenge, innskrenke eller tvinge individene, men å dirigere og gi retning til individers og gruppers handlinger. Befolkningen inviteres med på å ta i bruk sin frihet til å forme den og forvalte den på bestemte måter (Rose 1999, Rose mfl. 2006).

Veiledning og dialog har som mål å avstedkomme endring, den er et styringsinstrument. Og noe av populariteten denne styringsformen har i dag, henger sammen med samtidens vektlegging av idealer som individets selvsagte frihet og rettighet til å forvalte seg selv. Det som gjør denne formen for styring effektiv, er at statens og borgernes interesser går hånd i hånd, uten synlige former for ytre tvang eller påbud, sier Foucault. Frivillighet er faktisk en forutsetning for at denne type styring skal kunne gjennomføres, borgeren må selv «velge» å gjøre det «rette» (Foucault og Gordon 1980). Råd og veiledning gis på måter som ikke oppfattes som sosial kontroll eller påtvingt kunnskap, gjerne gjennom retoriske spørsmål som forsiktig peker ut en retning, og får den som veiledes til selv å finne løsninger, det skal være «deres eget» - egne erkjennelser, egne valg (Andrews 2002).

9.5 DIALOG SOM VIRKEMIDDEL I TIMS

Det som er skrevet om denne formen for styring, glir rett inn i den praksisen vi ser i TIMS, hvor dialogen står sentralt. Også her ser vi hvordan idealer som dialog, lytting, undring og ydmykhet blir understreket. Frivillighet er også en del av dette bildet: dette er arbeidsmåter som forutsetter samtykke fra den som skal bistås. Det er en arbeidsmåte som forutsetter at den som skal bistås, forteller om de utfordringene han/hun opplever, slik at disse kan gjøres til gjenstand for betraktning og refleksjon. Gjennom denne felles refleksjonen, innspill og spørsmål, skjer en kunnskapsoverføring. Det er prosessen hvorved både bistandsyttere og bistandsmottakere fletter seg inn i dagens gjeldende kunnskapsregime. Bistandsmottakerne kan penses inn på tanker og inn i oppdagelser. Og det er gjennom denne prosessen at grunnlag for endring legges, hva angår forståelser så vel som handlingsmønster.

9.6 TIMS-MØTER MED KONFLIKTER MELLOM PARTENE

Ut fra det vi har skrevet ovenfor, kan vi også se hvorfor det kan være en utfordring når partene TIMS skal hjelpe befinner seg i en konfliktsituasjon. Utfordringen stikker dypere enn bare det å utvikle nye former for dialog og møtehandtering. For at denne typen styring skal virke, må de som veiledes oppleve at løsningene er deres egne. Der ulike parter er i en konfliktsituasjon, som kanskje til og med er en av hovedårsakene til at de søker hjelp, vil den enes ideer om løsninger kunne være den andres opplevelse av å bli overkjørt, og vice versa. TIMS har en fagkompetanse, som er selve grunnen til at folk oppsøker dem. TIMS er et refleksjonsforum, og det gis råd og tilbakemeldinger («dette er bra», «dere har vært flinke», «bare gi henne trøst», «dette må det gjøres noe med»). Det betyr imidlertid at TIMS på et nivå «beveger seg inn i løsningene». I saker uten konflikter kan man bevege seg inn i løsningene *sammen* med den/de som får bistand, på måter som gjør at bistandsmottaker opplever at han/hun leder veien selv. I en sak med konflikter mellom partene, er imidlertid risikoen stor for at den ene eller andre parten blir igjen. Når enkelte fra TIMS-teamet sier at det er saker de ikke ville tatt

dersom de hadde visst hvor betent det var, handler det ikke om konfliktskyhet. Det er mulig at saker med et visst konfliktnivå ikke hører hjemme i et forum som TIMS.

I intervjuene forteller de involverte i TIMS-teamet at de av og til kan ha formøter med partene når man har fått informasjon om at det er konflikter. Det er noe vi vil betegne som et klokt valg. Det kan imidlertid skje at man ikke vet noe om at det eksisterer en konflikt, før en skole/barnehage plutselig får rivende kritikk fra en forelder under TIMS-møtet. Er det mulig at en form for formøte/forsamtale kan anvendes rutinemessig i saker hvor ulike parter er til stede, som både foreldre og skole/barnehage? Det ville gi TIMS-teamet en mulighet til å drøfte seg imellom, hvorvidt man skal avholde et TIMS-møte, og kanskje til og med si «nei» noen ganger. En løsning kan være å møte kun en av partene ad gangen. Men ved et visst konfliktnivå kan det å ha et møte i seg selv oppleves som «partisk». Dette er noe som med fordel kan drøftes og avklares. Ikke fordi et stort antall saker er konfliktfylte, det synes de ikke å være. Men fordi arbeidsmåten til TIMS har en del forutsetninger som vanskelig lar seg forene med konfliktfylte saker. Det handler også om framtiden til TIMS, om TIMS-teamet oppfattes som partisk, kan det få betydning for det arbeidet de kan gjøre.

10TIMS SOM «INNOVASJONSPROSESS»

10.1 HVA ER NYTT MED TIMS?

Det som har vært vanskeligst er at man prøver å få til endring, en innovasjonsmodell, tenke nytt uten flere ressurser. Det å selge inn endring, hvordan kan vi tenke annerledes om situasjonen vi befinner oss i. Feltet der ute, som skole, de ønsker hjelp, men tenker det må komme i form av flere hender og øyne som kan bistå i den daglige jobben. Det vi har solgt inn, er det å være med å reflektere, se på andre muligheter, sette i kontakt med tjenesteapparatet og så videre. Det har provosert enkelte, at vi ikke skal være de som gjør den faktiske jobben.

I sitatet over omtales TIMS som en innovasjonsmodell. Grunntanken i TIMS har vært at teamet skulle bidra til refleksjon, belyse muligheter, støtte profesjonelle og foreldre i en prosess, bidra til økt mestring gjennom et fleksibelt lavterskeltilbud til alle, uten byråkrati, søknadsprosesser og ventetid, og bidra til å løse problemer lokalt i kommunen i en tidlig fase av problemutviklingen. TIMS er også etablert som en ny tjeneste i kommunen, som en ny organisatorisk enhet og som en ny tilnærming, eller nye tilnærminger, med tanke på tidlig innsats. Det tverrfaglige arbeidet i barnehagene som TIMS-teamet overtok fra tverrfaglige team, skiller seg kanskje ikke så mye fra arbeidet til tverrfaglige team. Det nye i den sammenhengen går først og fremst ut på at ett team med faste deltakere er tilgjengelig til faste tider. Dette igjen setter personalet i barnehagene stor pris på. TIMS har hatt som mål å få til samordning mellom tjenester i kommunene og med dette hindre tendens til oppsplitting eller fragmentering av tilbud og tjenester. Beskrivelser i intervjuene kan imidlertid tyde på at samordningen ikke fungerer helt optimalt i og med at det i kommunen finnes flere tilbud med overlapp i arbeidsoppgaver og mandat.

St. meld. nr. 7 (2008 – 2009) beskriver innovasjon som en vellykket utnyttelse av nye ideer. Det er vanlig å skille mellom gradvise innovasjoner og radikale innovasjoner. Radikale innovasjoner innebærer å skape kvalitativt nye produkter, tjenester, prosesser eller tenkesett, mens gradvise innovasjoner kan forstås som trinnvise forbedringer av praksis eller brudd med vante forestillinger. Gradvise innovasjoner er mer vanlig enn radikale, men det kan være glidende overganger mellom disse to. Innovasjon kan altså handle om både å skape noe helt nytt og å bruke noe kjent i en ny sammenheng. Helse- og omsorgsdepartementet (2015) peker på at flere av utfordringene som offentlig sektor står overfor, krever innovative løsninger, både med tanke på å få bukt med aktuelle problemer og for å løse problemer på mer effektive eller ressursbesparende måter. Samtidig skal det tilbys tjenester av høy kvalitet. Kravene til fleksibilitet i tjenestetilbud vil øke i årene framover, og det vil stilles store krav til tilgjengelighet, ikke minst for å følge opp målene i Samhandlingsreformen (St. meld. nr. 47 2008-2009). Dette igjen krever velfungerende samhandling og et godt samarbeid mellom kommunale tjenester. I og med at nye eller innovative løsninger ofte skapes i samhandling er det viktig å få innsikt i slike samhandlingsprosesser (Sørensen og Torfing 2011 a, b).

TIMS-Fauske representerer ikke noe radikalt nytt. Her har det mer vært snakk om å justere ideer eller tidligere tiltak og å bruke eksisterende modeller eller arbeidsmåter i en ny kontekst. Vår evaluering av TIMS viser imidlertid at mottakere av tilbudet, både foreldre og

profesjonelle, har erfart tilbudet både som *nytt* og *nyttig*. Dette er også kriterier som legges til grunn når det skal vurderes om et tilbud er innovativt eller har innovativ effekt (KS 2015).

10.2 «FASER» I PROSESSEN

Innovasjonsprosesser deles ofte inn i flere faser, for eksempel: idéfasen hvor nye ideer genereres, seleksjonsfase hvor ideer velges ut, og videre, en utviklingsfase, implementeringsfase og anvendelsesfase (spredning av nye praksiser). Ofte inkluderes en erfaringsfase som skal illustrere hvordan læring føres tilbake til prosessen som grunnlag for videre forbedringsarbeid og ny innovasjon. En mer detaljert beskrivelse av faser i innovasjonsprosesser finnes blant annet i Sørensen og Torfing (2011a). Et trekk ved mange innovasjonsprosesser, er at det skjer mye prøving og feiling (se for eksempel Fabritius og Andrews 2017). Dette er tydelig også for faser som TIMS-teamet har vært gjennom. Vi ser blant annet flere eksempler på at «veien har blitt til mens de har gått», og at arbeidsprosessene fortsatt er under utvikling. I beskrivelser av «faser» i TIMS er det flere som poengterer at prosessen har vært strevsom, og da særlig i starten:

Vi hadde en litt tøff start, vi ble pålagt et arbeidsoppdrag, og skulle innføre dette med refleksjon, stoppe opp og tenke. Vi må bli flinkere til det når det gjelder situasjon rundt barn, ikke bare dure på med tiltak. Nå må dere holde igjen, dere får ikke lov å være tiltakskåte ansatte! Man skal stoppe opp, få folk i tale, skape dialog, og så handling. Men ute i feltet er det sjelden det man ønsker. Man ønsker hjelp fordi situasjonen er låst eller skummel.

En av deltakerne i TIMS-teamet omtaler starten som å arbeide i et kontrastområde, mellom hva ledelsen og hva folk i feltet ønsket, og sier at det er nok slik fremdeles i deler av kommunen. Hun fortsetter:

Storparten av de som jobber med barn er tiltaksarbeidere, og er opptatt av å få til løsning der og da. Men vi vandrer fra systemnivå og ut, med en teori om hva som er viktig og hva som nytter. Og så skal vi prøve å møtes i dette fellesrommet. Det skal være en vanskelig øvelse, hvis ikke hadde ikke vi vært nødvendig.

Flere nevner at det kanskje var vanskeligst å selge inn TIMS til skolene. Ett forhold som dras fram som mulig årsak, var at man i begynnelsen ikke hadde skolefaglig rådgiver i teamet. Skulle man ha «tyngde og troverdighet» i forhold til skolens ansatte, måtte man ha «skolefarger»: «Vi må ha med oss et alibi, at vi er kompetente å jobbe med skole som fagfelt».

Som resultat av denne erkjennelsen, fikk teamet inn en skolefaglig rådgiver som skulle være skolens bindeledd inn i teamet: «Og det har vi sett har gjort det mye enklere for oss». Vi blir fortalt at etter hvert som skoler og barnehager fikk gjort seg erfaringer med TIMS, har det skjedd en endring hva angår den umiddelbare skepsisen. Der folk har benyttet seg av TIMS-teamet, der tar de kontakt med TIMS igjen, fordi de følte de fikk hjelp. TIMS-teamet har også arbeidet med å øke kunnskapen om TIMS ved å invitere seg selv til skoler og barnehager for å presentere seg. I begynnelsen var planen å «selge inn» TIMS til avdelingsledere, som skulle formidle dette videre, men det kunne komme mange spørsmål fra personalet, som TIMS-

teamet var bedre rustet til å svare på. Å invitere seg inn til skoler og barnehager er noe som må gjøres jevnlig, fordi det kommer nye ledere og nye ansatte.

10.3 VILKÅR FOR Å LYKKES

For å kunne lykkes i en innovasjonsprosess er det flere forhold som spiller inn. Blant annet er det viktig med støtte fra ledelsen og et godt samarbeid. Autonomi har også betydning, det vil si at det bør finnes et betydelig handlingsrom til å utføre oppgaver og frihet til å fatte beslutninger, uten å bli utsatt for tett overvåkning eller utstrakt kontroll. I tillegg kan en organisasjonskultur eller et internt klima som er åpent for endringer, utgjøre en forskjell.⁷ Nedenfor gis et lite innblikk i hvordan disse aspektene har kommet til uttrykk i forbindelse med TIMS-Fauske.

10.3.1 STØTTE FRA «TOPPEN»

Initiativet til TIMS kom fra «ledelsen», men som en sier i et intervju: «Alt var uklart i begynnelsen. Innsatsteam var forløper til TIMS. Det startet der, men arbeidet eller oppgavene har ikke satt seg helt ennå». En annen trekker også frem ledelsens rolle, men vedkommende presiserer at prosessen med «å selge inn TIMS» ikke var lett:

Det må være forankret i toppledelsen, det er i alle fall sikkert. Det var himla mange runder da vi var det lille teamet i forhold til ledelse for å finne ut av det. Om du ikke har noen som sier, «dette skal vi få til», det kommer mange bølger mot deg, der du mister motivasjon og blir frustrert, dette gidder vi ikke lenger. ... Det var vi virkelig gjennom i starten! Men det er lett å glemme nå når det fungerer. ... Det var mange runder med manglende motivasjon, der det var tungt å jobbe. Ikke minst den skepsisen ute i fagmiljøene, i skoler og barnehager, før var det tverrfaglige team, så skulle plutselig TIMS inn. Man liker ikke så mye endringer: Det er bedre med det forrige, hvorfor gjøre noe nytt ... Det er litt sånn, sånn, redsel for, hva har dere å bidra med som ikke vi har tenkt på allerede? Om det ikke har vært for et politisk vedtak og en ledelse som støttet, da tror jeg det hadde spøkt for TIMS. Han som hadde skole og oppvekst, var veldig tydelig på at dette skal vi gjøre, vi må bare finne ut hvordan. Den enhetslederen var veldig klar på det.

Deltakere i TIMS forteller om mange runder i begynnelsen med manglende motivasjon, hvor det var tungt å arbeide. Den skepsisen som de da opplevde fra fagmiljøer, skoler og barnehager, var også noe som måtte håndteres. Uten politiske vedtak og en ledelse som støttet «hadde det spøkt for TIMS».

10.3.2 HORIZONTAL SAMORDNING OG FORANKRING

Det er mye som tyder på at TIMS-teamet lykkes med samarbeid i alle fall med samarbeidet på tvers av faggrupper internt i teamet. TIMS synes også å fungere bra som et samarbeid mellom flere tjenester i kommunen, men her kommer det frem litt ulike erfaringer og oppfatninger (se kapittel 7). Et vesentlig aspekt ved TIMS-Fauske, som har betydning for at samarbeid skal kunne fungere, er horisontal samordning og forankring. Tjenestene som samarbeider, befinner seg på samme nivå i det kommunale organisasjonshierarkiet, og de har avgitt

⁷ Se Fabritius og Andrews (2017) for en kort gjennomgang av hovedtrekk i forskningslitteratur om innovasjon.

ressurser i samme størrelsesorden. Det er også av betydning at alle har et eiendomsforhold til den «nye tjenesten», og ikke minst ser nytte av «det nye» for egen tjeneste. I forbindelse med TIMS er det særlig én tjeneste som umiddelbart ser mer direkte nytte ved å få redusert arbeidspress, og representanter for denne tjenesten er kanskje av den grunn de som uttalte seg mest positivt om TIMS. Et annet forhold som også kan ha betydning for hvordan samarbeidet fungerer, er at koordinatoren for TIMS har sin stilling utenfor de øvrige tjenestene. Samarbeidet fungerer også godt på tvers av fagbakgrunn. Det er i alle fall ingenting som tyder på at forholdet mellom faggruppene i TIMS-teamet preges av konkurranse, slik man kunne forvente i tråd med rådende profesjons-sosiologiske teorier (se for eksempel Abbott 1988, Andrews og Wærness 2011). Snarere tvert imot. De profesjonelle i TIMS-teamet uttalte seg svært rosende om hverandre og hverandres profesjon eller fagdisiplin. I det praktiske TIMS-arbeidet virker det som om hver enkelt deltaker i teamet bringer inn en type kompetanse som fyller ut helheten, og alle har erfart respekt for sitt bidrag. Hver enkelt fagperson virker også trygg på sin egen fagkompetanse og føler tydeligvis ingen trussel fra andre som potensielt kunne strebe etter å utvide sitt eget fagterritorium ved å ta over oppgaver som hører til andres fagfelt. I tillegg kjenner flere av deltakerne i TIMS-teamet hverandre fra før fra familiesenteret hvor de er ansatt og fra tidligere tverrfaglig samarbeid, noe som også har bidratt til at de har en viss innsikt i hverandres fagkompetanse. Det ser med andre ord ut til at deltakerne i TIMS-teamet i utgangspunktet har kommet rundt barrierer som ofte ligger til hinder for velfungerende tverrfaglig samarbeid (se for eksempel Andrews og Wærness 2011). Likevel er det ikke uproblematisk å få denne typen arbeid til å fungere, som en i TIMS-teamet understreket: «Man må egentlig ha et brennende ønske om å få det til».

«Tidlig innsats» er et mål som skal styre virksomheten i flere tjenester i offentlig sektor. Et sentralt spørsmål er hvordan det er hensiktsmessig å organisere virksomhet som skal ivareta et slikt mål. I tråd med Samhandlingsreformen (St. meld. 47 2008-2009) er det ønskelig at problemer i størst mulig grad løses i kommunene, blant annet for å redusere bruken av spesialisthelsetjenester som for eksempel BUP. I sammenheng med TIMS er det imidlertid ikke bare tidlig innsats som er en utfordring, det er også snakk om kompliserte problemer, såkalte «wicked problems» (Hoffstad 2012), som skal løses. Familier, eller barn og unge sliter ofte med problemer som krever tilnærminger fra flere fagmiljø. Tidligere har flere typer problemer vært løst av stat på vegne av kommuner, det vil si via vertikalt samarbeid i stedet for via samarbeid i kommuner eller horisontalt samarbeid. Dette aspektet blir også understreket i noen av intervjuene som i følgende eksempel:

Om det er riktig forstått, skal det være et tverrfaglig team ved kriser i kommunen eller ved problemer. Dette passer inn i den retningen som fagmiljø skal gå – med økt ansvar til kommuner som blir tydeligere over tid. Samkjøring og koordinering er blitt mer viktig – det at vi arbeider i en retning i lag. Om de [TIMS] får det til - tror jeg på at det kan forebygge henvisninger til oss. Det er jo et unikt tilbud. Kommunen er forpliktet til å legge til rette for Pakkeforløp. Pakkeforløp må ha en koordinator – planlegge flyt – hindre at tilbud blir tilfeldig. Men det store spørsmålet er: Hvordan kan vi løse pakkeforløp og koordinere dette – hvordan kan det holdes tråd i behandlingen. Hvorfor fungerte ikke Individuell plan? Helse-Norge har store problemer med koordinering av tjenester.

Det kan være lite hensiktsmessig at hver tjeneste, sektor eller etat prøver å løse problemer ved å øke aktiviteten og spesialiseringen innenfor egen virksomhet (St. meld. nr. 47 2008-2009). Spørsmålet er hvilke former for organisering som er mulig og som fungerer. For å få til samarbeid på tvers i kommuner kreves ofte både ny kunnskap og nye metoder (Difi 2014, Fimreite m.fl. 2007).

10.3.3 SPILLEROM OG AUTONOMI

Enkelte av deltakerne i TIMS-teamet poengterte at det hadde vært viktig for dem i prosessen å ha klare direktiver for hva de skulle gjøre, dog «nokså vide, men innenfor et område». Likeledes ble det lagt vekt på betydningen av å ha en koordinator, «noen som holder tråden», og klare rutiner for å bygge opp tillit utad, slik «at folk ikke opplever ... hva skjedde med saken, hva skjedde med referatet?».

Underveis har teamet hatt «nesten for lite kontakt med ledelsen», slik noen ser det. Lite overordnet styring har imidlertid gitt teamet et visst spillerom til å utvikle og forbedre tilbudet etter erfaringer som de har gjort seg underveis. De har for eksempel hatt mulighet til å bruke ressurser fleksibelt og kanskje mer effektivt. Mulighet for å utvikle et fleksibelt tilbud kan også handle om at arbeidet i TIMS ikke er regulert av egen lovgiving (selv om hver enkelt deltaker i teamet forholder seg til lovgivning som gjelder for hver enkelt tjeneste som er involvert). TIMS har heller ikke lovpålagte oppgaver som skal løses innenfor en begrenset tidsramme og med begrensede ressurser, personellmessig og tidsmessig:

TIMS har ikke en uniform. Vi arbeider mye friere enn i de øvrige tjenestene. Styringsgruppen og kommunalsjefene sier: vi vil ikke høre at dere ikke gjør jobben på grunn av taushetsplikt mellom tjenestene eller på grunn av mangel på fleksibilitet. ... TIMS er ikke rammeløs, men det er bestemt at TIMS skal arbeide på alle nivå – individ, grupper og system. Vi kan arbeide samtidig på alle plan og mer enn om vi ikke hadde et tverrfaglig team. Vi har mulighet til å bruke mer ressurser – det er viktige grep å ta – alle de små tingene også – det er ikke mulig innenfor barnevern å bruke samme ressurser.

Det faktum at TIMS ikke bare rår over en fast ressurs, men også et fast team som er samlet til fast tid, synes å være en forutsetning for å få til både et godt samarbeid og tidlig innsats. Med fast ukentlig møtetid unngår en for eksempel forsinkelser som følge av at alle aktuelle i teamet må rydde plass til saken innimellom alle andre oppgaver som hører med til hovedstillingen.

Relativt frie tøyler til å utvikle tilbudet, er imidlertid ikke tilstrekkelig for å lykkes. Det kan være befriende å unngå for sterk eller for detaljert kontroll med arbeidet som gjøres. I intervjuene bemerker flere at det må være forståelse «i omgivelsene» for at teamet trenger tid sammen for å drøfte saker eller for å reflektere over egen praksis. Dette muliggjøres ved faste, skjermede dager til teamarbeid, noe som også er viktig med henblikk på TIMS' «indre liv» og muligheten til å dra veksler på hverandre på en god måte. Det å finne gode strukturer, eller å finne frem til «hvordan gjøre ting» slik at man «får brukt tiden godt», er et annet forhold som pekes på som viktig.

10.4 RESSURSKREVENDE INNOVASJON

Fauske kommune har ikke bevilget ekstra midler til sitt TIMS-arbeid. Personellmessige ressurser er allokert internt og kanalisert inn til TIMS-teamet som et samarbeid mellom familiesenteret, barnevern, PPT og skole. I rapporteringen fra TIMS-arbeidet peker koordinatoren på at teamet prioriterer funksjonen som ambulant, lavterskelteam, noe som tilsier at de er tilgjengelig for tiltaksarbeid. Dette krever fleksibilitet, noe som igjen innebærer at anmodninger utenfra går foran arbeid internt i teamet, inkludert utviklingsarbeid (Holmstrøm 2017). Koordinatoren peker på at tilbudet til 10 barnehager⁸ er særdeles ressurskrevende. Tabell 3 nedenfor viser hennes beregninger av hvor mange timer som går med til faste møter i barnehagene fra to til fire ganger per år i hver.

Tabell 3 Ressurser som går med til 2-4 faste møter i barnehagene. Kilde: Holmstrøm (2017).

Antall treff per barnehage	Totalt antall møter i barnehagene	Tidsbruk per gang ⁹	Totalt antall timer	Total ressursbruk i timer (6 deltakere)
2	10	3 t	60 t	360 t
3	30	3 t	90 t	540 t
4	40	3 t	120 t	720 t

I intervjuer med deltakere i TIMS-teamet utdypes ressursbruken blant annet på følgende måte:

Nå er vi et tverrfaglig team – da er det ikke nok bare med tirsdager. Vi skal ha tre-fire møter i hver barnehage i året. Det er mye. ... Det har blitt mer arbeid – TIMS har fått mer og mer å gjøre. Folk er blitt obs så de bruker oss mer, men samtidig er det noen som bruker oss lite. Det har blitt mange saker. Det er ikke lenger 0-12. Vi har flere ungdomssaker. Vi hadde ledig tid så vi tok det – og så har vi hatt det. Men så har det kanskje stoppet opp litt. På siste møte var det en som spurte: «Har vi ikke mer?» ... Fremover spørres det om vi blir overflødig. Alle skal inn i Familiens hus i løpet av ett år eller så. Organiseringen er uklar – det er uklart hvordan TIMS skal organiseres da. Når alle samles kan det dannes andre konstellasjoner. Det er ikke skrevet i stein hvordan det skal bli.

Også i intervjuer med ledere for de involverte tjenestene bemerkes det at tilbudet er ressurskrevende og kanskje mer ressurskrevende enn det var mulig å forutse fra starten av. På spørsmål om hva som kan være problematisk med TIMS, svarer en av lederne:

Økt ressursbruk. Vi trenger gode tiltaksarbeidere og vi trenger familieveileder, men samtidig ønsker vi lavterskeltilbud ... Jeg er redd for at de sliter seg ut – det er for mye bruk for dem. Men det er bra at de blir brukt, at de har mye å gjøre. Tidligere drev vi å lette etter noe å bruke dem til – men det har snudd fullstendig.

En annen uttalelse peker i samme retning:

⁸ Kosmo regnes sammen med Valnesfjord barnehage, mens Lyngveien og Tinkeliheia regnes som én enhet (Holmstrøm 2017)

⁹ Inkludert kjøring til og fra og forberedelser.

Jeg ser at kommunen har god nytte av TIMS, og det er viktig at de har sine stillinger andre steder. ... Men [navn] blir for mye brukt. Det samme blir [navn]. Det spises for mye av tiden til dem som foretrekkes. Vi har hatt en runde i lederteam og diskutert disse stillingene. Noen bruker 40 prosent av sin stilling. [Navn] har stappfull timeliste. I utgangspunktet var det kun tirsdager de skulle jobbe.

Andre tar opp utfordringer rundt ressursbruk i kommunen, hvor det antydes at det kan være mye å tjene på bedre utnytting av ressurser samlet sett. Mye nytt over en kort tidsperiode har hindret en grundig gjennomgang av kommunens tjenester:

Vi må ha litt drahjelp – støtte til å utnytte ressurser. Vi må ikke slå hverandre i hjel. Vi må trå varsomt. Kommunen har over tid manglet tid. Det har vært mye nytt, nye skoler, ny organisering, mye driftsendringer, omorganisering – uten at vi har fått tid til å tenke på innhold i tjenester og i team. [Navn på skole] var endelig ferdig og nå begynner [navn på skole].

11 OPPSUMMERING OG DISKUSJON AV HOVEDFUNN

11.1 TIMS: ORGANISERING, MANDAT OG HANDLINGSROM

TIMS er Fauske kommunes samhandlingsmodell for tidlig innsats og er en videreutvikling av en nasjonal satsning. Intensjonen med TIMS er å forebygge problemer i barne- og ungdomsårene og å sette inn tiltak på et tidlig tidspunkt der problemer allerede har oppstått. I Fauske gjelder modellen for alle barn uavhengig av barnets alder og uavhengig av type utfordring. Den skal bidra til mer helhetlig hjelp og støtte til barn og foreldre så vel som til ansatte i Oppvekstområdet.

I Fauskes satsning på TIMS er det etablert et tverrfaglig team på seks personer. Hver person i teamet har sin hovedstilling i tjenester som er involvert i tilbudet, det vil si barnevern, PP-tjeneste, familiesenter og skole. I tillegg er kommunens foreldrestøttekoordinator både koordinator for satsningen og aktiv deltaker i teamet. TIMS rår over en samlet stillingsressurs på 160 prosent. Fire personer har 30 prosent stilling knyttet til TIMS, mens to personer har 20 prosent hver. Kommunen har ikke bevilget friske midler til satsningen. De involverte tjenestene har allokert egne ressurser.

Kjernevirksomheten til TIMS handler om å støtte personell i barnehager ved å lytte til og diskutere ting de undrer seg over, og/eller hjelpe til med å løse kompliserte problemer; bistå skoler ved problemer, for eksempel ved mobbing eller atferdsproblemer; hjelpe barn og elever som har problemer enten på skolen, i barnehagen eller hjemme; og veilede og støtte foreldre ved identifiserte problemer eller bare ved bekymringer. TIMS-teamet fungerer som veiledere først og fremst for ansatte i barnehage og skoler, men også for profesjonelle i andre kommunale tjenester som helsestasjon og skolehelsetjeneste. Teamet bidrar også med observasjoner i skoler og barnehager om pedagoger er bekymret for atferden til enkelte barn eller elever, eller trenger hjelp til å vurdere tiltak for å få til endring. En betydelig del av teamets ressurser går imidlertid med til faste møter i barnehagene i kommunen (tre til fire årlige møter i hver barnehage). Barnehagene definerer selv innhold og hvilke saker som tas opp. Personalet kan ønske å diskutere generelle problemstillinger og/eller konkrete bekymringsaker, som eventuelt drøftes anonymt. TIMS skal i første rekke gi hjelp til selvhjelp, og ideelt sett gjøre seg selv «overflødig», teamet skal ikke fungere som «en krykke».

Hele teamet møtes fast en hel dag hver uke. Fire av teamets deltakere har i tillegg en halv dag ukentlig til de faste møtene i barnehagene. Teamet kan dermed mobilisere raskt og smidig om noen trenger bistand eller hjelp til vurdering i en sak. Teamet har også bidratt med observasjoner og samtaler i hjemmet på kveldstid i situasjoner hvor det har vært nødvendig. Flere i teamet har betydelig grad av fleksibilitet i sin stilling slik at de i perioder kan legge inn mer enn 30 prosent ukentlig til TIMS-arbeid. Behov for bistand meldes vanligvis til koordinator enten per telefon eller e-post.

Etter at TIMS ble etablert, kan det se ut til at det har vært lite overordnet styring med virksomheten. Dette har gitt teamet spillerom til å utvikle og forbedre tilbudet etter erfaringer som de har gjort seg underveis. Til en viss grad har «veien blitt til mens de har gått». Spillerommet har gitt teamet mulighet til å bruke ressurser fleksibelt og kanskje også mer

effektivt for eksempel ved å splitte teamet i mindre grupper alt etter hvilke saker de har vært involvert i. Muligheten for å utvikle et fleksibelt tilbud kan også handle om at arbeidet i TIMS ikke er regulert av egen lovgiving (selv om hver enkelt deltaker i teamet forholder seg til lovgiving som gjelder for hver enkelt tjeneste som er involvert). TIMS har heller ikke lovpålagte oppgaver som skal løses innenfor en begrenset tidsramme og med begrensede ressurser, personellmessig og tidsmessig. I møter med foreldre har TIMS også hatt mulighet til å utvide tilbudet fra kun å ha ett møte, til å ha oppfølgingsmøter.

Lite overordnet styring kan være befriende i den forstand at en unngår for sterk eller for detaljert kontroll med arbeidet som gjøres. Relativt frie tøyler kan gi mulighet til å utvikle tilbudet blant annet basert på faglig skjønn, men dette er likevel ikke garanti for å lykkes.

11.2 RETT TJENESTE TIL RETT TID?

Ut fra erfaringer foreldre, skoler og barnehager formidler, er det liten tvil om at TIMS-teamet gjør et arbeid som hjelper dem som trenger hjelp. Foreldre, som har deltatt i studien, rapporterer at teamet mobiliserte raskt, de fikk råd og veiledning for eksempel i saker med barn med konstante raseriutbrudd, alvorlige søvnproblemer, eller problemer på skolen. I møtene fikk de spørsmål som fikk dem til å tenke selv, og til å finne løsninger på egne problemer. Foreldres fortellinger tyder også på at de har blitt hjulpet ut av spor som de hadde kjørt seg fast i, og på møtene opplevde de å bli både hørt og sett. De satte dessuten pris på at utfordringer ble belyst fra ulike perspektiv, at ord følges opp med handling og at fleksibiliteten var stor blant annet med mulighet for besøk i hjemmet. «Hjemmelekser» for hvert møte har vært nyttige i den forstand at det gir muligheter for gradvis å arbeide seg gjennom større problemkompleks, med påfølgende evalueringer og eventuelle justeringer. Da denne studien ble gjennomført, var problemer som foreldre har tatt opp i TIMS, enten løst, eller i prosessen med å bedres. Bedringer hadde forplantet seg inn i andre deler av livet, som for eksempel relasjonen mellom foreldrene. Et par foreldre ønsket seg imidlertid mer oppfølging.

På TIMS-møter med skoler og barnehager drøftes både generell tematikk og konkrete saker. Når konkrete saker tas opp, skjer dette enten med foreldrenes samtykke, og/eller med dem til stede, eller drøftes anonymt. Er personalet i skoler og barnehager usikker på om barnet for eksempel utsettes for omsorgssvikt eller erfarer vold hjemme, kan de ha behov for å rådføre seg med TIMS-teamet først. I saker hvor de er usikre på om barnevernet må kontaktes, kan det også være betryggende å konsultere TIMS-teamet før de kaller foreldre inn til en samtale. Det kan også være saker der foreldrene ikke ønsker bistand. Saker som drøftes anonymt krever imidlertid nøye gjennomtenking av hvilke opplysninger som bringes inn i samtalen i og med at kommunen er liten slik at det er mulig «å skjønne hvem man snakker om». Noen ganger trenger personalet for eksempel i barnehagen bare å få bekreftelse på at det er greit det de allerede gjør. Å kontakte barnevernet er belastende for både foreldre og profesjonelle, og i saker hvor man er usikre, kan det å kunne rådføre seg med TIMS-teamet gjøre terskelen for handling lavere. Om de er usikre på hva de skal gjøre, så «går tiden». I intervjuene forteller flere at drøftinger med TIMS-teamet gjør at de raskere får de riktige tiltakene på banen, der det måtte behøves. Dermed kan problemer «stoppes» eller løses før de får utviklet seg. Muligheten for å kunne ringe til noen med kompetanse, «å få flere øyne inn» og «å slippe å sitte alene og gruble» er noe av det som framheves som verdifullt ved TIMS. Et dilemma i forbindelse med observasjoner i barnehager, for eksempel, er imidlertid at «alle stiller i

finstasen» både konkret og metaforisk, når TIMS-teamet kommer på besøk. Dermed får ikke deltakerne i teamet sett det samme som ansatte i barnehagen gjør.

Med den typen arbeid som beskrives over, bidrar TIMS til tidlig innsats. De faste møtene i barnehager hvor personalet kan ta opp temaer eller saker som de har behov for å diskutere, kan bidra til heving av deres kompetanse, og ved muligheten til å diskutere saker anonymt, kan personalet i barnehagen få satt i gang tiltak tidlig etter å ha fått hjelp til både fortolkning og håndtering av situasjonen. Om de ikke får det, går tiden, og et barn kan bli lidende. Det som foreldre og ansatte i skoler og barnehager kan lære i TIMS-møter, enten det er generell informasjon eller veiledning i en konkret sak, er noe de kan ta med seg videre og kan bruke i andre saker senere.

Nyhus og Avdem (2016) peker på at mange ansatte i skoler har for lite kunnskap om risikoutsatte elever, for eksempel elever som har opplevd omsorgssvikt eller har relasjonsvansker, og hvilke følger dette kan ha. Forfatterne understreker derfor behovet for samarbeid på tvers av sektorer og med foreldre for å kunne bistå disse barna. Nyhus og Avdem ser tilgang til ekstern veiledning for skolene som viktig, sammen med muligheten for å kunne be om hjelp eller råd uten at det blir «en sak» av det. De peker også på at kompetanse må bygges opp blant ansatte i skolen, slik at problematisk atferd kan identifiseres før dette utvikler seg til et uheldig mønster.

I Fauske er TIMS et svar på mye av det Nyhus og Avdem (2016) har identifisert som et behov. Flere faggrupper og instanser inngår i tjenesten, det legges vekt på lagspill med foreldrene, og arbeidet til TIMS-teamet bidrar med kompetanseoppbygging blant ansatte for at de skal kunne se tegn på at noe må gjøres. TIMS-teamet kan også gi bistand uten at «det blir en sak av det». Når det gjelder praksis basert på TIMS-modellen i dag, er det først og fremst i barnehagene at det legges vekt på kompetanseoppbygging blant de ansatte. Noen av våre informanter har imidlertid lansert tanken om å etablere faste møter med lærere på de laveste trinnene i barneskolen, på likelinje med det tverrfaglige tilbudet i barnehagene.

11.3 SAMARBEID OG SAMORDNING

TIMS-teamet i Fauske har tydeligvis lyktes med samarbeid på tvers av faggrupper. Et velfungerende samarbeid er imidlertid ingen selvfølge. Et tverrfaglig team kan operere i et spenningsfelt hvor ulike interesser kan støte mot hverandre, og hvor konflikter ofte oppstår. Den typen konflikter som det er snakk om i forskningslitteraturen (se for eksempel Andrews og Wærness 2011), synes å være fraværende i TIMS-teamet. Deltakerne i teamet oppfatter ikke hverandre som konkurrenter, de erfarer ingen trussel fra andre faggrupper som potensielt kunne strebe etter å utvide sitt eget fagterritorium ved å ta over oppgaver som hører til andres fagfelt. Deltakerne i TIMS-teamet uttalte seg svært rosende om hverandre og hverandres profesjon eller fagdisiplin. Hver enkelt fagperson virket dessuten trygg på sin egen fagkompetanse og på sin egen faglige identitet. I det praktiske TIMS-arbeidet virker det som om hver enkelt i teamet bringer inn en type kompetanse som fyller ut helheten, og alle har erfart respekt for sitt bidrag og for seg selv som person. Deltakerne i teamet forteller både om stor grad av enighet og at det er høyt under taket for diskusjoner. Beskrivelser av samarbeidet tyder på at det bærer preg av likeverdighet og av felles forståelser og forståelsesrammer. Videre uttrykker deltakerne i TIMS-teamet forståelse for hverandres arbeidsoppgaver og

arbeidssituasjon, og de erfarer seg som «et team i ordets rette forstand», noe som kan være viktig for å trives, for å utvikle gode relasjoner og for å kunne kultivere trygghet, åpenhet, ærlighet og ydmykhet. Et annet forhold som kan ha betydning for samarbeidet i TIMS, er at flere av deltakerne i teamet kjente hverandre før de ble involvert i TIMS, blant annet fra familiesenteret hvor de er ansatt, og fra tidligere tverrfaglig samarbeid. Dette har bidratt til at de har en viss innsikt i hverandres fagkompetanse og arbeidsfelt. Mulighet for at TIMS-teamet kan samles på et konkret sted på konkrete dager gir også en arena hvor de blir kjent med hverandres kompetanse og tjenester. Ved at deltakerne i TIMS-teamet har sin hovedstilling i en annen tjeneste, har de også tilgang på eget fagmiljø og faglig utvikling via andre kanaler enn det tverrfaglige teamet. En trygg identitet som fagperson, og kjennskap til hverandres kompetanse og tjenester, er noe som legger et grunnlag for å anerkjenne forskjeller i et team som en ressurs. Manglende innsikt i og kunnskap om hverandres profesjoner er en av de viktigste hindringene for utviklingen av et godt samarbeid (San Martin-Rodriguez *et al.* 2005).

Det ser altså ut til at TIMS-teamet har funnet nøkkelen til suksessfullt tverrfaglig samarbeid og har omgått barrierer som ofte ligger til hinder for at slikt samarbeid blir velfungerende. TIMS som et samarbeid mellom flere tjenester i kommunen, kan derimot tjene på litt bedre samordning, selv om også dette samarbeidet i hovedsak ser ut til å fungere bra. Et aspekt som har stor betydning for at samarbeid mellom tjenester og sektorer skal kunne fungere, er at virksomheten er forankret horisontalt, som TIMS er. Tjenestene som samarbeider om TIMS, befinner seg på samme nivå i det kommunale organisasjonshierarkiet, og de har avgitt ressurser i samme størrelsesorden. Det er også av betydning at alle har et eiendomsforhold til tjenesten som det samarbeides om, og ikke minst ser nytte av samarbeidet for egen tjeneste. I forbindelse med TIMS er det særlig én tjeneste som umiddelbart ser mer direkte nytte ved å få redusert arbeidspress, og representanter for denne tjenesten er kanskje av den grunn de som uttalte seg mest positivt om TIMS. Et annet forhold som også kan ha betydning for at samarbeidet fungerer godt, kan være at koordinatoren har sin stilling utenfor de øvrige tjenestene.

Sosial og faglig trygghet i teamet kommer ikke bare fram i samtaler med deltakere i TIMS-teamet, men også i andres omtaler av teamet. Som nevnt over, må flere betingelser være på plass for at et samarbeid skal fungere. Aktørene må blant annet ønske å samarbeide og de må ha tillit til og gjensidig respekt for hverandre. Nødvendige rammebetingelser må imidlertid også «skapes» i organisasjonen. Tilstrekkelige ressurser, tilstrekkelig tid, møteplasser, rom for dialog og for å handle ut i fra eget faglige perspektiv og skjønn må ligge til rette. Beslutningstakere og ledere på forskjellige nivå må derfor forstå hva som skal til for å fremme samarbeid og må kunne forvalte personalressurser på en god måte. TIMS-teamet er ikke et instrumentelt organ som bare arbeider utadrettet. Teamet trenger tid til å tenke og reflektere, og utvikle felles forståelser for det arbeidet som gjøres. I intervjuene bemerker flere at det må være forståelse «i omgivelsene» for at teamet trenger tid sammen for å drøfte saker eller for å reflektere over egen praksis.

Nyhus og Avdem (2016) understreker betydningen av at man i samarbeid med andre instanser har forståelse for hverandres yrkesgrupper, måter å arbeide på, og lover og regler som andre må forholde seg til. Forfatterne peker også på at tverrfaglig samarbeidskompetanse kan utvikles over tid og gi tilgang til felles språk omkring felles utfordringer. Vi vil tro at det arbeidet

TIMS-teamet gjør, kan være et skritt i denne retningen. Skolefaglig kompetanse i TIMS er særlig viktig for å ha denne forståelsen på plass.

11.4 UTFORDRINGER

11.4.1 UAVKLARTE TILBUD OG UKLAR ANSVARSFORDELING

Det er et nasjonalpolitisk mål å få til bedre samhandling og økt samordning av tjenester i kommunene (jfr. St. meld. nr. 47 2008-2009). Dette målet har blant annet sammenheng med tendensen til fragmentering av tjenester som hadde pågått over lengre tid. Målrettet samhandling har også vært intensjonen med TIMS, for med dette å kunne forebygge problemer i barne- og ungdomsårene og å sette inn tiltak på et tidlig tidspunkt der problemer allerede har oppstått (Fauske kommune 2014). Tidlig innsats er imidlertid en generell målsetting som gjelder for flere tjenester som er involvert i TIMS. Kommunen har dessuten flere tilbud som delvis overlapper tilbud via TIMS, ifølge informasjon som kommer frem i studien. I intervjuene er det flere som etterlyser en klarere rød tråd i kommunale tilbud som har som mål å hjelpe barn og unge som har problemer. Det pekes også på at de forskjellige instansene ikke er godt nok samkjørt seg imellom, internt. Som eksempler nevnes at forskjellige hjelpetjenester kan ha møte om ett og samme barn uten at de vet om hverandre. Alle tjenestene forventes å avgi ressurser til flere tilbud, TIMS inkludert, noe som for noen tjenester er mer utfordrende enn for andre på grunn av ulik personellkapasitet og ulikt arbeidspress.

TIMS markedsfører seg som et lavterskeltilbud. Dette er viktig med tanke på å redusere barrierer for dem som har behov for å ta kontakt basert på bekymringer eller problemer som har oppstått. TIMS er imidlertid ikke det «laveste nivået» for problemløsning, det utgjøres av tjenester som helsestasjon og familieveileder, og skoler og barnehager hvor problemer eller «undringen» har sitt utspring. I intervjuene uttrykte noen skole- og barnehagerepresentanter usikkerhet knyttet til hvorvidt de alltid skal kontakte TIMS først, eller om de kan ta direkte kontakt med andre instanser, og når de skal gjøre hva. Forventningsavklaringer overfor foreldre kan også være nyttig, om hva TIMS er og ikke er, og skal gjøre eller ikke skal gjøre. Foreldrene kan ha tatt opp saker med TIMS-teamet som kan være toppen av et isberg, som ikke er umiddelbart synlig. Vi blir fortalt at foreldre lett kan miste «piffen» når TIMS går ut av en sak, og det å holde koken videre kan være vanskelig. Det har også oppstått usikkerhet omkring hvem som sjekker hva som skjer videre i saker, og om barnehagen eller skolen gjør det som skal gjøres videre. I saker der for eksempel mor har vært utsatt for vold, kan barnet slite med problemer lenge etterpå. Da er det ingen ny barnevernssak å melde, men barnet trenger oppfølging. Hvem sjekker at saken følges opp?

Denne studie tyder på at TIMS-teamet har gjort, og gjør, et betydelig arbeid knyttet til det å informere om seg selv. Det er et viktig arbeid. Det er imidlertid mulig at en visuell framstilling og oversikt over hvem man skal kontakte når, kunne vært nyttig. Brosyrer, informasjon på veggtafler og en nettside kunne vært hensiktsmessig. Av ressursmessige grunner, er det etter vår oppfatning viktig å unngå at problemer henvendes til et tverrfaglig team uten at det er behov for tverrfaglig løsning av problemene. Ett tverrfaglig team i kommunen bør derfor ikke være den instansen som kontaktes først, det vil si at et slikt team bør utgjøre «andrelinjen», ikke førstelinjen i det kommunale «hierarkiet». I begynnelsen tok TIMS-teamet mange saker på grunn av at etterspørselen var liten før de var skikkelig etablert og hadde fått spredt

budskapet om at de fantes. Når etterspørselen øker kan det bli nødvendig å prioritere. Et team på seks personer står i fare for å bli overbelastet. Spørsmålet da er hvem som skal stå for prioriteringen eller definere mandatet om det bør omdefineres.

11.4.2 KONFLIKTFYLTE SAKER

Veien inn i TIMS generelt er ment å gå via blant annet barnehager og skoler. I enkelte saker har det imidlertid vært forhold som gjør at foreldre ikke ønsker å gå via skole eller barnehage. Noen har for eksempel opplevd at skolen eller barnehagen er problemet, og det har også vært saker hvor skolen ikke har fulgt opp det partene har blitt enige om på TIMS-møtene. De fleste av foreldrene som har deltatt i studien, sier at de og skolen eller barnehagen har hatt lik problemforståelse, og at de har opplevd skole eller barnehage som gode støttespillere. Ut fra samtaler med skole- og barnehagerepresentantene, får vi også et inntrykk av stor grad av sammenfallende problemforståelser mellom dem og foreldrene. På et TIMS-møte hvor ulike bistandssøkere er representert, vil imidlertid TIMS-teamet kunne stå overfor personer med ulike forståelser enten av hva utfordringene består av eller av hvordan utfordringene kan løses. Det kan også skje at personer kan være uenige om hvorvidt det fins et problem i utgangspunktet. Da kan dette i seg selv være en utfordring.

Det finnes også saker der det har vist seg å være en konfliktsituasjon mellom foreldre og skole eller barnehage. Ofte kommer ikke dette fram før på TIMS-møtet, og TIMS-teamet kan oppleve dette som å komme i en «gisselsituasjon». Ikke overraskende er det i en sak med konflikt mellom foreldre og skole at en skolerepresentant sier at vedkommende aldri kommer til å bruke TIMS igjen, fordi vedkommende opplevde seg «dolket i ryggen». I forbindelse med denne saken ble det nevnt flere mulige grunner for en slik opplevelse. Den ene grunnen som dras fram, er at denne saken ikke burde ha vært en TIMS-sak i utgangspunktet. Når TIMS ble valgt, var det fordi foreldrene ikke ville ha noe møte med de instansene skolen egentlig mente var riktig sted for saken. Dermed kom saken skjævt ut i utgangspunktet. Det ble også påpekt at skolen må forholde seg til sitt lovgrunnlag og sine «formalia», og er en verden som kan være vanskelig å navigere i, dersom man ikke «er midt oppi det».

Fleire bemerker at deltakerne i TIMS-teamet er joviale, og dette understrekes som noe positivt. I intervjuene kommer det imidlertid også fram at jovialiteten kan ha en bakside, at dette kan være et tveegget sverd. Det kan være en vanskelig balansegang mellom å være positiv og støttende, og å være tydelig i saker der det synes opplagt at noe er «riv ruskende galt», blir vi fortalt. TIMS er et frivillig tilbud, og det å ha «goodwill» fra personer som bistås, er viktig for å kunne få til ønskete endringer. «Goodwill» er også viktig for at folk skal ønske å kontakte TIMS igjen. TIMS skal ikke være «riset bak speilet», da mister TIMS sin funksjon. Samtidig forteller enkelte at det kan bli barnehagens eller skolens oppgave å være «the bad cop», det kan tilfalle dem å måtte være tydelig eller strenge. Det er mulig det er en potensiell problemstilling som ligger innebygget i denne typen hjelpetiltak, noe som bare må håndteres og navigeres ut fra skjønn i de ulike situasjonene. Det er viktig at TIMS-teamet ikke blir noe politi, og jovialiteten bør absolutt videreføres. Samtidig er det viktig at personer som arbeider på den måten TIMS-teamet gjør, er klar over at dette er en utfordring som kan oppstå, ikke fordi man har gjort noe galt, men fordi det er en bakside av en medalje. Det kan også handle om forventningsavklaringer.

I kapitlet om dialog som styringsinstrument, konkluderer vi med å si at i saker med en viss grad av konflikt, kan det faktisk være hensiktsmessig at TIMS sier nei. Det handler om den arbeidsformen TIMS-modellen har antatt, og skal ha. Det er imidlertid ikke alltid TIMS-teamet er klar over at saken som skal drøftes, knytter seg inn i en større konfliktsituasjon, før enkelte på et møte kommer med rivende kritikk av noen. I kapitlet om dialog spør vi om en form for formøte eller forsamtale kunne ha blitt anvendt rutinemessig i saker hvor det er flere parter til stede. Dette kan enten være et fysisk møte eller en telefonsamtale med deltakerne i forkant av et TIMS-møte. En slik tilnærming kan gi deltakerne i TIMS-teamet en mulighet til å sondere landskapet før de trår inn i det, og kanskje av og til si «nei» til å ta saken. Ved å ha TIMS-møter med kun en part der det er konflikt, kan man unngå ubehagelige og skadelige situasjoner under møtet. Samtidig, ved et visst konfliktnivå kan det å ha et møte i seg selv oppleves som «partisk» og ha ringvirkninger i ettertid. Saker med konflikter dominerer ikke i datamaterialet vårt, men når det skjer, kan det være ubehagelig og skape problemer for både TIMS-teamet og de som ønsker bistand. Derfor er dette noe som burde drøftes nærmere med tanke på hvilken betydning det kan ha for praksisen videre. TIMS-teamet er ikke et konfliktråd, og skal heller ikke være det, men avklaringer og silinger av saker i forkant kan være hensiktsmessig.

11.4.3 RESSURSFORBRUK

Helt fra starten av har TIMS-teamet arbeidet i det som beskrives som et kontrastområde, det vil si kontrast mellom hva ledelsen ønsker og hva folk i feltet ønsker. TIMS-teamet søker å få til endring ved allokering av ressurser, det vil si uten tilførsel av ekstra ressurser. TIMS skal være et refleksjonsforum, gi hjelp til selvhjelp og bistå når saker må tas videre til andre instanser. Forventingene i feltet har imidlertid vært å få hjelp i form av «flere hender og øyne», konkrete løsninger og utforming av tiltak. I samtaler vi har hatt med skoler og barnehager, ser vi fremdeles noe av denne forventningen. Barnehager og skolers uttrykte behov er forståelig. Det kan være vanskelig for dem å vite konkret hva de skal gjøre i enkelte saker. Behov som overgår det teamet etter intensjonen skal bidra med innenfor begrensede ressurser, er trolig en utfordring som ligger innebygget i en type hjelpetiltak som TIMS. Informasjon og forventningsavklaringer er noe som må ses på som en del av det å være TIMS, men på samme måte som det å male en vegg handler om mer enn å male veggen, må det gjøres et forarbeid, det må skrapes, pusses og vaskes. Det som er viktig i denne sammenhengen, er at ledere på forskjellig nivå i kommunen har forståelse for at informasjonsarbeid også er en del av TIMS, en del av arbeidet som krever tid og ressurser som må kalkuleres inn.

Et usynlig arbeid gjøres også i form av at folk tar direkte kontakt med personer i TIMS-teamet, vanligvis koordinatoren. Saker kan løses der og da, enten over telefon eller etter et raskt, uformelt møte, eller ved at personer dirigeres videre i systemet. Det er ikke alle henvendelser som blir en TIMS-sak, men disse henvendelsene utgjør likevel et viktig arbeid, som krever tid. I praksis fungerer dette som et lavterskeltilbud i lavterskeltilbudet. Det er viktig at dette arbeidet blir synliggjort og kalkuleres inn i ressursforbruket, om dette er en del av virksomheten som ønskes videreført.

11.5 AVSLUTTENDE KOMMENTARER

I denne studien har vi fulgt arbeidet i og erfaringer med TIMS over ett helt år, og over en periode hvor det har skjedd flere endringer. Noen erfaringer og oppfatninger som kom frem tidlig i studien, kan derfor være mindre relevant i dag. I læringsøyemed er det imidlertid viktig

å få fram prosesser som skjer underveis. Derfor har vi i rapporten lagt vekt på å få med erfaringer fra alle faser av studien.

TIMS-teamet har tydeligvis funnet en arbeidsform som fungerer godt for de personene TIMS er ment å bistå, og det er grunn til å fortsette dette arbeidet. Nettopp derfor har vi tatt opp noen av utfordringene TIMS står overfor, slik at de kan adresseres i videreføringen av modellen. TIMS har vært gjennom en prøveperiode hvor arbeidsmåter har vært forsøkt ut og justert etter erfaringer som teamet har gjort seg både med tanke på faglige tilnærminger og ressursbruk. En klarere definisjon og avgrensning av arbeidsoppgaver er imidlertid nødvendig på grunn av at bruken av tilbudet har økt og tilbudet derfor kan stå i fare for å sprengte ressursrammen. I en slik avgrensingsprosess kan det vurderes om TIMS burde tilby møter på de laveste trinnene i barneskolen tilsvarende tverrfaglige møter i barnehagene som et tillegg til eller i stedet for andre oppgaver. En annen type avklaring som synes å være påkrevd ifølge informasjon som kommer frem i studien, er TIMS-tilbudets mulige overlapp med andre tilbud fra tjenester i Fauske kommune. En slik avklaring er viktig ikke bare med tanke på ressursbruk, men også for å hindre pulverisering av ansvar. TIMS-arbeid reguleres ikke av et lovverk, det vil si at teamet har ikke et lovfestet ansvar for å følge opp saker. Dermed kan det bli uklart hvem som har ansvar for å følge opp saker som TIMS-teamet har vært involvert i. Her er det viktig å hindre at noe glipper slik at barn som har problemer, ikke får nødvendig hjelp. Det er også viktig for dem som har behov for bistand, at de vet hvilken instans i kommunen de skal henvende seg til med hvilke typer saker. Informasjon om dette burde være en oppgave for Fauske kommune å formidle.

TIMS innebærer arbeid både på systemnivå og på individnivå. Kompetanseutvikling blant ansatte i blant annet barnehager kan sees på som innsats på systemnivå. En betydelig del av arbeidet som kan defineres som systemrettet, dreier seg imidlertid om arbeid med enkeltindivider i form av at konteksten og omgivelsene rundt barnet eller ungdommen som har problemer, trekkes inn i vurderingen. Systemrettet forebyggende arbeid som for eksempel arbeid med stedet og boområder for å forbedre oppvekstmiljø, er mindre fremtredende i TIMS. Slikt arbeid ville ha krevd mer ressurser enn det teamet har til rådighet per i dag. Om TIMS-arbeidet som prioriteres i dag, kommer inn tidlig nok i et problemforløp og om effekten av arbeidet varer ved, det vil si om rett tjeneste settes inn i rett tid, må studeres over et lengre tidsperspektiv enn det vi har hatt anledning til i denne studien.

Det er flere strukturelle forhold som har hatt betydning for at TIMS-Fauske fungerer så godt som modellen gjør. Blant de viktigste er at TIMS rår over en fast ressurs og har et fast team som samles til fast tid. Dette igjen har betydning både for å lykkes med tverrfaglig samarbeid og med tidlig innsats. Med fast ukentlig møtetid unngår en for eksempel forsinkelser som følge av at alle aktuelle i teamet må rydde plass til saken innimellom alle andre oppgaver som hører med til hovedstillingen. Arenaer for dialog og refleksjon, og tilstrekkelig tid og ressurser til dette er også betydningsfullt. Dialogen har ikke bare vært viktig for oppbygningen av TIMS som en velfungerende enhet, den er også nødvendig for at den skal videreføres. Travle arbeidsdager og begrenset samvær med andre i teamet kan hemme tverrfaglig samarbeid. Det er imidlertid også viktig at tilbudet bygges opp etter en modell som kan fungere uavhengig av de personene som er der per i dag, og som er svært dedikert i det arbeidet de gjør.

REFERANSER

Abbott, A. (1988): *The system of professions: An essay on the division of expert labor*. Chicago: University of Chicago Press.

Andrews, T. (2002): *Tvetydige ideologier og motstridende krav. En studie av endringer i den norske helsestasjonsvirksomheten*. Doktorgradsavhandling. Sosiologisk institutt. Bergen: Universitetet i Bergen.

Andrew, T. og Wærness, K. (2011): Deprofessionalization of a female occupation. Challenges for the Sociology of Professions. *Current Sociology* Vol. 59 (1): 42-58.

Baklien, B. (2004): Følgeforskning. *Sosiologi i dag* 34 (4).

Baklien, B. og Skatvedt, A. (2013): Forventning og forvirring - følgeforskningens rotete roller. I: Halvorsen, Anne m.fl. (red).: *Evaluering: tradisjoner, praksis, mangfold*. Bergen: Fagbokforlaget

Difi (2014): Mot alle odds? Veier til samordning i norsk forvaltning. Difi-rapport 2014:07. Oslo: direktoratet for forvaltning og IKT.

Dreyfus, H.L., Rabinow, P. (1982): *Michel Foucault: Beyond Structuralism and Hermeneutics*. Chicago: The University of Chicago Press

Eide, A. K. (2008): *The Gaze. Unfolding Realms of Enquiry*. Dr. polit. avhandling. Bergen: Universitetet i Bergen

Eide, A.K. (2012): Life stories: beyond construction. I: *Journal of Critical Realism*, 11(2):139–162.

Eide, A.K., og Strømsvik, C. L. (2015): Å snakke med, ikke til eller om: en studie av familiemøte i Fauske kommune. *NF-arbeidsnotat nr. 1019/2015*. Bodø: Nordlandsforskning AS

Fabritius, M.K., Andrews, T. og Strømsvik, C. L (2017): Fra Perm til PAD. Følgeforskning av DigiPro-Helse, et innovasjonsprosjekt i Salten. *NF-Rapport. 6 /2017*. Bodø: Nordlandsforskning AS.

Fauske kommune (2014): Samhandlingsplan for oppvekst i Fauske 2014-2019.

Fejes, A., og Dahlstedt, M. (2013): *The confessing society. Foucault, confession and practices of lifelong learning*. New York: Routledge

Fimreite, A.L, Flo, Y. og Selle, P. (2017): Når sektorbåndene slites. Utfordringer for den norske velferdsmodellen. *Tidsskrift for samfunnsforskning*. Vol 48 (2): 165-196.

Foucault, M., og Gordon, C. (ed.) (1980): *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings, 1972-1977*. New York: Pantheon press

Gunnestad, A. (2002): Resiliens som tilnærming i arbeid med barn som trenger særskilt hjelp. I; Sjøvik, P. (red.). *En barnehage for alle. Spesialpedagogikk i førskolelærerutdanningen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Helse- og omsorgsdepartementet (2015): Regjeringens handlingsplan for oppfølging av Helse-Omsorg21-strategien. Forskning og innovasjon i helse og omsorg (2015-2018). Oslo: Det Kongelige helse- og omsorgsdepartement.

Hoffstad, H. (2012): Håndtering av «wicked problems» i kommunal planlegging. Lokal oversettelse av målsettingene om bærekraftig utvikling og bedre folkehelse i ulike planleggingspraksiser. NIBR-rapport. Oslo: NIBR.

Holmstrøm, L. (2017): TIMS-teamet. Rapportering for perioden september 2016 – september 2017.

Juritzen, T. I. (2017): Frihet og selvstyring. NAVs dialogmøter som styringsteknologi. I: *Kritiske perspektiver i helsefagene: Utdanning, yrkespraksis og forskning*. Oslo: Cappelen Damm

KS (2015): Definisjon på innovasjon. <http://www.ks.no/fagomrader/helse-og-velferd/laringsnettverk/Barn-og-unge/verktøy-og-metoder-for-a-sikre-god-samhandling/innovasjon/>

Meld. St. 19 (2014-2015): Folkehelsemeldingen. Mestring og muligheter. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet.

Meld. St. 34 (2012-2013): Folkehelsemeldingen. God helse – felles ansvar. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet.

Nordahl, T., Gravrok, Ø., Knudsmoen, H., Larsen, T.M.B. & Rørnes, K. (2006). *Forebyggende innsatser i skolen*. Rapport fra forskergrupper oppnevnt av Utdanningsdirektoratet og Sosial- og helsedirektoratet om problematferd, rusforebyggende arbeid, læreren som leder og implementeringsstrategier. Oslo: Utdanningsdirektoratet.

Riessman, C.K. (1993): *Narrative analysis*. Newbury Park, California: Sage

Rose, N. (1999): *Governing the soul. The shaping of the private self*. London: Free association books.

Rose, N (1999): *Powers of freedom. Reframing political thought*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ruud Knutsen, I. (2017): Selvstyring eller overstyring ved behandling av sykkelig overvekt. I: *Kritiske perspektiver i helsefagene: utdanning, yrkespraksis og forskning*. Oslo: Cappelen Damm

San Martin-Rodriguez, L., Beaulieu, M-D., D'Amour, D. og Ferrada-Videla, M. (2005): The determinants of successful collaboration: A review of theoretical and empirical studies. I: *Journal of Interprofessional Care* (May 2005). Supplement 1: 132-147 (K)

Scott, J. (2008): Modes of power and the re-conceptualization of elites. I: *The sociological review*, Volume 56, Issue Supplement s1, s.25–43

Silverman, D. (2000): *Doing Qualitative Research*. Sage: London.

St. meld. nr. 7 (2008 – 2009): Et nyskapende og bærekraftig Norge. Oslo: Det Kongelige næringsdepartement.

St. meld. nr. 47 (2008-2009): Rett behandling - på rett sted - til rett tid. Samhandlingsreformen. Oslo: Det Kongelige helse og omsorgsdepartement.

St.meld. nr. 16. (2006-2007) ... og ingen sto igjen. Tidlig innsats for livslang læring. Oslo: Det Kongelige kunnskapsdepartement.

Sørensen, E. og Torfing, J. (2011a): "Enhancing Collaborative Innovation in the Public Sector". *Administration & Society*. 43 (8).

Sørensen, E. og Torfing, J. (red) (2011b): *Samarbejdsdrevet innovation – i den offentlige sektor*. København: Jurist – og økonomforbundets Forlag

Denne rapporten presenterer en evaluering av TIMS-teamet i Fauske kommune. TIMS står for «tidlig intervensjon – målrettet samhandling», og er en modell som inngår i Fauskes satsning på foreldrestøtte. Ved bruk av kvalitative metoder har vi fanget opp erfaringer fra et bredt spekter av personer som er involvert i, eller berørt av, satsningen. Ut fra erfaringer foreldre, skoler og barnehager formidler, er det liten tvil om at tilbudet fra TIMS-teamet er verdifullt i kommunen. Innsats fra dette teamet muliggjør både rask og riktig hjelp til personer som bistås. De viktigste oppgavene videre er å koordinere ulike tilbud innenfor dette feltet i Fauske kommune, å avklare hvilke saker som hører hjemme hvor, og å tydeliggjøre hvilke typer saker og problemstillinger som TIMS-teamet i kommunen skal arbeide med.

NORDLANDSFORSKNING
NORDLAND RESEARCH INSTITUTE

Postboks 1490
N-8049 Bodø
Norge

Tlf: +47 75 41 18 10
nf@nforsk.no
www.nordlandsforskning.no